

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ तथा सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३
बमोजिम सार्वजनिक गरिएको

गृह मन्त्रालयको तेस्रो त्रैमासिक प्रगति विवरण
(PROACTIVE DISCLOSURE)

आ.व.०७८/०७९

माघ-चैत्र

प्रकाशक

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाण्डौ

बिषय-सूची

१. गृह मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृति	१
२. गृह मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार	१
३. गृह मन्त्रालयमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण.....	३
३.१ कर्मचारी संख्या	३
३.२ कार्यविवरण.....	४
४. गृह मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने सेवा	९
५. गृह मन्त्रालयका महाशाखा/शाखा र जिम्मेवार अधिकारी.....	१९
६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि	२०
७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी.....	२०
८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी	६१
९. सम्पादन गरेको कामको विवरण.....	६१
१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद.....	६१
११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची.....	७१
१२. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण.....	७२
१४. आ.व. ०७६/०७७ मा सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम, आयोजना र उपलब्धिको विवरण.....	७३
१५. गृह मन्त्रालयको वेबसाइट.....	७३
१६. वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग र सम्झौता सम्बन्धी विवरण.....	८२
१७. सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगति प्रतिवेदन.....	८२
१८. वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि.....	८२
१९. सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिइएको विषय.....	८२
२०. सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सो को विवरण.....	८२

गृह मन्त्रालयको प्रथम त्रैमासिक प्रगति विवरण

(PROACTIVE DISCLOSURE)

१. गृह मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृति

नेपालमा २००७ सालको राजनीतिक परिवर्तन पश्चात देशको आन्तरिक कार्यको व्यवस्थापन हेर्ने गरी वि.सं. २००८ सालमा गृह मन्त्रालयको स्थापना भयो । वि.सं. २०१७ सालको शासकीय व्यवस्था परिवर्तन पछि गृह मन्त्रालयको नाम परिवर्तन गरी गृह पञ्चायत मन्त्रालय बनाइयो र नेपाललाई १४ अञ्चल, ७५ जिल्लामा विभाजन गरी अञ्चलाधीश र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको व्यवस्था भयो । स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ प्रारम्भ भएपछि अञ्चलाधीश र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको काम कर्तव्य र अधिकार कानूनी रूपमा व्यवस्थित गरियो । वि.सं. २०३७ सालमा गृह मन्त्रालयबाट पञ्चायत सम्बन्धी काम छुट्याई सो सम्बन्धी काम हेर्ने छुट्टै स्थानीय विकास मन्त्रालयको गठन भएपछि गृह मन्त्रालयको मुख्य कार्यभार शान्ति, सुव्यवस्था र स्थानीय प्रशासन भयो ।

“मुलुकमा शान्ति, सुव्यवस्था र सुरक्षा कायम गरी जनताको जीउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्नु” गृह प्रशासनको मुख्य उद्देश्य हो । गृह प्रशासनलाई सबल र सक्षम बनाई जनतामा सुरक्षाको अनुभूति दिलाउन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाई सुशासन कायम गर्न गृह मन्त्रालय मातहत कारागार व्यवस्थापन विभाग, अध्यागमन विभाग, राष्ट्रिय परिचय-पत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, इलाका प्रशासन कार्यालय, सीमा प्रशासन कार्यालय तथा सुरक्षा निकायका रूपमा नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल लगायतका निकायहरू केन्द्रदेखि स्थानीय स्तरसम्म क्रियाशील रहेका छन् ।

नेपालको प्रचलित संविधान तथा कानूनद्वारा प्रत्याभूत नागरिक स्वतन्त्रता, विधिको शासन, मानव अधिकार लगायत लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतालाई सम्मान गर्ने गरी कार्य गर्नु गृह प्रशासनको दृष्टिकोण हो । जनताको माग र आधारभूत आवश्यकता अनुरूप गृह प्रशासनलाई सञ्चालन गरी देशमा भरपर्दो शान्ति सुरक्षा प्रदान गर्नु गृह प्रशासनको लक्ष्य रहेको छ । शान्ति सुव्यवस्था र सुरक्षा कायम गरी जनताको जीउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्नु गृह मन्त्रालयको मूलभूत उद्देश्य हो ।

२. गृह मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ अनुसार गृह मन्त्रालयबाट देहाय बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गरिदै आएको छ,-

- आन्तरिक सुरक्षा तथा शान्ति सुव्यवस्था सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन,
- विशिष्ट व्यक्ति, महत्वपूर्ण स्थल, भवन, संरचना, कूटनीतिक नियोग र लोकमार्गको सुरक्षा सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण, उपयोग, समन्वय र सुरक्षा प्रबन्ध,
- संघ र प्रदेश सम्बन्धी कानून, सुपरीवेक्षण र समन्वय,
- अपराध रोकथाम तथा नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- अपराध अनुसन्धान र अपराध अनुसन्धानको अभिलेख,
- अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रीय समन्वय तथा सहयोग,

- सुपुर्दगी सम्बन्धी कानून, सन्धि, सम्झौता र कार्यान्वयन,
- नागरिकता सम्बन्धी नीति, कानून, कार्यान्वयन र नियमन,
- पारिवारिक मामिला (विवाह, सम्पत्ति हस्तान्तरण, सम्बन्ध-विच्छेद, लोपोन्मुख, टुहुरा, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री उत्तराधिकार र संयुक्त परिवार) सम्बन्धी कानून,
- उमेर, नाम र जात सच्याउने सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,
- हातहतियार, खरखजाना तथा बिस्फोटक पदार्थको प्रयोग सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन, नियन्त्रण नियमन,
- यातना पीडित सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, समन्वय र नियमन,
- निवारक नजरबन्द, कारागार तथा हिरासत व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- अभियुक्त, थुनुवा र कैदी अन्तरप्रदेश स्थानान्तरण सम्बन्धी,
- शरणार्थी मामिला सम्बन्धी नीति, कानून र व्यवस्थापन,
- सम्पत्ति प्राप्ति, जग्गा प्राप्ति, अधिग्रहण र मुआब्जा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- चिठ्ठा तथा जुवा नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,
- राष्ट्रिय विपद् कोष स्थापना सञ्चालन तथा प्रादेशिक विपद् कोषमा सहयोग र समन्वय,
- सजाय, माफी, मुलतवी र परिवर्तन,
- निर्वाचन तथा जनमतसंग्रह,
- सार्वजनिक बिदा, उत्सव, उर्दी आदिको व्यवस्थापन,
- इन्टरपोल तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठनहरूसँगको सम्पर्क र समन्वय,
- मानव अधिकार र नागरिक स्वतन्त्रताको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन,
- अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति स्थापना कार्यमा सहयोग र समन्वय,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमा, सीमास्तम्भको सुरक्षा, सीमा प्रशासन तथा अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाको सुरक्षा,
- सशस्त्र विद्रोह, आर्थिक तथा संगठित अपराध, आतंककारी क्रियाकलाप एवं अवैध संघ संस्थाहरूको गतिविधि नियन्त्रण र बारुदी सुरुडको निवारण,
- सार्वजनिक चासो र महत्वका सूचना संकलन, आदानप्रदान, विश्लेषण, उपयोग र संरक्षण,
- राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन
- विदेशी नागरिकको प्रवेश, उपस्थिति, गतिविधि तथा प्रस्थानको व्यवस्थापन, नियमन, नियन्त्रण र अभिलेखीकरण,
- अध्यागमन, अत्यावश्यक वस्तु वा सेवाको आपूर्ति समन्वय,
- उपाधि, सम्मान तथा विभूषण र सुशोभन,
- द्वन्द्व पीडित तथा विस्थापित व्यक्तिहरूको राहत तथा पुनःस्थापना,
- आर्थिक सहायता र लागु औषध नियन्त्रण,
- धार्मिक विषय, तीर्थस्थान र तीर्थयात्री,
- कल्याण धन र बेवारिसी धन,
- सार्वजनिक स्थानमा अवाञ्छनीय व्यवहारको रोकथाम, मादक पदार्थ, सार्वजनिक अपराधको नियन्त्रण,

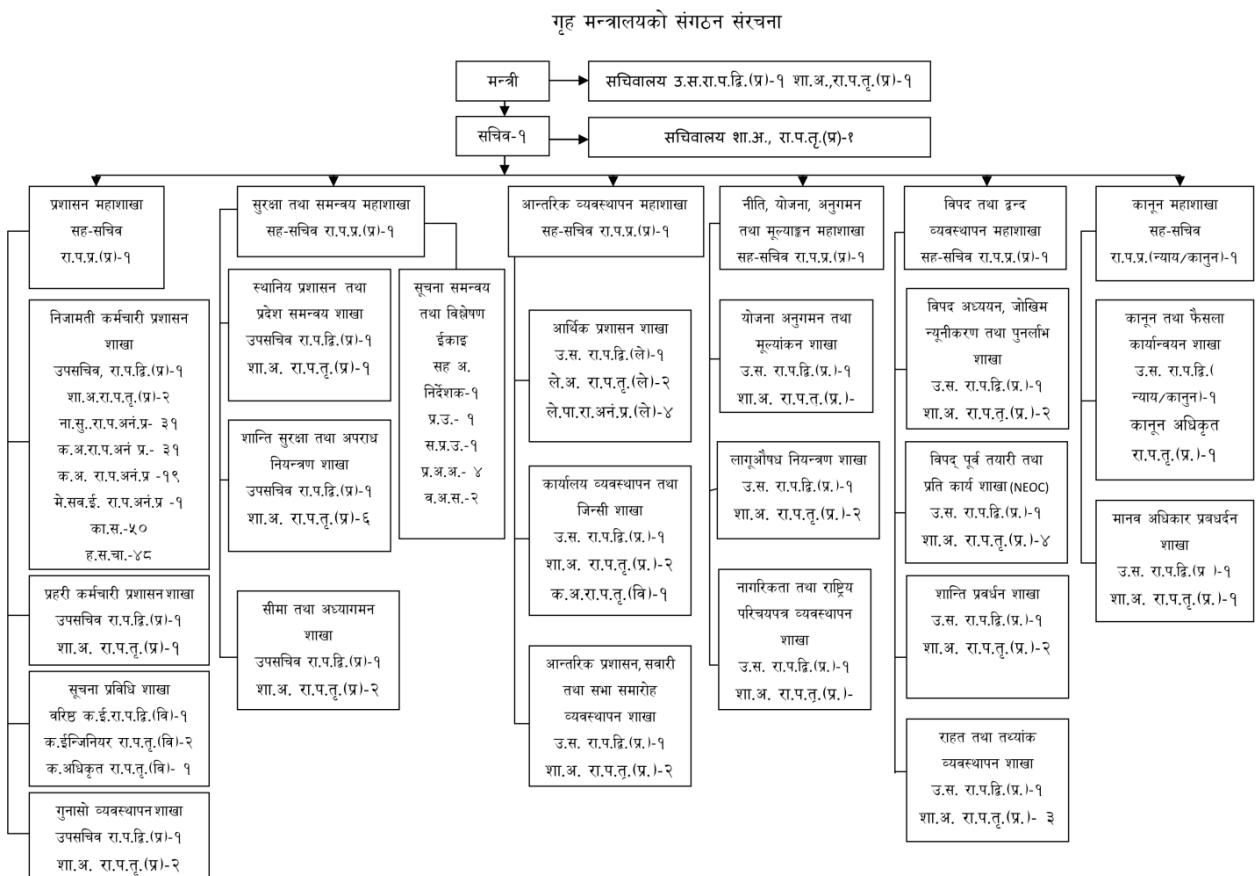
- सार्वजनिक चन्दा संकलन नियमन र नियन्त्रण,
- गृह प्रशासन (कारागार, शान्ति सुव्यवस्था, लागू औषध, प्रकोप व्यवस्थापन, सपुर्दगी लगायत) विषयक राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय समन्वय र सम्पर्क,
- निर्वाचन आयोग, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल, प्रहरी कल्याण र प्रहरी किताबखाना सम्बन्धी,
- सार्वजनिक विषयसँग सम्बन्धित विवाद, घटनाको जाँचबुझ र अनुसन्धान,
- सवारी नियन्त्रण तथा सरकारी सवारी साधनको व्यवस्थापन र समन्वय,
- मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँग सन्धी, सम्झौता, सम्पर्क र समन्वय,
- मन्त्रालय सम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान आदिको सञ्चालन र नियमन, र
- अन्य मन्त्रालयको कार्य विभाजनमा नपरेका विषय ।

३. गृह मन्त्रालयमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्यविवरण

महाशाखा/शाखाहरूको स्वीकृत कार्य विवरण तथा कार्य प्रक्रिया नेपाल सरकार (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०६४ अनुसार माननीय गृहमन्त्रीज्यूबाट सचिवज्यूलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन बमोजिम सचिवज्यूबाट आफुलाई प्राप्त अधिकारहरू महाशाखा प्रमुख तथा शाखा प्रमुखलाई प्रत्यायोजन हुनेछ । महाशाखा तथा शाखाको कार्य जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजनमा आधारित हुनेछ ।

३.१ कर्मचारी संख्या

नेपाल सरकारको मिति २०७५/०२/०६ को निर्णयानुसार स्वीकृत भई हाल कायम रहेको गृह मन्त्रालयको संगठन संरचना बमोजिमको संगठन संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ,-

३.२ कार्यविवरण

प्रशासन महाशाखा (Administration Division)

निजामती प्रशासन तथा प्रहरी सेवाको लागि आवश्यक पर्ने जनशक्तिको प्रक्षेपण, भर्ना, छनौट तथा सो जनशक्तिको नियुक्ति, सरुवा, तालिम, बढुवा अवकाश लगायत कर्मचारी व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कार्यहरू, गृह प्रशासन सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन गर्ने कार्यहरू तथा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको विकास तथा प्रयोग सम्बन्धी कार्यहरू प्रशासन महाशाखाको महत्वपूर्ण जिम्मेवारी अन्तर्गत पर्दछन् । यस महाशाखाबाट देहायका कार्यहरू सम्पादन गरिन्छ,-

- मन्त्रालय र मातहत निकायहरूमा निजामती कर्मचारीहरूको नियुक्ति, सरुवा, पदस्थापना, पुरस्कार विभागीय सजाय, अवकाश सम्बन्धी,
- मन्त्रालय र मातहत निकायहरूमा निजामती कर्मचारीहरूको स्वदेशी तथा विदेशी तालिम, अध्ययन, भ्रमण, गोष्ठी, सेमिनारमा सहभागिताका लागि मनोनयन सम्बन्धी,
- मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण सम्बन्धी,
- कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन र व्यक्तिगत अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी,
- कर्मचारीलाई उचित पुरस्कार र दण्डका लागि मूल्याङ्कनका स्पष्ट आधार तयार गर्ने गराउने सम्बन्धी,
- सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउने सम्बन्धी बिषय तथा नागरिक बडापत्र सम्बन्धी,
- स्वदेशी तथा विदेशी तालिम, अध्ययन, भ्रमण, गोष्ठी, सेमिनारमा सहभागिताका लागि मनोनयन सम्बन्धी,
- निजामती तथा प्रहरी कर्मचारीहरूको सम्बन्धमा परेका उजुरीहरूको छानबिन गरी कारबाही गर्ने सम्बन्धी,
- मातहत कार्यालयहरूको सुपरीवेक्षण तथा निरीक्षण सम्बन्धी,
- कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्न कर्मचारी हित सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, कर्मचारीको समस्या समाधान गर्न सकारात्मक सुझावहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धी,
- जनशक्ति विकास, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन र क्षमता अभिवृद्धि
- नेपाल प्रहरी सम्बन्धी,
- सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल सम्बन्धी,
- इन्टरपोल तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठनहरूसँगको सम्पर्क, समन्वय, सूचना आदान प्रदान र कार्यान्वयन
- अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति स्थापना कार्यमा सहयोग
- अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठनहरूसँगको सम्पर्क, समन्वय, सूचना आदान प्रदान र कार्यान्वयन
- नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरीको क्षमता अभिवृद्धि
- सवारी साधन, सञ्चार उपकरण, हातहतियार, असवाव र व्यारेक तथा कार्यालय सहितको भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन
- प्रादेशिक आन्तरिक तथा कानून मन्त्रालयबाट कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी बिषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा उक्त सम्बन्धमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने,
- अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्राप्त निर्देशन र उजुरीहरूको फछ्यौट सम्बन्धी, र
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र लगायतका निकायबाट प्राप्त गुनासो तथा उजुरी व्यवस्थापन सम्बन्धी ।

सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा (Security Coordination Division)

देशको समग्र शान्ति सुरक्षा र अमनचयन कायम गर्दै जनताको जीउ धन र स्वतन्त्रताको रक्षा गर्न सुरक्षा निकाय तथा स्थानीय प्रशासनका जिम्मेवार अधिकारीहरूसँग समन्वय, सहयोग तथा निर्देशन गर्ने यस महाशाखाको मुख्य जिम्मेवारी रहेको छ । यस महाशाखाको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ,-

- शान्ति सुरक्षा स्थितिको लेखाजोखा र समिक्षा, शान्ति सुरक्षामा आइपरेका तथा सम्भावित खतरा, चुनौती र जोखिम सम्बन्धी सूचनाको प्रदेशसँग आदानप्रदान, प्रदेशलाई सल्लाह सुझाव एवं थप सुरक्षा बल सहयोग राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैदेशिक सार्वजनिक चासो र महत्वका विषयको समसामयिक वस्तुस्थिति विश्लेषण,
- अपराध तथा गैरकानूनी गतिविधिको सूचना संकलन, विश्लेषण, आदानप्रदान र नियन्त्रण,
- देश भित्रको शान्ति सुरक्षाको समग्र स्थितिको लेखाजोखा र प्रतिवेदन,
- संगठित अपराध, राज्य विरुद्धको अपराध, लागू औषध, जासुसी, आतंकवाद, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, बहुराष्ट्रिय प्रकृति वा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लंघन, राष्ट्रिय हित वा सरोकारको दृष्टिले संवेदनशील एवं गम्भीर प्रकृतिका अपराध, दुई वा दुईभन्दा बढी प्रदेशको क्षेत्राधिकार जोडिएको वा कुनै पनि प्रदेशको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने र प्रदेश प्रहरीले अनुरोध गरेका विशेष तथा गम्भीर प्रकृतिका अपराधको अनुसन्धान तथा कारबाही,
- देशको कुनै भागमा भएको वा हुन सक्ने सशस्त्र संघर्ष, सशस्त्र विद्रोह वा पृथकतावादी गतिविधि, आतंककारी गतिविधि तथा जघन्य अपराध नियन्त्रणमा सहयोग,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको नक्सांकन, अभिलेख र निर्धारण,
- संविधान, राष्ट्रिय सुरक्षा र हित विरुद्धका एवं भूमिगत तथा अर्धभूमिगत संगठन, जातीय, धार्मिक, साम्प्रदायिक, सशस्त्र विद्रोह, आर्थिक तथा संगठित अपराध, अवैध संघ-संस्थाहरुको गतिविधि, सार्वजनिक चासो र महत्वका सूचना संकलन, आदानप्रदान, विश्लेषण, उपयोग र संरक्षण,
- अन्तरसीमा अपराध, सीमा अतिक्रमण, सीमावर्ती क्षेत्रको भौतिक सामरिक स्थिति सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण र उपयोग,
- महत्वपूर्ण व्यक्ति, स्थल, भवन, संरचना, कूटनीतिक नियोग र लोकमार्गको सुरक्षा सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण, उपयोग, समन्वय र सुरक्षा,
- संघ र अन्तरप्रदेश सुरक्षा निकायबीच समन्वय,
- अपराध सम्बन्धी निगरानी,
- गम्भीर प्रकृतिका अपराधको अनुसन्धान तथा कारबाही,
- अपराध अनुसन्धानमा प्रदेशलाई दक्ष जनशक्ति, उपकरण, प्रविधि, विधिविज्ञान लगायतमा सहयोग,
- अपराध सम्बन्धी राष्ट्रिय अभिलेख व्यवस्थापन,
- सवारी साधन, सञ्चार उपकरण, हातहतियार, असवाव र ब्यारेक तथा कार्यालय सहितको भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन,
- कानून कार्यान्वयनमा सहयोग,
- कारागार सुरक्षा र हिरासत व्यवस्थापन,

- सुरक्षा सूचना समन्वय र सञ्जालको व्यवस्थापन
- आतंकवाद तथा गम्भीर प्रकृतिका अपराधमा क्रियाशील राष्ट्रिय, क्षेत्रीय एवं अन्तर्राष्ट्रिय सञ्जालहरूको पहिचान र निगरानी,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको सुरक्षा तथा विवाद समाधान सम्बन्धी,
- राहदानी सम्बन्धी एकीकृत अभिलेख व्यवस्थापन,
- स्थानीय प्रशासन सम्बन्धी,
- सार्वजनिक स्थानमा अवाञ्छनीय व्यवहारको रोकथाम, मादक पदार्थ, सार्वजनिक अपराध आदिको नियन्त्रण सम्बन्धी,
- अध्यागमन सम्बन्धी,
- शरणार्थी मामिला सम्बन्धी,
- निर्वाचन आयोग सम्बन्धी,
- जिउ मास्ने बेच्ने र तस्करी नियन्त्रण सम्बन्धी,
- वायरलेस, ड्रोन र रेडियो फ्रिक्वेन्सीहरू सम्बन्धी,
- यातायात दुर्घटना सम्बन्धी,
- निषेधित क्षेत्रको नीति तर्जुमा सम्बन्धी,
- मतदाता परिचयपत्रको नीति, व्यवस्थापन, वितरण सम्बन्धी कार्यका साथै जिल्ला परिचय-पत्र व्यवस्थापन अधिकारी र अन्य कर्मचारीहरूले गर्नु पर्ने कार्यको प्रशिक्षण, निरीक्षण, नियन्त्रण र अनुगमन सम्बन्धी,
- नेपाल सरकार र विभिन्न गैरसरकारी संस्था तथा समाज कल्याण परिषद् र विभिन्न गैर सरकारी संस्थासँग हुने सम्झौता सम्बन्धी,
- सूचना संकलन गर्ने, शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी निर्देशन जारी गर्ने, शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी कार्ययोजना तयार गर्ने सम्बन्धी,
- गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा सम्मेलन सम्बन्धी,
- राहदानी सम्बन्धी,
- हातहतियार र खरखजानाको इजाजत सम्बन्धी, र
- साइबर अपराध सम्बन्धी अनुसन्धान, विश्लेषण र कारबाही सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

आन्तरिक व्यवस्थापन महाशाखा (Internal Management Division)

मन्त्रालयको कार्यालय तथा जिन्सी व्यवस्थापन, आर्थिक प्रशासन, विभूषण, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन तथा अन्य महाशाखालाई नतोकिएका सम्पूर्ण कार्यहरू व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुखको जिम्मेवारी रहेको छ । यस महाशाखाको कार्यविवरण देहाय अनुसार उल्लेख गरिएको छ,-

- मन्त्रालयको आन्तरिक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बैठक समारोह तथा प्रबन्ध सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय तथा अन्तर्गत निकायहरूको बेरुजु फ्लूयौट सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सार्वजनिक बिदाको घोषणा, उर्दी र सार्वजनिक उत्सव आदि सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- विभूषण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- कल्याण धन र वेवारिसे धन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- तीर्थस्थान र तीर्थयात्रीहरू सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सवारी नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- उपत्यकामा रहेका सरकारी सवारी साधनको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, र
- गृह मन्त्रालयले गर्नु पर्ने तर अन्य कुनै महाशाखालाई नतोकिएको कार्य गर्ने ।

नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन महाशाखा (Policy, Planning, Monitoring and Evaluation Division) आवधिक तथा बार्षिक नीति योजना तर्जुमा, कार्यक्रम कार्यान्वयन, नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र र लागु औषध नियन्त्रणसँग सम्बन्धी कार्यहरू सम्पादन गर्ने कार्य यस महाशाखाको जिम्मेवारी भित्र रहेको छ । यस महाशाखाको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ,-

- मन्त्रालय र अन्तर्गतको बार्षिक नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी,
- मन्त्रालय अन्तर्गत सञ्चालित बार्षिक तथा आवधिक योजनाहरूको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा प्रगति विवरण संकलन गरी प्रगति समिक्षा गर्ने गराउने,
- संसदमा मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विषयमा उठेका प्रश्नहरूको जवाफ, ध्यानाकर्षण, सार्वजनिक महत्वको बक्तव्य सम्बन्धी,
- सुशासन तथा आर्थिक सम्बृद्धिको कार्ययोजना सम्बन्धी,
- मन्त्रालय र मातहतका निकायहरूबाट प्रदान गरिने सेवालाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी प्रवाह गर्ने सम्बन्धी योजना, कार्य योजना रणनीति लगायतका आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने,
- अंगीकृत र सम्मानार्थ नागरिकता वितरण,
- संघीय कानून बमोजिम नागरिकताको प्राप्ति, पुनप्राप्ति र समाप्ति
- राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- लागु औषध नियन्त्रण तथा एच.आई.भी. एड्स नियन्त्रण सम्बन्धी,
- लागु औषध सम्बन्धी नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी,
- लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धमा मन्त्रालय अन्तर्गत वा सम्बद्ध निकायद्वारा सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूको बरोबर अनुगमन गर्ने, प्रगति प्रतिवेदन लिने र निर्देशन दिने, र
- औषधी उद्योगलाई आवश्यक सहायक रसायन तथा अन्य आवश्यक हुने रसायनिक पदार्थको अनुमति दिने सम्बन्धी ।

विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा (Disaster and Conflict Management Division)

विपद् अध्ययन, जोखिम न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभ, विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य, शान्ति प्रवर्द्धन र राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कार्यहरू सम्पादन गर्ने कार्य यस महाशाखाको जिम्मेवारी भित्र रहेको छ । यस महाशाखाको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ,-

- विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको कार्य,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभ सम्बन्धी कार्य,

- विपद् अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् प्रतिकार्य र पुनःस्थापना तथा पुनर्निमाण र अनुसन्धान सम्बन्धी समन्वय र व्यवस्थापनको कार्य,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा गठित राष्ट्रिय परिषद तथा कार्यकारी समिति सम्बन्धी कार्य,
- नेपाल जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यको समन्वय,
- विपद् व्यवस्थापन ऐन र विपद् व्यवस्थापन रणनीतिको कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य
- आपतकालीन केन्द्रहरू सम्बन्धी कार्य,
- प्रकोप व्यवस्थापन सम्बन्धी,
- दैवी प्रकोप केन्द्रीय उद्धार समितिको सचिवालय व्यवस्थापन सम्बन्धी,
- वारुणयन्त्र सम्बन्धी कार्य,
- द्वन्द्व पीडित क्षेत्रको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको नीति, रणनीति सम्बन्धी कार्यक्रम
- बिस्तृत शान्ति सम्झौता लगायतका अन्य सम्झौता, सहमति र निर्णय कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, र
- द्वन्द्वबाट पीडित तथा बिस्थापित व्यक्तिको राहत, आर्थिक सहायता तथा पुनःस्थापना ।

कानून महाशाखा (Law Division)

संयुक्त राष्ट्रसंघ, सार्क तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग भएका सन्धि, सम्झौता, महासन्धि, प्रोटोकलहरू मध्ये गृह मन्त्रालयबाट सम्पादन हुनुपर्ने कार्यहरूको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने एवं अनुगमन गर्ने साथै पक्ष राष्ट्रको हैसियतले नेपालले संयुक्त राष्ट्रसंघमा बुझाउनु पर्ने ICCPR/CAT को आवधिक प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायको सहयोग र समन्वयमा तयार गर्ने कार्य यस महाशाखाको जिम्मेवारी भित्र रहेको छ । यस महाशाखाको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ,-

- मानव अधिकार, महिला, दलित, मुस्लिम आदि मानव अधिकार आयोगसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने,
- गृह मन्त्रालय, मानव अधिकार इकाईको रूपमा कार्य गर्ने,
- मानव अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य,
- आधारभूत मानव अधिकार र नागरिक स्वतन्त्रताको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन,
- UNHCR १३२५ र १८२० को राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको मस्यौदा तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, शाखा र कार्यालयहरूलाई कानूनी राय सल्लाह दिने,
- प्रकाशित गर्नुपर्ने ऐन, नियम सूचनाहरूको मस्यौदा तर्जुमा गर्ने तथा राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने गराउने,
- मन्त्रालय र मातहतका कर्मचारीहरूको कानूनी प्रतिरक्षा सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय उपर परेका रिट निवेदनहरूको जवाफ तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरूबाट प्रयोग हुने ऐन नियमलाई समय समयमा पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- आन्तरिक मामिला मन्त्रालय एवं प्रदेश प्रहरी मुख्यालयबाट गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन नियम लगायतका कानूनी विषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा उक्त सम्बन्धमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने,
- फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- जाँचबुझ आयोग सम्बन्धी काम गर्ने,
- सरकारवादी मुद्दा सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय हेर्ने पुनरावेदन सम्बन्धी काम कारबाही गरी निर्णय तयार गरी निर्णय पर्चा गर्ने गराउने,
- विशेष अदालत सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- गृह मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विधयेक तर्जुमा गर्ने ऐन नियम संशोधन सम्बन्धी मस्यौदा तयार पर्ने र सो सम्बन्धी अन्य काम कारबाही गर्ने,
- गृह मन्त्रालय वा अन्तर्गतका निकायहरूको कामसँग सम्बन्धित ऐन, र
- नियम परिपत्रहरू अद्यावधिक पारी मातहतका कार्यालय र विभागहरूमा उपलब्ध गराउने ।

४. गृह मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने सेवा

महाशाखा तथा शाखाहरूको स्वीकृत कार्य विवरण बमोजिम गृह मन्त्रालयको विभिन्न शाखाहरूबाट प्रदान गरिने सेवा देहाय बमोजिम रहेका छन्,-

महाशाखा शाखाहरू	मातहतका	प्रदान गरिने सेवा
प्रशासन महाशाखा १. निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा		<ul style="list-style-type: none"> • मन्त्रालय र मातहत निकायहरूमा निजामती कर्मचारीहरूको नियुक्ति, सरुवा, पदस्थापना, पुरस्कार विभागीय सजाय, अवकाश सम्बन्धी, • मन्त्रालय र मातहत निकायहरूमा निजामती कर्मचारीहरूको स्वदेशी तथा विदेशी तालिम, अध्ययन, भ्रमण, गोष्ठी, सेमिनारमा सहभागिताका लागि मनोनयन सम्बन्धी, • मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालयहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण सम्बन्धी, • निजामती कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन सम्बन्धी, • सेवा प्रवाह प्रभावकारीता सम्बन्धी र नागरिक बडापत्रको कार्यान्वयन सम्बन्धी, • जिल्ला, इलाका र सीमा प्रशासन कार्यालयहरूको जनशक्तिको कामकारवाहीको सुपरीवेक्षण तथा निरीक्षण सम्बन्धी, • शाखा सम्बन्धी अति गोप्य महत्वपूर्ण कागजातहरूको जिम्मा लिई राख्ने, • गृह मन्त्रालय मातहतका सम्पूर्ण निजामती कर्मचारीहरूको अभिलेख व्यवस्थापन तथा अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी, • निजामती कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम, गोष्ठी, सम्मेलन, कार्यशालाको आयोजनाको प्रबन्ध मिलाउने र तत्सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गर्ने गराउने, र • प्रादेशिक आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयबाट कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी विषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा उक्त सम्बन्धमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने ।
२. प्रहरी कर्मचारी प्रशासन शाखा		<ul style="list-style-type: none"> • नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका अधिकृतहरूको नियुक्ति, पदस्थापना, सरुवा, बढुवा, पुरस्कार, विभागीय कारबाही तथा अवकाश सम्बन्धी कार्य,

	<ul style="list-style-type: none"> • नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका अधिकृतहरूको स्वदेशी तथा विदेशी तालिम, अध्ययन, भ्रमण, गोष्ठी, सेमिनारमा सहभागिताका लागि मनोनयन सम्बन्धी, • नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कर्मचारीहरूको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने सम्बन्धी, • नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कर्मचारीहरूको सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी, • नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कार्यालयहरूको स्थापना, दरबन्दी व्यवस्था सम्बन्धी कार्य, • नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका विभिन्न तहका ईकाइहरूको स्थापनाका लागि संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण सम्बन्धी, • नेपाल प्रहरीका अधिकृत प्रहरी कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन सम्बन्धी, • प्रदेश प्रहरीको क्षमता अभिवृद्धिमा सहयोग, • कानून कार्यान्वयनमा सहयोग, • इन्टरपोल तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठनहरूसँगको सम्पर्क, समन्वय, सूचना आदान प्रदान र कार्यान्वयन, • अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति स्थापना कार्यमा सहयोग, • केन्द्रीय प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन र क्षमता अभिवृद्धि, • नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरीको क्षमता अभिवृद्धि, • जनशक्ति विकास, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन र क्षमता अभिवृद्धि, • सवारी साधन, सञ्चार उपकरण, हातहतियार, असवाव र ब्यारेक तथा कार्यालय सहितको भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन, र • राष्ट्र संघको आह्वानमा शान्ति स्थापनाको लागि जाने प्रहरी कर्मचारीहरूको मनोनयन सम्बन्धी कार्य ।
३. गुनासो व्यवस्थापन शाखा	<ul style="list-style-type: none"> • कर्मचारीको गुनासो सुनुवाई र सकारात्मक सुझावहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धी, • स्थानीय प्रशासन सम्बन्धी गुनासो सुन्ने र व्यवस्थापन गर्ने, जनशक्ति बारे निरीक्षण र अनुगमन गर्ने गराउने सम्बन्धी, • अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्राप्त निर्देशन र उजुरीहरूको फछ्यौट सम्बन्धी, • प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र लगायतका निकायबाट प्राप्त गुनासो तथा उजुरी व्यवस्थापन सम्बन्धी, • हेलो सरकारबाट प्राप्त भै आएका गुनासोहरूको फछ्यौट तथा व्यवस्थापन, • गृह मन्त्रालय तथा माननीय गृहमन्त्रीको सचिवालयमा प्राप्त उजुरी तथा गुनासाहरूको यथोचित फछ्यौट तथा सम्बन्धित निकायहरूमा कार्यान्वयनका लागि पठाउने, • गृह मन्त्रालयमा रहेको Toll Free Telephone मार्फत प्राप्त गुनासाहरूको तत्काल फछ्यौट गर्ने तथा कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायमा पठाउने, र • शाखा सम्बन्धी अति गोप्य महत्वपूर्ण कागजातहरूको जिम्मा लिई राख्ने ।
४. सूचना प्रविधि शाखा	<ul style="list-style-type: none"> • विद्युतीय सुशासन (E-Governance) सम्बन्धी, • गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गरी प्रवाह गर्ने सम्बन्धी योजना, कार्ययोजना, रणनीति, बजेट लगायतका आवश्यक कार्यहरू,

	<ul style="list-style-type: none"> • विद्युतीय सुशासनका लागि गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायबीच सूचना सञ्चार प्रविधि सञ्जाल (ICT Network) सञ्चालन एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी, • गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयमा प्रयोग हुने विद्युतीय उपकरण, सफ्टवेयर, वेबसाइट आदि प्रयोग, उत्पादन, सञ्चालनको लागि आवश्यक नीति एवं कार्यविधि तयार गर्ने सम्बन्धी • व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को विकास गरी प्रयोगमा ल्याउने, • विद्युतीय सुशासनका लागि आवश्यक विद्युतीय उपकरणहरूको प्रबन्ध गर्न स्पेशलिफिकेशन लगायतका आवश्यक कार्य सम्बन्धी, • वेबसाइट सञ्चालनमा ल्याउने र आवश्यक व्यवस्थापन सम्बन्धी, • विद्युतीय सुशासनका लागि आवश्यक तालिम एवं अनुशिक्षण कार्यको व्यवस्थापन सम्बन्धी, • कम्प्युटर प्रणालीबाट नागरिकताको प्रमाणपत्र वितरण गर्ने सम्बन्धमा प्रविधि संयोजनको प्रबन्ध मिलाउने, • गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायबाट माग भए अनुसार प्रविधि प्रयोग र सञ्चालनको व्यवस्थाका लागि प्राविधिक सहयोग एवं परामर्श उपलब्ध गराउने, र • प्रदेश आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयलाई आवश्यक प्राविधिक सहयोग एवं परामर्श उपलब्ध गराउने ।
<p>सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा १.शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैदेशिक सार्वजनिक चासो र महत्वका विषयको समसामयिक वस्तुस्थिति विश्लेषण गर्ने, • महत्वपूर्ण व्यक्ति, स्थल, भवन, संरचना, कूटनीतिक नियोग र लोकमार्गको सुरक्षा सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण, उपयोग, समन्वय र सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • शान्ति सुरक्षा स्थितिको लेखाजोखा र समिक्षा, शान्ति सुरक्षामा आइपरेका तथा सम्भावित खतरा, चुनौती र जोखिम सम्बन्धी सूचनाको प्रदेशसँग आदान-प्रदान, प्रदेशलाई सल्लाह सुझाव एवं थप सुरक्षा सहयोग सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • संघ र अन्तरप्रदेश सुरक्षा निकायबीच समन्वय सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • अपराध तथा गैरकानूनी गतिविधिको सूचना संकलन, विश्लेषण, आदानप्रदान र नियन्त्रण, • अपराध सम्बन्धी निगरानी सम्बन्धी कार्य गर्ने, • गम्भीर प्रकृतिका अपराधको अनुसन्धान तथा कारबाही सम्बन्धी कार्य गर्ने, • अपराध अनुसन्धानमा प्रदेशलाई दक्ष जनशक्ति, उपकरण, प्रविधि, विधिविज्ञान लगायतमा सहयोग, • अपराध सम्बन्धी राष्ट्रिय अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • देशभित्रको शान्ति सुरक्षाको समग्र स्थितिको लेखाजोखा र प्रतिवेदन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • सवारी साधन, सञ्चार उपकरण, हातहतियार, असवाव र ब्यारेक तथा कार्यालय सहितको भौतिक संरचनाको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • संगठित अपराध, राज्य विरुद्धको अपराध, लागू औषध, जासुसी, आतंकवाद, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, बहुराष्ट्रिय प्रकृति वा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लंघन, राष्ट्रिय हित वा सरोकारको दृष्टिले संवेदनशील एवं गम्भीर प्रकृतिका अपराध, दुई वा दुई भन्दा बढी प्रदेशको क्षेत्राधिकार जोडिएको वा कुनै पनि प्रदेशको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने र प्रदेश प्रहरीले अनुरोध गरेका विशेष तथा गम्भीर प्रकृतिका अपराधको अनुसन्धान तथा कारबाही सम्बन्धी कार्य गर्ने, • देशको कुनै भागमा भएको वा हुन सक्ने सशस्त्र संघर्ष, सशस्त्र विद्रोह वा पृथकतावादी गतिविधि, आतंककारी गतिविधि तथा जघन्य अपराध नियन्त्रणमा सहयोग सम्बन्धी कार्य,

- संविधान, राष्ट्रिय सुरक्षा र हित विरुद्धका एवं भूमिगत तथा अर्धभूमिगत संगठन, जातीय, धार्मिक, साम्प्रदायिक, सशस्त्र विद्रोह, आर्थिक तथा संगठित अपराध, अवैध संघसंस्थाहरूको गतिविधि, सार्वजनिक चासो र महत्वका सूचना संकलन, आदानप्रदान, विश्लेषण, उपयोग र संरक्षण सम्बन्धी कार्य,
- सुरक्षा सूचना समन्वय र सञ्जालको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- आतंकवाद तथा गम्भीर प्रकृतिका अपराधमा क्रियाशील राष्ट्रिय, क्षेत्रीय एवं अन्तर्राष्ट्रिय सञ्जालहरूको पहिचान र निगरानी सम्बन्धी कार्य,
- शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी नीति, योजना तर्जुमा एवं कार्यान्वयन, प्रदेश स्तरीय सुरक्षा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने,
- सिंहदरवार सुरक्षा सम्बन्धी कार्य,
- सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको कार्यालय स्थापना सम्बन्धी कार्य,
- प्रहरी चौकी स्थापना सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- निर्वाचन सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सुरक्षासँग सम्बद्ध निकायहरू बीच समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सीमा क्षेत्रमा हुने आवागमन व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने,
- विभिन्न निकायबाट प्राप्त अध्ययन विश्लेषण र सम्प्रेषण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आकस्मिक रूपमा घटेका घटनामा परी घाईते भएका व्यक्तिहरूको उद्धार गरी उपचारको व्यवस्था गर्ने कार्यमा समन्वय गर्ने,
- अति विशिष्ट र विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने,
- तस्करी तथा सबै प्रकारका अपराध नियन्त्रण कार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने,
- सार्वजनिक स्थानमा अवाञ्छनीय व्यवहारको रोकथाम, मादक पदार्थ, सार्वजनिक अपराध आदिको नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सञ्चार माध्यम र उपकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी जरुरी गोप्य खबरहरू सम्बन्धित महाशाखामा उपलब्ध गराउने,
- गृह मन्त्रालय सम्बद्ध मन्त्रिपरिषद्का निर्णयहरू, महत्वपूर्ण गोप्य प्रतिवेदनहरूको अभिलेख राख्ने,
- शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने सम्बन्धमा अन्य निकायहरूसँग समन्वय गर्नु परेमा माथिल्लो अधिकारीलाई जानकारी गराउने,
- विशिष्ट एवं कूटनैतिक नियोगका पदाधिकारीहरूको भ्रमणको सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- केन्द्रीय सुरक्षा समितिका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने,
- आतंककारीहरूको गतिविधि नियन्त्रण सम्बन्धी काम गर्ने,
- मुलुकभरको शान्ति सुरक्षा र व्यवस्था कायम राख्ने तथा शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी कार्यमा संलग्न निकायहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने,
- शान्ति सुरक्षा सम्बन्धमा स्थानीय प्रशासन, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको काम कारबाही सम्बन्धमा समय समयमा मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- मन्त्रालयमा नियन्त्रण कक्ष सञ्चालन गर्ने,
- सुरक्षा तथा आकस्मिक कामका लागि हेलिकप्टर उडान अनुमति सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- हातहतियार र खरखजानाको इजाजत सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- साइबर अपराध सम्बन्धी अनुसन्धान, विश्लेषण र कारबाही सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सुरक्षा सम्बन्धी संवेदनशील अभिलेखहरू, नीतिहरू र सुधारका अभिलेखहरूको व्यवस्थापन गर्ने,
- समय-समयमा गठन हुने मन्त्रालय सम्बद्ध आयोग/कार्यदल/समितिसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने, र

<p>२.अध्यागमन तथा सीमा प्रशासन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • शाखा सम्बन्धी अति गोप्य महत्वपूर्ण कागजातहरूको व्यवस्थापन गर्ने गराउने । • अन्तर्राष्ट्रिय सीमानाको सुरक्षा सम्बन्धी कार्य, • अन्तर सीमा अपराध, सीमा अतिक्रमण, सीमावर्ती क्षेत्रको भौतिक सामरिक स्थिति सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण र उपयोग सम्बन्धी कार्य, • अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको सुरक्षा तथा विवाद समाधान सम्बन्धी, • अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको नक्सांकन, अभिलेख र निर्धारण , • अन्तर्राष्ट्रिय सीमा/दशगजा र सीमा स्तम्भहरूको रेखदेख, हेरचाह, सम्भार र सीमा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, • सीमा नदी सम्बन्धी कार्य, • आप्रवासन तथा प्रवासन सम्बन्धी कार्य, • धार्मिक तथा सांस्कृतिक गतिविधि सम्बन्धी कार्य, • विदेशी नागरिकहरूलाई कार्य सहमति उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • राहदानी सम्बन्धी कार्य गर्ने, • पर्यटन विकासमा सहयोग पुऱ्याउने सम्बन्धी कार्य, • निषेधित क्षेत्रमा जाने विदेशीहरूलाई पदयात्रा अनुमति सम्बन्धी कार्य, • चरन विकास सम्बन्धी कार्य, • सीमावर्ती धार्मिक एवं सांस्कृतिक स्मारकहरूको संरक्षण गर्न सहयोग पुऱ्याउने सम्बन्धी कार्य, • अध्यागमन सम्बन्धी कार्य, • हज समिति गठन तथा हज यात्रीहरू सम्बन्धी कार्य, टण् • भारतीय पेन्सन वितरण टोली, मेडिकल टोली र रिकुटिड टिम सम्बन्धमा सम्बन्धित जिल्लाहरूमा कार्य सञ्चालन गर्न सहमति दिने सम्बन्धी कार्य, र • नेपाल सरकार तथा समाज कल्याण परिषदसँग भएको सम्झौता अनुरूप विभिन्न योजनामा काम गर्न आउने विदेशी नागरिकहरूलाई काममा लगाउन सहमति प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्य ।
<p>३.स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • स्थानीय प्रशासन सम्बन्धमा जिल्लाहरूबीच आवश्यकता अनुसार समन्वय कायम गर्ने सम्बन्धी कार्य , • जिल्लाको वस्तु स्थितिको अभिलेख राख्ने सम्बन्धी कार्य, • आपूर्ति स्थितिको अनुगमन गर्ने सो सम्बन्धमा सहयोग पुऱ्याउने, • दुर्गम क्षेत्र र लामा गुम्बा व्यवस्था समितिसँग समन्वय राखी भए गरेका कामको अभिलेख राख्ने, • बजार नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • यातायात र सञ्चार व्यवस्था सम्बन्धी कार्य, • चिष्टा जुवा इत्यादिको नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • सार्वजनिक चन्दा संकलन नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • हाटबजार मेला सम्बन्धी कार्य, • मतदाता परिचयपत्र सम्बन्धी कार्य, • विवाह दर्ता सम्बन्धी कार्य गर्ने, • निर्वाचन आयोग सम्बन्धी कार्य गर्ने, • ऐतिहासिक स्थलहरूको संरक्षण सम्बन्धी कार्य, • शरणार्थी सम्बन्धी कार्य गर्ने, • शरणार्थीको लगत राख्ने तथा यात्रा अनुमति पत्र सम्बन्धी कार्य गर्ने, • कारागार व्यवस्था सम्बन्धी कार्य,

	<ul style="list-style-type: none"> • अवैध धर्म प्रचार र धर्म परिवर्तन सम्बन्धी कार्यको नियन्त्रण, • अन्य मन्त्रालयसँग सम्बन्धित प्राप्त सूचनाहरू तत् तत् निकायहरूमा कारबाहीको लागि पठाउने, • मित्रराष्ट्रहरूसँग हुने सीमा बैठक सम्बन्धी, • BIMSTEC सम्बन्धी, • सुपुर्दगी सम्बन्धी, • मुद्रा निर्मलीकरण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश सहयोग समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश विवाद निरूपण सम्बन्धी, • अन्तर प्रदेश सहयोग, समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धी, र • अन्तर प्रदेशको क्षेत्राधिकार, स्रोत साधनको बाँडफाँड र उपयोग सम्बन्धी ।
<p>व्यवस्थापन महाशाखा</p> <p>१.कार्यालय व्यवस्थापन तथा जिन्सी शाखा</p> <p>२.आन्तरिक प्रशासन, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • मन्त्रालयमा काजमा रहेका तथा पदस्थापन हुने कर्मचारीहरू लगायत मन्त्रालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूको हाजिरी व्यवस्था मिलाउने, • स्टोर सञ्चालन गराउने र जिन्सी मालसामानको आपूर्ति व्यवस्था मिलाउने, स्वेस्ता राख्ने, भौतिक परीक्षण गराउने र कार्यालयको आन्तरिक व्यवस्था मिलाउने, कम्पाउण्ड एरिया र कार्यालय सरसफाई, मर्मत सम्भार गर्ने गराउने, छपाइ सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने, • खरिद इकाई सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने, • लिलामी सम्बन्धी कार्य गर्ने, • दर्ता तथा चलानी नियन्त्रण गरी तदारुकताका साथ कार्य सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाउने, • जग्गाको मुआब्जा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • कल्याण धन र बेवारिसे धन सम्बन्धी नीति तयार गर्ने, • मन्त्रालयले गर्नु पर्ने तर अन्य शाखाहरूलाई नतोकिएका कामहरू गर्ने, र • मर्यादाक्रम सम्बन्धी । <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति र प्रधानमन्त्री तथा सम्माननीयज्यूहरूको वैदेशिक भ्रमणमा सहयोग सम्बन्धी कार्य गर्ने, • मन्त्रालयमा प्रयोगमा रहेका र मौज्जातमा रहेका सवारी साधनहरूको रेखदेख गर्ने र मर्मत सम्भार सम्बन्धी कार्य गर्ने, • चाडपर्व, उत्सव तथा सवारीको लागि उर्दीको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • सरकारी सवारी साधनहरूको व्यवस्थापन एवं सार्वजनिक बिदाको दिन चलाउन अनुमति दिने सम्बन्धी कार्य, • वर्षभरिको चाडपर्व सम्बन्धी निर्णय गराउने, सार्वजनिक बिदा यकिन गराई राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गराउने, • तीर्थस्थान र तीर्थयात्रीहरू सम्बन्धी कार्य गर्ने, • उच्च पदस्थहरूको अन्तिम संस्कार सम्बन्धी कार्य गर्ने, • गृह मन्त्रालयले सवारी साधन उपलब्ध गराउन किटान गरेका पदाधिकारीहरूलाई सवारी साधन उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने, • समारोह प्रबन्ध फाँट वसन्तपुर र बैठक फाँटबाट गरिने कार्यको रेखदेख, नियन्त्रण र सुपरीवेक्षण गर्ने गराउने, • राष्ट्रपतिको कार्यालयसँग समन्वय गरी विभूषण सुशोभन समारोह आयोजना गर्ने, र • सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी विभूषण, पट्टिका निर्माण गर्ने, सिलाई गर्ने तथा सो को भण्डारणको व्यवस्था गर्ने ।

<p>३.आर्थिक प्रशासन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> साधारण बजेट तर्जुमा गर्ने र विकास बजेटको हकमा योजना र कार्यक्रम हेर्ने सम्बन्धित शाखा वा महाशाखासँग समन्वय गरी तर्जुमा गर्ने, आर्थिक कारोबारसँग सम्बन्धित काम र जिम्मेवारी बहन गरी यस नियमावली बमोजिम निकासामा माग गर्ने व्यवस्था मिलाउने, निकासामा भएको रकमको खर्चको हिसाब किताब रीतपूर्वक राख्ने, खर्चका फाँटवारी तथा आर्थिक विवरण तयार गर्ने, त्यस्ता फाँटवारी एवं आर्थिक विवरण कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराई समयमै सम्बन्धित निकायमा पठाउने र लेखापरीक्षण गराउने, लेखापरीक्षणबाट कायम हुन आएको बेरुजुको लगत राख्ने र बेरुजु फछ्यौट गर्ने प्रमाण जुटाई पेश गर्ने गराउने, नियमित गर्नु पर्ने विषयहरू नियमित गर्न गराउन पेश गर्ने, आफू सुरुवा वा बढुवा भई जाँदा आफ्नो जिम्माको सम्पूर्ण सेस्ता, नगद र बैङ्क मौज्दात, बेरुजु लगत र अभिलेखहरू वहालवाला वा निजलाई बुझाउने गरी मातहत कर्मचारीलाई बरबुझारथ गर्ने, आफ्नो राय अनुसार निर्णय भएको रकम कलमको हकमा जिम्मेवारी बहन गर्ने, कार्यालय प्रमुखले सुम्पेको आर्थिक कारोबार सम्बन्धी काम गर्ने र आर्थिक कारोबारमा कार्यालय प्रमुखलाई राय दिने, र आर्थिक प्रशासन महाशाखा वा शाखा प्रमुखले आफ्नो मातहतका अधिकृत वा अन्य सहायक कर्मचारीलाई कामको बाँडफाँड गरी जिम्मेवारी सुम्पन सक्ने ।
<p>नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन महाशाखा १.योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन</p> <p>२.नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा</p> <p>३.लागु औषध नियन्त्रण शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> अल्पकालीन र दीर्घकालीन नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने, नियमित रूपमा वार्षिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने, नेपाल सरकारबाट प्राप्त विशेष निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्न योजना तर्जुमा गर्ने, मन्त्रालय अन्तर्गत सञ्चालित वार्षिक तथा आवधिक योजनाहरूको कार्यान्वयन, अनुगमन र प्रगति विवरण संकलन गरी प्रगति समिक्षा गर्ने, योजना र प्रगतिका सम्बन्धमा राष्ट्रिय योजना आयोगसँग सम्पर्क इकाईको रूपमा काम गर्ने, संसद सम्बन्धी काम गर्ने, र मन्त्रालयका मुख्य मुख्य कामहरूको प्रगति विवरण प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने । <hr/> <ul style="list-style-type: none"> नागरिकता वितरण प्रक्रियाको लगातार अनुगमन गर्ने, प्रगति तथ्याङ्क लिने तथा नागरिकता पाएका र पाउन बाँकीको अभिलेख अद्यावधिक पारी राख्ने तथा राख्न लगायतका नागरिकता सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने, संघीय कानून बमोजिम नागरिकताको प्राप्ति, पुनःप्राप्ति र समाप्ति, नेपाल सरकारको निर्णयले बदर भएका नेपाली नागरिकता सम्बन्धी कार्यको अभिलेख राख्ने र राख्न लगाउने, नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम प्रदान गरिने अंगिकृत तथा सम्मानार्थ नेपाली नागरिकताको प्रमाण-पत्र वितरण गर्ने, र राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य । <hr/> <ul style="list-style-type: none"> लागु औषध सम्बन्धी नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, लागु पदार्थ दुर्व्यसनीहरूको उपचार एवं पुनःस्थापना सम्बन्धी नीति निर्धारण, लागु औषध विक्री वितरण, ओसारपसार र दुरुपयोग नियन्त्रण,

	<ul style="list-style-type: none"> • लागु पदार्थ सम्बन्धी कार्यहरूको अभिलेख राख्ने, • औषधी तयार गर्न चाहिने लागु पदार्थ झिकाउन र प्रयोग गर्न अनुमति दिने, • बरामद भएको लागु औषध नष्ट गर्ने गराउने, • लागु पदार्थ सम्बन्धी तालिम, गोष्ठी, सेमिनार आयोजना गर्ने, • लागु पदार्थ नियन्त्रण सम्बन्धी उच्चस्तरीय समितिले तय गरेका कार्यहरू गर्ने गराउने, • लागु पदार्थ दुर्व्यसनीहरूको उपचार एवं पुनःस्थापना सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि सामाजिक संघ, संस्थाहरूसँग समन्वय राख्ने, • लागु पदार्थको दुष्परिणाम सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरूको तर्जुमा गर्ने र प्रचार प्रसार गर्ने, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धी गतिविधि झल्कने प्रकाशनहरू प्रकाशित गर्ने, • रासायनिक पदार्थहरूको नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्ने, • विष्फोटक पदार्थ सम्बन्धी नीति निर्धारण, सोको निकासा र नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, योजना कार्यहरूको तर्जुमा गरी पेश गर्ने, • लागु पदार्थ नियन्त्रण सम्बन्धी उद्देश्य लिई स्थापित स्वदेशी गैर सरकारी संस्थाहरूले मन्त्रालयसँग आवद्धता, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धमा मन्त्रालय अन्तर्गत वा सम्बद्ध निकायद्वारा सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूको बरोबर अनुगमन प्रगति प्रतिवेदन र निर्देशन उपलब्ध गराउने, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धमा अवश्यक सूचना, तथ्याङ्क तथा जानकारीहरू उपलब्ध गर्ने गराउने, • स्वीकृत भएका विषयहरूमा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग आवश्यक पत्राचार गर्ने, • लागु औषधसँग सम्बन्धित विषयमा कुनै निकाय वा संस्थाले बोलाउने सेमिनार बैठक वा गोष्ठीमा आदेश अनुसार प्रतिनिधित्व गर्ने वा गराउने, • लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धी योजनापत्र, प्रस्ताव लेखन, कार्यक्रम ढाँचा आदि कार्यहरू गराउने, र • ५,००,००० (पाँचलाख) के.जी. वा लिटर सम्म विष्फोटक पदार्थ र केमिकलहरूको आयात वा नेपाल राज्य भित्र ओसार पसार गर्न स्वीकृति दिने ।
<p>विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा १.शान्ति प्रवर्द्धन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • द्वन्द्व पीडित क्षेत्रको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको नीति, रणनीति र कार्यक्रम सम्बन्धी कार्य, • विस्तृत शान्ति सम्झौता लगायतका अन्य सम्झौता, सहमति र निर्णय कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्व संवेदनशील प्रणालीबारे अध्ययन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य, • शान्ति कोषबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन र अनुगमन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्व पीडित व्यक्ति, परिवार, समुदाय र क्षेत्रको विकासको लागि आवश्यक नीति, रणनीति र कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी कार्य, • विस्तृत शान्ति सम्झौता, शान्ति कोषबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रम लगायतका अन्य सम्झौता, सहमति र निर्णयको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वरत पक्षसँग वार्ता गर्ने वातावरण मिलाउन सहयोग गर्ने सम्बन्धी कार्य, • शान्ति स्थापना र द्वन्द्व व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित सरकारी, गैर सरकारी तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्थाहरूसँगको सम्पर्क र समन्वय सम्बन्धी कार्य ।

<p>२. राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • शान्ति स्थापना तथा द्वन्द्वको व्यवस्थापन सम्बन्धी सरकारी, गैर सरकारी संस्था तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरू बीचको समन्वय सम्बन्धी कार्य, • दिगो शान्ति कायम गर्न आवश्यक नीतिगत, संस्थागत, प्रक्रियागत तथा यससँग सम्बन्धित विषय सम्बन्धी कार्य, • सशस्त्र द्वन्द्व पीडितहरूको मनोसामाजिक परामर्श र उपचार सम्बन्धी कार्य गर्ने, • सूचनाको हक प्रवर्द्धन गर्ने, र • दिगो शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने । <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • राजनीतिक पीडित व्यक्तिहरूको जफत भएको सम्पत्तिको मुआब्जा दिने सम्बन्धी कार्य, • ऐतिहासिक जनआन्दोलनका घाइतेहरूलाई परिचयपत्र उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • शहीद परिवारलाई परिचयपत्र उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • शान्ति स्थापना तथा द्वन्द्वको व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक सूचना, अध्ययन सामग्री र प्रतिवेदनको अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वरत पक्षसँग भएका सम्झौताको अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वबाट पीडित तथा विस्थापित व्यक्ति, परिवार, समुदाय र क्षेत्रको राहत, आर्थिक सहायता तथा पुनःस्थापना सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वका क्रममा मृत्युवरण गरेका, बेपत्ता पारिएका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र तिनका परिवारको पहिचान गर्ने र अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने र निर्धारित कानून बमोजिम राहत तथा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वका क्रममा भएको सार्वजनिक तथा निजी सम्पत्तिको क्षतिको विवरण तयार गर्ने, अभिलेख राख्ने र यस सम्बन्धी अन्य कार्यहरू सम्पादन गर्ने, • द्वन्द्वका क्रममा भएका मानव अधिकार उल्लंघनका घटना सम्बन्धमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट सिफारिस भएका उजुरीको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धी कार्य, • द्वन्द्वका क्रममा भएका घाइतेहरूको निर्धारित कार्यविधि अनुसार अपाङ्गताको प्रतिशत निर्धारण गर्ने, पुनरावलोकन गर्ने तथा आर्थिक सहायता तथा राहत उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • कुनै घटनामा हत्या वा मृत्यु भएका राष्ट्रसेवक तथा सर्वसाधारणका पीडित परिवारलाई मापदण्ड बमोजिम आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • सशस्त्र समूहको आक्रमण, नागरिक विरोध प्रदर्शन तथा विशेष परिस्थितिको क्रममा घाइते भएकालाई औषधी उपचार गराउँदा लागेको उपचार खर्च उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य, • सशस्त्र द्वन्द्वका मृतक एवं घाइते र आश्रित परिवारजनलाई मासिक वृत्ति, आर्थिक सहायता र बालबालिकालाई छात्रवृत्ति एवं अपहरणमा परेका व्यक्तिलाई आर्थिक सहायता सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने, • Web-based Software लाई निरन्तर अद्यावधिक गरी द्वन्द्व पीडित परिवारको हितमा उपयोग गर्ने प्रबन्ध मिलाउने, र • सशस्त्र द्वन्द्व र त्यसका पीडितहरूको विवरण सम्बन्धी अभिलेख तयार गर्ने र त्यसको बहुआयामिक उपयोग सम्बन्धी कार्य ।
<p>३. विपद् अध्ययन जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रवर्द्धन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयहरूको अध्ययन, खोज तथा विश्लेषण गर्ने, • विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि गर्न तालिम तथा प्रशिक्षणका लागि राष्ट्रिय कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने र विद्यालय तथा विश्वविद्यालय शिक्षामा विपद् सम्बन्धी पाठ्यक्रम समावेश गर्ने कार्यमा सहयोग एवं समन्वय गर्ने, • विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन, नियमावली, नीति तर्जुमा र परिमार्जन गर्ने, • Nepal Risk Reduction Consortium (NRRC) को सचिवालयसँगको समन्वय तथा सहजकर्ताको रूपमा कार्य गर्ने,

<p>४. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • वृहत्तर विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रम Comprehensive Disaster Risk Management Programme (CDRMP) को समन्वय गर्ने, • विपद् व्यवस्थापनका लागि संस्थागत संरचना र प्रणालीको अध्ययन, अनुसन्धान तथा सिफारिस गर्ने, विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित विभिन्न तहमा तालिम, प्रशिक्षण, गोष्ठी कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने गराउने तथा अध्ययन र विश्लेषण गरी प्रतिवेदन गर्ने, • नेपालको भौगोलिक, प्राकृतिक, सडक संरचना, खोला, नाला, वन जङ्गल आदि स्पष्ट देखिने गरी विपद् जोखिमको लेखाङ्कन तथा नक्साङ्कन तयार गर्ने, • विपद् सम्बन्धी रणनीति, कार्यढाँचा तथा मापदण्डहरूको निर्माण र परिमार्जन गर्ने, • विपद् व्यवस्थापन तथा जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी भएका कार्यक्रमहरूको समन्वय, अनुगमन मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन गर्ने, र • विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन सम्बन्धी केन्द्रीय र स्थानीय तहमा प्रचलनमा रहेका मापदण्ड, निर्देशिका र कार्ययोजनाहरूको अध्ययन, विश्लेषण गरी उपयुक्त एकीकृत व्यवस्थाका लागि सिफारिस गर्ने, विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को कार्यान्वयन स्थितिको अध्ययन तथा एवं विश्लेषण गरी थप कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि सिफारिस गर्ने, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा व्यक्त गरिएका प्रतिवद्धताहरूको कार्यान्वयन स्थितिको समिक्षा एवं नियमित प्रतिवेदन गर्ने । <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी अवस्थामा रहने, • विपद् सम्बन्धी घटनाहरूको सूचनाको संकलन, अद्यावधिक, विश्लेषण एवं प्रवाह गर्ने, • प्रतिकार्यका लागि खोज तथा उद्धार टोली र सुरक्षा निकायको परिचालन गर्ने, विपद् प्रतिकार्यका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सहायता परिचालनको समन्वय एवं संयोजन गर्ने, • खोज तथा उद्धारमा संलग्न निकायहरूका विद्यमान जनशक्ति, औजार, उपकरण र अन्य स्रोत साधनहरूको अभिलेखीकरण एवं विश्लेषण गर्ने र प्रतिकार्यका लागि गर्नुपर्ने थप कार्यहरूको विषयमा सिफारिस गर्ने, • राष्ट्रिय आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, क्षेत्र र जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूको सञ्चालन र समन्वय गर्ने, • प्रतिकार्यका लागि खोज तथा उद्धार क्षमताको विकास सम्बन्धी कार्य गर्ने, • विपद् प्रभावित परिवारहरूलाई समयमै उचित राहत तथा उद्धार व्यवस्थाको लागि केन्द्र, क्षेत्र र जिल्लाहरू बिचको कार्यमा समन्वय गर्ने, • विपद् प्रतिकार्यको पूर्वतयारीका लागि भावी प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने, • विपद् सम्बन्धी सम्पूर्ण सूचनाहरू एउटै केन्द्रीय Web Base बाट उपलब्ध गराउन Disaster Portal को सञ्चालन गर्ने, • विपद् प्रतिकार्यको समयमा विषयगत क्षेत्रलाई परिचालन गराउने, समय र मौसम अनुसार आउने तथा आउन सक्ने प्रकोप र विपद्का घटनाका सम्बन्धमा आपतकालीन अवस्थामा गर्नुपर्ने तयारी र प्रतिकार्यका विषयमा सरोकारवालाहरूसँग छलफल र अन्तरक्रिया सञ्चालन गरी तयारी अवस्थामा राख्ने, र • SAHANA Software को सञ्चालन गर्ने तथा DesInventor Data सँगको स्थायी संयन्त्र स्थापना गर्ने ।
<p>कानून महाशाखा १. कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> • मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको मस्यौदा तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने, • मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, शाखा र कार्यालयहरूलाई कानुनी राय सल्लाह दिने, • प्रकाशित गर्नुपर्ने ऐन, नियम सूचनाहरूको मस्यौदा तर्जुमा गर्ने तथा राजपत्रमा प्रकाशित

<p>२.मानव अधिकार प्रवर्द्धन तथा लैङ्गिक न्याय शाखा</p>	<p>गर्ने गराउने,</p> <ul style="list-style-type: none"> • मन्त्रालय र मातहतका कर्मचारीहरूको कानूनी प्रतिरक्षा सम्बन्धी कार्य, • मन्त्रालय उपर परेका रिट निवेदनहरूको जवाफ तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य, • संघीय नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल अन्तर्गतका प्रहरी कर्मचारीहरूको विभागीय सजाय उपर पुनरावलोकन सुन्ने, • मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरूबाट प्रयोग हुने ऐन नियमलाई समय समयमा पुनरावलोकन गर्ने, • प्रादेशिक गृह मन्त्रालय एवं प्रदेश प्रहरी मुख्यालयबाट गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन, नियम लगायतका कानूनी विषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा उक्त सम्बन्धमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने । <hr/> <ul style="list-style-type: none"> • संयुक्त राष्ट्र संघ, सार्क तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग भएका सन्धि, सम्झौता, महासन्धि, प्रोटोकलहरू मध्ये गृह मन्त्रालयबाट सम्पादन हुनुपर्ने कार्यहरूको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने साथै पक्ष राष्ट्रको हैसियतले नेपालले संयुक्त राष्ट्रसंघमा बुझाउनु पर्ने ICCPR/CAT को आवधिक प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायको सहयोग र महाशाखा प्रमुखसँगको समन्वयमा तयार गर्ने, • मानव अधिकार, महिला, दलित, मुस्लिम आदि मानव अधिकार आयोगसँग सम्बन्धित कार्य, • गृह मन्त्रालय, मानव अधिकार इकाईको रूपमा कार्य गर्ने, • मानव अधिकार उल्लंघनका उजुरी छानबिन र आवश्यक कारवाही गर्ने, • मानव अधिकार सम्बन्धी घटनामा भएका यातनामा क्षतिपूर्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने, • मन्त्रालयको लैङ्गिक सम्पर्क विन्दु को रूपमा कार्य गर्ने, • UNHCR १३२५ र १८२० को राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने, • बालबालिका र घरेलु हिंसा सम्बन्धी कार्य गर्ने, • मानव बेचबिखन नियन्त्रण तथा लैङ्गिक सवाल सम्बन्धी कार्य गर्ने, • अपाङ्ग, ज्येष्ठ नागरिक, अनाथ बालबालिकाको संरक्षण र मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य, र • वादी समुदाय, मुक्त श्रमिक, कमैया, हलिया सम्बन्धी कार्य ।
--	---

५. गृह मन्त्रालयका महाशाखा/शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

क्र.स.	मन्त्रालयको महाशाखा/शाखा	जिम्मेवार अधिकारी	कैफियत
१	सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा	मुकुन्द प्रसाद निरौला/फणिन्द्रमणि पोखरेल	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
२	प्रशासन महाशाखा	प्रदीप कुमार कोइराला/फणिन्द्रमणि पोखरेल	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
३	विपद तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा	प्रदीप कुमार कोइराला	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
४	आन्तरिक व्यवस्थापन महाशाखा	शिवराम पोखरेल	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
५	नीति, योजना, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन महाशाखा	डा. भीष्मकुमार भुसाल	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
६	कानून महाशाखा	कोमल बहादुर खत्री	महाशाखा प्रमुख/सहसचिव
७	निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा	शोभाकर रेग्मी	शाखा प्रमुख/उपसचिव
८	प्रहरी कर्मचारी प्रशासन शाखा	गणेश गैरे	शाखा प्रमुख/उपसचिव
९	गुनासो व्यवस्थापन शाखा	विश्वामित्र कुइकेल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१०	सूचना प्रविधि शाखा	सुष्मा श्रेष्ठ	शाखा प्रमुख/वरिष्ठ

			कम्प्युटर ईन्जिनियर
११	शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा	बसन्त भट्टराई	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१२	अध्यागमन तथा सीमा प्रशासन शाखा	गोमादेवी चेम्जोङ	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१३	स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा	सागरमणि पाठक/शेखर पौडेल	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१४	कार्यालय व्यवस्थापन तथा जिन्सी शाखा	भिमकान्त शर्मा	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१५	आन्तरिक प्रशासन, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा	विश्वराज न्यौपाने	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१६	आर्थिक प्रशासन शाखा	मोहन शरण भण्डारी	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१७	योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा	मातृका आचार्य	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१८	नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा	लिला कुमारी के.सी.	शाखा प्रमुख/उपसचिव
१९	लागु औषध नियन्त्रण शाखा	गोकर्ण प्रसाद उपाध्याय	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२०	शान्ति प्रवर्द्धन शाखा	सुरेश सुनार	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२१	राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा	शम्भु प्रसाद रेग्मी	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२२	विपद् अध्ययन जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रवर्द्धन शाखा	रुद्र प्रसाद पण्डित	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२३	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य शाखा	खुमकान्त आचार्य	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२४	कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	ओम बहादुर सोडारी	शाखा प्रमुख/उपसचिव
२५	मानव अधिकार प्रवर्द्धन तथा लैंगिक न्याय शाखा	रामहरी शर्मा	शाखा प्रमुख/उपसचिव

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

मन्त्रालयबाट प्रवाह गरिने सेवाहरू प्राप्त गर्दा लाग्ने दस्तुर र अवधि गृह मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ बमोजिम हुनेछ ।

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

मन्त्रालयका विभिन्न महाशाखा तथा शाखाहरूबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूको निर्णय प्रक्रिया गृह मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ बमोजिम हुनेछ । शाखाबाट सम्पादन गरिने कार्य र सो को कार्य प्रक्रिया एवं आवश्यक कागजात देहाय बमोजिम रहेका छन्,-

निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा

नियुक्ति

- लोकसेवा आयोगबाट प्राप्त सिफारिस मुताबिक मन्त्रालय र अन्तर्गतका रिक्त पदमा निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ९ बमोजिम सिफारिस,
- निरोगिताको प्रमाणपत्र,
- सपथ ग्रहण पत्र, र

- करार सेवामा नियुक्त हुने कर्मचारीको हकमा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६४ बमोजिम हुने ।

सरुवा/काज

- कर्मचारी संकेत नम्बर खुलेको सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन,
- निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा १८ को व्यवस्था मुताविक सरुवा गरिने,
- नियमानुसार निश्चित अवधिमा/आवधिक र आवश्यकता अनुसार,
- राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी सम्मका कर्मचारीको हकमा सचिवज्यूबाट र राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीका कर्मचारीको हकमा माननीय मन्त्रीज्यूबाट सरुवा सदर गराई सम्बन्धित निकायहरूमा पत्राचार गर्ने,
- राजपत्रांकित तृतीय तथा राजपत्र अनंकित कर्मचारीहरूको सरुवाको निर्णय महाशाखा प्रमुखबाट (अधिकार प्रत्यायोजन अनुसार) सदर गराई सम्बन्धित व्यक्ति तथा जिम्मेवार निकायहरूलाई पत्राचार गर्न,
- राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी सम्मका कर्मचारीको हकमा शाखा अधिकृतले, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणीका कर्मचारीको हकमा शाखा प्रमुखले र राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीका कर्मचारीको महाशाखा प्रमुखले सरुवा पत्रमा हस्ताक्षर गरी जारी गर्ने ।

पदस्थापन

- निजामती सेवा ऐन, २०४९ दफा १५ को उपदफा (२) बमोजिम पदस्थापन गरिने र निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा १५ को उपदफा (५) बमोजिम कार्यालयका प्रमुख वा अन्य पदमा पदस्थापन गर्दा कार्यसम्पादन सम्झौता गरी पदस्थापन गर्न सकिनेछ ।
- संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय वा लोकसेवा आयोगको पदस्थापन/सिफारिस पत्र/नियुक्ति पत्र आवश्यक हुने ।

विदा स्वीकृति

- घर बिदा/बिरामी बिदा/अन्य बिदाको लागि बिदा लिनुपर्ने स्पष्ट कारण सहितको निवेदन/बिदा माग फारम
- सम्बन्धित कर्मचारीको सञ्चित बिदाको अभिलेख,
- ७ दिन सम्मको बिदा शाखा प्रमुखले र सो भन्दा बढी महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराउने,
- प्रमुख जिल्ला अधिकारीको हकमा ७ दिन सम्मको बिदा प्रशासन महाशाखा प्रमुखले र सो भन्दा बढी अवधि भएमा सचिवज्यूबाट स्वीकृत गराई पत्र मार्फत बिदा स्वीकृतिको जानकारी गराउने ।

पुरस्कार सिफारिस

- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ११६ र ११६(क) को व्यवस्था बमोजिमका पुरस्कार प्रदान गर्न सिफारिस गर्ने,
- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ११६ (क) अनुसार पुरस्कार छनौटका आधारहरू उल्लिखित फारम सहित सम्बन्धित कार्यालय/विभागको सिफारिस पत्र
- मन्त्रालय/आयोग/सचिवालयले निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ११६(क) अनुसार पुरस्कारको लागि कर्मचारीको नामावली सिफारिस गर्दा कार्यालयले भरेर पठाउनुपर्ने
- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को दफा ११६(क) अनुसार छनौट गरी संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउने ।

सजाय

- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको ऐन, २०४८ बमोजिम उक्त आयोगबाट प्रचलित कानून बमोजिम विभागीय कारबाही गर्न लेखी आएमा, सम्बन्धित कार्यालय/महाशाखाबाट कानून बमोजिम कारबाही गर्नुपर्ने स्पष्ट कारण सहितको सिफारिस भइ आएमा, उल्लिखित बाहेक विभागीय प्रमुखलाई आफू मातहतका कुनै कर्मचारीले कानून विपरीत गम्भीर कार्य गरेको स्पष्ट भएमा र सफाइ पेश गर्ने मौकामा पेश भएको सफाइ/स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नभएमा सजाय प्रस्ताव सहित

लोकसेवा आयोगको परामर्श लिने गरिन्छ । निज कर्मचारीलाई निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ५९, ६०, ६१ र ६२ बमोजिम सजाय हुने गर्दछ ।

अवकाश

- निजामती किताबखानाबाट प्राप्त अनिवार्य अवकास सम्बन्धी सूचना
- PIS प्रतिलिपी

स्वेच्छिक अवकाश/राजिनामा

- रीतपूर्वकको निवेदन प्रति,
- परिचयपत्रको प्रतिलिपी,
- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम १२८ अनुसारका कागजातहरू,
- राजपत्र अनंकित कर्मचारीको हकमा महाशाखा प्रमुखले, उपसचिव र शाखा अधिकृतको हकमा सचिवस्तरबाट तथा सहसचिव र सचिवको राजिनामा मन्त्रपरिषद्बाट स्वीकृत गराई पत्र मार्फत जानकारी गराउने,
- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को अनुसूची १७ क अनुसारको निवृत्तभरण माग फारम (प्रशासन महाशाखा प्रमुखबाट फारममा उल्लिखित व्यहोरा प्रमाणित हुनपर्ने), र
- राष्ट्रिय किताबखाना (निजामती) लाई निवृत्तभरण सिफारिस सम्बन्धी अनुरोध पत्र ।

तालिम

- नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानबाट संचालित सेवाकालिन तालिम
  १. तालिमको सूचना पत्र संलग्न भएको रीतपूर्वकको निवेदन,
  २. PIS प्रतिलिपी, र
  ३. महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ सिफारिस गर्ने ।
- स्वदेश तालिम/भ्रमण/गोष्ठी/सेमिनार
  १. सम्बन्धित निकायबाट माग भई आएको हुनुपर्ने,
  २. सम्बन्धित विषय हेर्ने कर्मचारी एवं विज्ञलाई प्राथमिकता दिइने,
  ३. यस पूर्व तालिम नलिएकालाई तालिममा प्राथमिकता दिइने,
  ४. पुनःताजगी प्रकृतिका तालिमको सम्बन्धमा आधारभूत तालिम लिएकालाई प्राथमिकता दिइने,
  ५. जान्न, सिक्न र सिकाउन अभिलाषा भएको हुनुपर्ने,
  ६. महाशाखा प्रमुखबाट सहभागिता मनोनयन स्वीकृत गराई अनुरोध गर्ने निकाय र सम्बन्धित कर्मचारीलाई पत्र मार्फत जानकारी गराउने ।
  ७. अनुरोध गर्ने निकायलाई पत्राचार गर्दा मनोनयन भएको कर्मचारीको सम्पर्क नम्बर तथा इमेल ठेगाना समेत उल्लेख गरिदिने ।
- वैदेशिक तालिम/भ्रमण/गोष्ठी/सेमिनारका लागि मनोनयन
  १. सम्बन्धित निकायको अनुरोध पत्र
(अनुरोध पत्र अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थान, मिति, सहभागी संख्या, सहभागिताका आधार तथा मनोनयन गरी पठाउनुपर्ने अन्तिम मितिलाई विशेष ध्यान दिई मनोनयन प्रक्रिया अगाडी बढाउने)
  २. परराष्ट्र मन्त्रालय वा अर्थ मन्त्रालयको अनुरोध पत्र,
  ३. मनोनयन सिफारिस गर्दा विषयको सान्दर्भिकता, विषयको विज्ञता र उपयुक्तता, कार्यसम्पादन स्तर, ज्येष्ठता, कार्यक्षेत्र तथा विगतमा वैदेशिक भ्रमणको अवसर पाए नपाएको र समावेशिता भए नभएको जस्ता पक्षहरू सहित निजामती सेवा नियमावली, २०५० ले निर्दिष्ट गरेको तोकका शर्तहरू पुरा हुने गरी गर्ने,

४. कर्मचारीको निजी प्रयासमा स्वदेश वा विदेशमा अध्ययन, तालिममा सहभागी हुन चाहेमा मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृति आवश्यक पर्ने,
५. छनौट भएमा निजामती सेवा नियमावली, २०५० को अनुसूची १२ (ख) अनुसारको कबुलियतनामा गराउनु पर्ने,
६. मनोनयन स्वीकृत भए पश्चात सो को जानकारी अनुरोध गर्ने निकाय तथा सम्बन्धित कर्मचारीलाई गराउने,
७. मनोनयनको निर्णय प्रतिलिपी सहित परराष्ट्र मन्त्रालयमा पत्राचार गर्ने, र
८. अन्य कुरा बैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५ ले तोके बमोजिम हुनेछ ।

संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण

- सम्बन्धित संगठनको कार्य क्षेत्रमा आएको भूमिकामा परिवर्तन/फेरबदल भइ O&M Survey गर्न आवश्यक पर्नुको औचित्य पुष्ट्याइ सहितको सम्बन्धित कार्यालयको सिफारिस पत्र,
- मन्त्रालयका प्रशासन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयका प्रतिनिधि सम्मिलित कार्यदल गठन हुने,
- उक्त कार्यदलमा थपघट गर्नुपर्ने औचित्य र आवश्यकता सहितको विवरण सम्बन्धित संस्थाले उपलब्ध गराउनु पर्ने,
- उक्त समितिको सिफारिस मुताविक दरबन्दी संरचना फेरबदल गर्न फेरबदल भएको संगठन संरचना तथा दरबन्दी तैरिज सहित संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा सिफारिस गर्ने, र
- दरबन्दी थपघट गर्न गराउन मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव गरी मन्त्रपरिषद्को निर्णय मुताविक दरबन्दी फेरबदल सम्बन्धी कार्यसम्पादन हुने ।

कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन

- सम्बन्धित कर्मचारीले प्रत्येक वर्ष श्रावण ७ गते भित्र वार्षिक कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन फारम भरी भराइ दर्ता गरी सुपरीवेक्षक समक्ष पेश गर्ने,
- दर्ता भएको भरपाइ सम्बन्धित कर्मचारीलाई दिनुपर्ने,
- सुपरीवेक्षकले श्रावण मसान्त सम्ममा मूल्याङ्कन गरी पुनरावलोकन समिति समक्ष पेश गर्नुपर्ने,
- निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखाले पुनरावलोकन समितिको सचिवालयका रूपमा कामकाज गर्नुपर्ने,
- कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन कार्य सम्पन्न भई सकेपछि उक्त ३ प्रति कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन फारमलाई अलग-अलग गरी एक प्रति संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको बढुवा समितिको सचिवालयमा एक प्रति लोकसेवा आयोगमा लाहा छाप लगाई गोप्य शिलबन्दी गरी पठाउने र एक प्रति गृह मन्त्रालयमा सुरक्षित तवरले राख्ने व्यवस्था मिलाउने, र
- सहसचिवको हकमा कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन फारम प्राप्त भएपछि श्रावण मसान्त भित्र सुपरिवेक्षकको तर्फबाट गृह सचिवले मूल्याङ्कन गरेपछि पुनरावलोकनकर्ता र पुनरावलोकन समितिको मूल्याङ्कनका लागि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयमा गोप्य रूपमा शिलबन्दी गरी पठाउने ।

सम्पत्ति विवरण

- निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ११८ को व्यवस्था बमोजिम अनुसूची -१८ मा भएको ढाँचामा सम्बन्धित कर्मचारीले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६० (साठी) दिन भित्र सम्बन्धित कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने,
- साथै नयाँ नियुक्ति हुने भएको कर्मचारीले नियुक्ति भएको मितिले ६० (साठी) दिन भित्र सम्पत्ति विवरण बुझाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको,
- मन्त्रालय वा मातहतका जिल्लास्तरीय निकायहरूबाट प्राप्त सम्पत्ति विवरण उक्त अवधि भित्रै निजामती किताबखानामा दर्ता गर्ने/गराउने व्यवस्था मिलाउने, र

- तोकिएको समय भित्र सम्पति विवरण नबुझाउने कर्मचारीहरूको विवरण राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रमा समयमै उपलब्ध गराउने ।

कार्यसम्पादन करार सम्झौता

- जिल्लामा कार्यरत प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूलाई प्रत्येक वर्षको श्रावण महिनामा तथा सुरुवा भइ जाने प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूलाई सोही समयमा कार्यसम्पादन करार सम्झौतामा हस्ताक्षर गराउने,
- प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूबाट प्राप्त पृष्ठपोषणका आधारमा कार्यसम्पादन सम्झौतालाई आवश्यकता अनुसार प्रत्येक वर्षको असार मसान्त सम्ममा परिमार्जन गर्ने,
- कार्यान्वयनको अवस्था पहिचानका लागि नीति योजना तथा अनुगमन मूल्याङ्कन महाशाखा प्रमुखसँग समन्वय गर्ने,
- प्रशासन महाशाखा अन्तर्गत प्राप्त भएका प्रगति विवरणहरू योजना तथा अनुगमन मूल्याङ्कन महाशाखामा पठाउने, र
- नीति योजना तथा अनुगमन मूल्याङ्कन महाशाखाबाट असार मसान्त भित्रमा सबै प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूको कार्यसम्पादनको समष्टिगत अवस्था सहितको विवरण प्राप्त गर्ने र उक्त विवरण कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनसँग आवद्ध गराउने ।

कार्यविवरण तथा अधिकार प्रत्यायोजन

- मन्त्रालयमा सुरुवा भइ आउने महाशाखा प्रमुख/शाखा प्रमुखहरूका लागि नेपाल सरकार (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०६४ अनुसार माननीय मन्त्रीज्यूबाट सचिवज्यूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये महाशाखा तथा शाखाहरूसँग सम्बन्धित कार्यसम्पादनका लागि सचिवज्यूबाट हस्ताक्षर गराई कार्यविवरण तथा अधिकार प्रत्यायोजन पत्र महाशाखा तथा शाखा तोकिएको पत्र साथै उपलब्ध गराउने ।

शाखाका महत्वपूर्ण कागजातहरूको अभिलेख तथा PIS अद्यावधिक

- शाखामा प्राप्त भएका तथा शाखाबाट उत्पादन भएका कागजातहरूको वर्गीकरण, व्यवस्थापन एवं अद्यावधिक गर्ने साथै सुरुवा बढुवा लगायत कर्मचारीको वैयक्तिक विवरणहरू तत्काल अद्यावधिक गर्ने ।

प्रहरी कर्मचारी प्रशासन शाखा

नयाँ नियुक्ति/बढुवा

- नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल नेपालका प्रहरी निरीक्षक/सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक देखि माथिका अधिकृतहरूको नियुक्ति गृह मन्त्रालयबाट हुने, र
- लोक सेवा आयोग तथा बढुवा समितिको सिफारिस सहित प्रहरी प्रधान कार्यालयले प्रस्ताव गरी पठाए बमोजिम निर्णय गराई देहाय बमोजिम नियुक्ति दिने ।

क्र.स.	पद/तह	बढुवाको निर्णय दिने अधिकारी	बढुवा पत्रमा हस्ताक्षर गर्ने अधिकारी
१	प्रहरी निरीक्षक	सचिव	शाखा अधिकृत
२	प्रहरी/सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक र प्रहरी उपरीक्षक सम्म	सचिव	उपसचिव
३	प्रहरी/शसस्त्र प्रहरी बरिष्ठ उपरीक्षक देखि प्रहरी नायव महानिरीक्षकसम्म	मन्त्री	सहसचिव
४	प्रहरी/शसस्त्र प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक र महानिरीक्षक	नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्	सचिव

वैदेशिक भ्रमण, तालिम र सेमिनार

- नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका प्रहरी कर्मचारीहरूको सहभागिताको लागि कुनै निकायबाट अनुरोध भइ आएमा वैदेशिक भ्रमण कार्यविधि, २०७५ अनुसार हुने गरी सहभागिता मनोनयनका लागि सम्बन्धित प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने, र
- प्रहरी प्रधान कार्यालयबाट मनोनयन भइ आए अनुसार प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बरिष्ठ उपरीक्षक सम्मको सचिवस्तरबाट, प्रहरी/सशस्त्र प्रहरी नायव महानिरीक्षकको मन्त्रिस्तरबाट र प्रहरी/सशस्त्र प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक/महानिरीक्षकको

मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत भए अनुसार सम्बन्धित अनुरोध गर्ने निकाय तथा परराष्ट्र मन्त्रालयमा निर्णयको प्रतिलिपी सहित र सम्बन्धित प्रहरी कर्मचारीलाई लिखित रूपमा जानकारी गराउने ।

विभागीय कारबाही

- प्रहरी ऐन, २०१२, प्रहरी नियमावली, २०७१ तथा सशस्त्र प्रहरी ऐन, २०५८, र सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०७२ मा व्यवस्था भए बमोजिम सम्बन्धित प्रहरी प्रधान कार्यालयको सिफारिसमा आवश्यक कारबाही गर्ने ।

अध्ययन बिदा स्वीकृत

- प्रहरी ऐन, २०१२, प्रहरी नियमावली, २०७१ तथा सशस्त्र प्रहरी ऐन, २०५८, र सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०७२ मा व्यवस्था भए बमोजिम सम्बन्धित प्रहरी प्रधान कार्यालयको सिफारिसमा अध्ययन बिदा स्वीकृत गर्ने ।

सूचना प्रविधि शाखा

विद्युतीय माध्यमबाट सूचना प्रवाह

- महाशाखा प्रमुखसँगको समन्वयमा मन्त्रालयको वेबसाइटमा सूचना तथा समाचार नियमित रूपमा Update गर्ने, दैनिक रूपमा अद्यावधिक गर्ने,
- मन्त्रालय मातहतका विभागीय निकाय तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, इलाका प्रशासन कार्यालय, सीमा प्रशासन कार्यालयहरूको Website नियमित रूपमा अद्यावधिक भए नभएको अनुगमन र आवश्यकतानुसार Backstopping साथै सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन अनुसार सार्वजनिक गर्न मिल्ने सबै सूचनाहरू Website माफत सार्वजनिक गर्न सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्ने,
- महाशाखा/शाखाहरूबाटलिखित रूपमा अनुरोध भइ आए अनुसार परिपत्र प्रणाली, इमेल, एसएमएस माफत मन्त्रालय मातहतका निकायहरूमा सूचना प्रवाह गर्ने,
- MoHA Domain बाट प्रत्येक शाखा र व्यक्तिको Email Create गरी प्रदान गर्ने,
- परिपत्र System को Memory Management को काम गर्ने,
- नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्मा पेश गर्नुपर्ने प्रस्तावहरू स्वचालित सिस्टममा Upload गर्ने र त्यसको Monitoring गर्ने, र
- CIMS मा प्रविष्टी गरिएका पुराना नागरिकताका प्रमाणपत्रका संख्या रुजु एवं प्रमाणित गरी जिल्ला तथा ईलाका प्रशासन कार्यालय पठाउने र सो को रेकर्ड राख्ने,
- दैनिक रूपमा मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ईलाका प्रशासन कार्यालय र एकीकृत सेवा केन्द्रहरूमा वेबसाइट, E-Attendance, CIMS, परिपत्र प्रणाली र इन्टरनेट तथा इन्ट्रानेटमा आएका समस्याहरूको समाधानको पहल गर्ने, र
- Read Only Access को सुबिधाको लागि अनुरोध भै आएका कार्यविधिले तोके बमोजिमको रीत पुन्याई टिप्पणी पेश गर्ने ।

कम्प्युटर प्रणालीबाट नागरिकताको प्रमाणपत्र वितरण

- प्रविधि संयोजनको प्रबन्ध मिलाउने, DBA सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- विभिन्न जिल्ला प्रशासन कार्यालय र ईलाका प्रशासन कार्यालयमा नागरिकताको सफ्टवेयर Oracle Database Installation र सञ्चालनमा सहयोग गर्ने,
- नागरिकता सफ्टवेयरको Database मा बेला-बेलामा आइपर्ने समस्याहरूको Troubleshooting गर्ने,
- CIMS Software लाई सहज बनाउन प्रयोगकर्ताहरूबाट सुझाव संकलन गर्ने,
- Read Only Access को लागि Username/Password प्रदान गर्ने र त्यसको व्यवस्थापन गर्ने,
- CIMS (Citizenship Information and Management System) बाट वितरण कार्यको संयोजन गर्ने, र
- आवश्यकताको पहिचान गरी केन्द्रीय सर्भरको भण्डारण क्षमता बढाउने ।

सफ्टवेयरमा इन्ट्री भएका डाटामा संशोधन

- नागरिकताको सफ्टवेयरमा इन्ट्री भएका डाटा संशोधन गर्न सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा सम्बन्धित कार्यालयको प्रमुखको पत्र,
- अरु सफ्टवेयरमा इन्ट्री भएका डाटामा संशोधन गर्न सम्बन्धित कार्यालय प्रमुख/महाशाखा प्रमुखको पत्र, र
- महाशाखा प्रमुखबाट निर्णय हुने ।

इन्टरनेट सुबिधाको ब्यवस्था

- मन्त्रालयको लागि आवश्यक पर्ने VPN, इन्टरनेट/इन्ट्रानेट, अप्टिकल फाइबर, लिज लाईन जडान गर्ने,
- इन्टरनेट र इन्ट्रानेटको ब्यवस्था गर्ने,
- जिल्ला प्रशासन कार्यालय र अन्य कार्यालयहरूको लागि अप्टिकल फाइबर, लिज लाईन इन्टरनेट र इन्ट्रानेटको ब्यवस्था गर्ने, र
- मन्त्रालय र मातहतका निकायहरू बीच नेटवर्किङको ब्यवस्था गर्ने ।

साइबर सुरक्षाको प्रबन्ध

- Username Access Manual बनाउने,
- Firewall Monitoring गर्ने,
- आवधिक रूपमा Cyber Security Audit गर्ने,
- System Architect मिलाउने,
- केन्द्रीय सर्भरको सुरक्षा प्रबन्ध मिलाउने,
- Operating system नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने,
- डाटाको ब्याकअप दैनिक रूपमा लिने ब्यवस्था गर्ने,
- Hardware Replacement Plan बनाउने,
- Virtual Private Network को ब्यवस्था गर्ने,
- सूचना प्रविधि विभाग र राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रसँग आवश्यक समन्वय गर्ने, र
- Cyber Security सम्बन्धी Password, Code लगायतका सुरक्षा प्रबन्धका सम्बन्धमा शाखा प्रमुख र महाशाखा प्रमुख स्तरमा अभिलेख राख्ने प्रबन्ध मिलाउने ।

स्पेसिफिकेशन एवं लागत अनुमान तयारी

- बार्षिक रूपमा आवश्यकताको पहिचान गरी कार्यक्रम स्वीकृत गराउने एवं बजेटको ब्यवस्था मिलाउने,
- हार्डवेयर र सफ्टवेयर खरिदको लागि स्पेसिफिकेशन एवं लागत अनुमान र ToR, RFP, Evaluation Criteria बनाउने, र
- कोटेशन एवं बोलपत्रको मूल्याङ्कन गर्न सहयोग गर्ने ।

नागरिकताको डाटा इन्ट्रीको प्रमाणीकरण

- सम्बन्धित कार्यालयको पत्र,
- अधिकृत कर्मचारीबाट रुजु, र
- शाखा प्रमुखबाट प्रमाणित गर्ने ।

केन्द्रीय सर्भर एवं डाटावेसमा पहुँच

- सचिवस्तरबाट निर्णय गराई Read Only Access को सुबिधाको लागि अनुरोध भै आएमा कार्यविधिले तोके बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी पहुँच दिने, र
- अन्य पहुँचको हकमा सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाई आवश्यकताको आधारमा पहुँच दिने ।

मर्मत सम्भार सम्बन्धी कार्य

- केन्द्रीय सर्भर एवं डाटाबेसको मर्मत सम्भार गर्ने,
- Hardware मर्मत सम्भार गर्ने,
- सफ्टवेयरहरूमा आउने समस्याहरूको Online समाधान गर्ने, र
- प्राविधिक कर्मचारीले आवश्यक प्रबन्ध मिलाउने ।

मन्त्रिपरिषद्मा अनलाईन प्रस्ताव पठाउने

- सम्बन्धित महाशाखा/शाखाबाट प्रस्ताव तयार भै आउनुपर्ने,
- कम्प्युटर इंजिनियर, कम्प्युटर अधिकृत, कम्प्युटर अपरेटर तथा अन्य कर्मचारीले अटोमेशन प्रणालीबाट पठाउने, र
- अभिलेख राख्ने प्रबन्ध मिलाउने ।

मन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट प्राप्त लिखित उजुरी फछ्यौट

- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट आएको लिखित पत्र प्राप्त गर्ने,
- पत्रको व्यहोरा हेरी कारबाही, राय र निर्णय कार्यान्वयन के.हो ? पत्रको वर्गीकरण गर्ने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी आएमा विषयबस्तुको प्रकृति अनुसार जुन निकायसँग सम्बन्धित हो सोही निकायमा लेखी पठाउने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि गम्भीर विषयवस्तु उठान भई आएमा १५ दिनको अवधि तोकी लिखित प्रतिवेदन माग गर्ने,
- राय प्रतिक्रियाका लागि लेखी आएमा सम्बन्धित निकायमा १५ दिनको अवधि तोकी राय प्रतिवेदन माग गर्ने,
- राय प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि उक्त प्रतिवेदन संलग्न गरी सम्बन्धित निकायमा फछ्यौटका लागि लेखी पठाउने तथा थप बुझनुपर्ने भएमा छानबिन टोली गठन गरी छानबिन प्रतिवेदन लिने, र
- निर्णय कार्यान्वयनका लागि लेखी आएका पत्रहरू प्राप्त भएपछि पत्रको प्रकृति अनुसार निर्णय गरी अगाडि बढ्ने ।

गुनासो व्यवस्थापन शाखा

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, हेलो सरकारबाट प्राप्त अनलाईन गुनासो र उजुरी फछ्यौट

- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको हेलो सरकार सफ्टवेयर प्रणालीमा यस मन्त्रालयका लागि प्राप्त गुनासोहरूको वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- गुनासोहरूको प्रकृति हेरी आवश्यक कारबाही, राय, निर्णय कार्यान्वयन के.हो ? पत्रको वर्गीकरण गर्ने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी आएमा विषयबस्तुको प्रकृति अनुसार जुन निकायसँग सम्बन्धित हो ? सोही निकायमा हेलो सरकार अनलाईन सफ्टवेयर प्रणाली मार्फत निकायहरूलाई प्रदान गरिएको अनलाईन पहुँच प्रणालीमा पठाउने, र
- उक्त विषयको कारबाही भएपछि मातहतका निकाय एवं कार्यालयहरूलाई सो विषयको बारेमा भएको कारबाहीको विवरण प्रविष्ट गर्न लगाई गुनासो फछ्यौट गर्ने ।

माननीय गृहमन्त्रीज्यूको सचिवालयबाट प्राप्त गुनासो र उजुरी फछ्यौट

- माननीय गृहमन्त्रीज्यूको सचिवालयबाट प्राप्त गुनासोहरूको वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- गुनासोहरूको प्रकृति हेरी आवश्यक कारबाही, राय र निर्णय कार्यान्वयन के.हो ? पत्रको वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी आएमा विषयबस्तुको प्रकृति अनुसार जुन निकायसँग सम्बन्धित हो ? सोही निकायमा लेखी पठाउने,
- आवश्यक कारबाहीका लागि गम्भीर विषयवस्तु उठान भई आएमा १५ दिनको अवधि तोकी लिखित प्रतिवेदन माग गर्ने,
- राय प्रतिक्रिया माग गर्नुपर्ने उजुरी वा गुनासो भएमा सम्बन्धित निकायमा १५ दिनको अवधि तोकी राय माग गर्ने,
- राय प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि अध्ययन गरी सो सम्बन्धमा के गर्नुपर्ने हो ? राय सहित पेश गर्ने, र

- निर्णय कार्यान्वयनका लागि लेखी आएका पत्रहरू प्राप्त भएपछि पत्रको प्रकृति अनुसार आवश्यक निर्णय भए बमोजिम गर्ने ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्राप्त पत्रहरूको फछ्यौट

- निर्णय कार्यान्वयनका सम्बन्धमा:
  - (अ) पत्रसाथ प्राप्त आयोगको निर्णयलाई उच्च प्राथमिकता दिई कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाउने,
  - (आ) पत्रको प्रकृति अनुसार अवधि तोकी सम्बन्धित निकाय वा पदाधिकारीलाई निर्णय कार्यान्वयन गर्न लेखी पठाउने र सो को प्रतिवेदन माग गर्ने,
  - (इ) निर्णय कार्यान्वयन भएको जानकारी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा लेखी पठाउने, र
  - (ई) निर्णय कार्यान्वयन भएको जानकारी प्राप्त नभएसम्म नियमित रूपमा ताकेता गरिरहने ।
- राय प्रतिक्रियाका सम्बन्धमा:
  - (अ) प्राप्त पत्र सामान्य, जरूरी, अत्यन्त जरूरी, गोप्य आदि कुन प्रकृतिको हो ? वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
  - (आ) पत्रको प्रकृति अनुसार ७ (सात) दिनको अवधि तोकी सम्बन्धित निकायको पदाधिकारीबाट राय प्रतिवेदन लिने,
  - (इ) सम्बन्धित निकाय वा पदाधिकारीबाट राय सहितको प्रतिवेदन माग गर्ने,
  - (ई) राय प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि उक्त प्रतिवेदन, मन्त्रालयबाट निर्णय गराई राय सहितको प्रतिवेदन समावेश गरी लेखी पठाउने वा छानबिन टोली गठन गर्नुपर्ने देखिएमा टोली गठन गरी छानबिन प्रतिवेदन लिने,
  - (उ) थप छानबिन आवश्यक भए अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा पठाउने
- आवश्यक कारबाही सम्बन्धमा:
  - (अ) प्राप्त पत्र सामान्य, जरूरी, अत्यन्त जरूरी, गोप्य आदि कुन प्रकृतिको हो? वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
  - (आ) पत्रको प्रकृति अनुसार ७ (सात) दिनको अवधि तोकी सम्बन्धित निकायको पदाधिकारीलाई आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी पठाउने,
  - (इ) प्राप्त प्रतिवेदन/जवाफलाई अध्ययन गरी निर्णय गर्ने अधिकारीलाई जानकारी गराउने,
  - (ई) प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि मन्त्रालयको राय सहित निर्णय गर्ने अधिकारीबाट निर्णय गराई कारबाही टुंग्याउने, र
  - (उ) थप छानबिन गर्नुपर्ने देखिएमा छानबिन टोली गठन गरी छानबिन प्रतिवेदन लिने र निर्णय गर्ने अधिकारीबाट निर्णय गराई कारबाही र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा जानकारी पठाउनुपर्ने भनी लेखी आएकोमा जानकारी पठाउने वा अभिलेखमा राख्ने ।

राष्ट्रिय सर्तकता केन्द्रबाट प्राप्त पत्रहरूको फछ्यौट

- प्राप्त पत्र सामान्य, जरूरी, अत्यन्त जरूरी, गोप्य आदि कुन प्रकृतिको हो ? वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- पत्रको प्रकृति अनुसार ७ (सात) दिनको अवधि तोकी सम्बन्धित निकायको पदाधिकारीलाई आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी पठाउने,
- प्राप्त प्रतिवेदन/जवाफलाई अध्ययन गरी के गर्न उपयुक्त हुन्छ निर्णय गर्ने अधिकारीलाई जानकारी गराउने,
- प्राप्त प्रतिवेदन अध्ययन गरी मन्त्रालयको निर्णय साथ प्रतिवेदन संलग्न राखी लेखी पठाउने र थप छानबिन गर्नुपर्ने देखिएमा छानबिन टोली गठन गरी छानबिन प्रतिवेदन लिने,
- प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि निर्णय गर्ने अधिकारीबाट निर्णय वा आदेश लिई सामान्य प्रकृतिको भएमा अभिलेखीकरण गरी भण्डारण गर्ने, र
- राय वा जानकारी माग भई आएका पत्रहरूको हकमा जवाफ/राय/प्रतिवेदन समावेश गरी अभिलेख राखी राष्ट्रिय सर्तकता केन्द्रमा पठाउने ।

नागरिकबाट टेलिफोन/लिखित/मौखिक गुनासो एवं उजुरी सम्बोधन

- प्राप्त गुनासो उजुरी सामान्य, जरुरी, अत्यन्त जरुरी, गोप्य आदि कुन प्रकृतिको हो ? वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने,
- गुनासोको प्रकृति हेरी कारवाही अगाडि बढाउनु पर्ने हो वा होईन ? यकिन गर्ने,
- गम्भीर प्रकृतिको गुनासो भएमा निर्णय गर्ने अधिकारीलाई जानकारी गराउने,
- निर्णय गर्ने अधिकारीको निर्णय, निर्देशन तथा आदेश बमोजिम गर्ने,
- सामान्य प्रकृतिको गुनासोको हकमा फछ्यौटको व्यवस्था गर्ने, र
- गुनासो कार्यान्वयनको अवस्था बारेमा टेलिफोन, फेसबुक, ट्विटर, ईमेल, पत्र वा अन्य कुनै उपयुक्त माध्यमबाट गुनासोकर्तालाई जानकारी गराउने ।

छानबिनका लागि टोली खटाउने

- मन्त्रालयमा प्राप्त गुनासो एवं उजुरीका लागि छानबिन गर्न आवश्यक छ भन्ने सचिवस्तरबाट आवश्यक ठानिएमा सम्बन्धित जिम्मेवार पदाधिकारी सम्मिलित छानबिन टोली गठन गर्नुपर्नेछ । उक्त टोलीलाई कार्यविवरण र अवधि तोकी काममा लगाउनु पर्नेछ ।
- मन्त्रालयबाट टोली खटाउन नसकिने भएमा सम्बन्धित जिल्ला वा छिमेकी जिल्लाको कर्मचारीलाई खटाइने छ ।

गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम:

- सेवाग्राही तथा मातहतका निकायको गुनासो सम्बोधन गर्नका लागि ७ वटै प्रदेशमा मन्त्रालयबाट आयोजना गरिने प्रादेशिक सुरक्षा गोष्ठीमा गुनासो सम्बोधन सम्बन्धी कार्यक्रम समेतलाई समावेश गरी सूचना प्रवाह गरिनेछ । प्राप्त पृष्ठपोषणलाई प्राथमिकतामा राखी समस्या समाधान गरिनेछ ।

गुनासो व्यवस्थापनका लागि प्रयोगमा ल्याइएका सम्पर्क माध्यम

Toll Free Number: 1112,

Phone Number: 01-4211261, 01-4211214

Email: gunaso@moha.gov.np

Twitter: @mohagunaso ([gunaso@moha.gov.np](https://twitter.com/gunaso@moha.gov.np))

Facebook Page: hellomoha (mohaplanning@gmail.com)

शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा

क्षेत्रीय तथा प्रादेशिक सुरक्षा गोष्ठी र अन्तरकृयात्मक कार्यक्रमहरु सञ्चालन

- प्रदेश स्तरीय सुरक्षा गोष्ठी वार्षिक रूपमा एक पटक तथा आवश्यकता अनुसार गोष्ठी आयोजना हुने स्थान र मिति सहित टिप्पणी उठान गरी माननीय मन्त्रिस्तरको निर्णयबाट मिति र स्थान तय भए पश्चात सुरक्षा गोष्ठीको तयारी गर्ने ।
- माननीय मन्त्रीज्यूबाट सदर भईसकेपछि सम्बन्धित निकायहरुलाई पत्राचार गर्ने ।
- प्रदेश स्तरीय सुरक्षा गोष्ठीको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने सम्बन्धमा आयोजक जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई सुरक्षा गोष्ठी सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण व्यवस्था मिलाउन व्यानरको नमूना सहित पत्राचार गर्ने ।
- आतिथ्यता ग्रहणका लागि माननीय गृहमन्त्री, माननीय आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्री, प्रदेश प्रमुख सचिव, मुख्य मन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, श्रीमान् सचिव ज्यू, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, लाई गोष्ठीको मिति, स्थान र समय सहित पत्राचार गर्ने ।
- प्रदेश सुरक्षा गोष्ठीमा सहभागिता जनाउने सम्पूर्ण प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरुलाई गोष्ठीमा प्रस्तुत गरिने प्रतिवेदन सहित जिल्लामा रहेका सबै सुरक्षा प्रमुखहरु सहित गोष्ठी हुने मिति भन्दा अघिल्लो बेलुकासम्म कार्यक्रम स्थलमा आईपुग्न पत्राचार गर्ने ।
- प्रहरी प्रधान कार्यालय, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल प्रधान कार्यालय, र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागलाई गोष्ठीमा कार्यालयका प्रमुखज्यूको सहभागिता हुनका साथै सम्बन्धित प्रदेश/बाहिनी/संघीय प्रहरी इकाई/ गण/गुल्म/जिल्लाका प्रमुखहरुलाई समेत निर्देशन दिन पत्राचार गर्ने

- रक्षा मन्त्रालयलाई गोष्ठीमा नेपाली सेनाको केन्द्रबाट उच्चस्तरीय अधिकारी सहित सम्बन्धित प्रदेश अन्तर्गत पर्ने जिल्लाका पृतनापति, बाहिनीपति, गण तथा गुल्म प्रमुखहरूको, सहभागिताको व्यवस्थाका लागि पत्राचार गर्ने र सो को बोधार्थ सैनिक मुख्यालय, भद्रकाली, काठमाडौंलाई समेत दिने ।

सुरक्षा तथा अन्य बैठकहरू सञ्चालन

- केन्द्रीय सुरक्षा समितिको बैठक
- कार्य सञ्चालन तहका पदाधिकारीहरूको साप्ताहिक सुरक्षा बैठक (Operation)
- सिंहदरवार सुरक्षा सम्बन्धी बैठक
- खतरा विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी बैठक
- व्यक्तिगत सुरक्षा उपलब्ध गराउने केन्द्रीय निर्देशन समितिको बैठक
- अन्य आकस्मिक सुरक्षाका बैठकहरू
- यातायात तथा ट्राफिक व्यवस्थापन सम्बन्धी बैठकहरू
- निर्वाचन सुरक्षा सेल
- यस प्रकारका नियमित बैठकहरू सुरक्षा समन्वय महाशाखा प्रमुखको समन्वयमा सुरक्षा निकायका प्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा हुने ।

देशभर दैनिक घटने घटनाको दैनिक तथा साप्ताहिक विवरण संकलन र प्रतिवेदन गर्ने

- देशभर दैनिक रूपमा घटेका घटनाहरूको नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल र जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट दैनिक प्रतिवेदन प्रणाली (DRS) तथा अन्य माध्यम मार्फत प्राप्त प्रतिवेदनलाई अध्ययन र विश्लेषण गरी संक्षिप्त रूपमा प्रत्येक विहान १०:०० बजे (आवश्यकतानुसार समय हेरफेर हुनसक्ने) माननीय गृहमन्त्री, श्रीमान् सचिव तथा सुरक्षा समन्वय महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- साप्ताहिक रूपमा माथि उल्लिखित सुरक्षा निकायहरूबाट प्राप्त आन्तरिक सुरक्षा विश्लेषण प्रतिवेदन संकलन, अध्ययन, विश्लेषण र प्रतिवेदन गर्ने ।

अति विशिष्ट तथा विशिष्ट व्यक्तिहरूको भ्रमणमा सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने

- अति विशिष्ट व्यक्तिहरूको भ्रमणका समयमा सुरक्षा व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित निकायबाट लिखित रूपमा भ्रमण कार्यक्रम प्राप्त भएपश्चात सुरक्षा व्यवस्थाका लागि भ्रमण कार्यक्रम सहित सम्बन्धित प्रदेशको आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयसँग समन्वय गर्ने साथै नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई सुरक्षा व्यवस्थाका लागि निर्देशन गर्ने ।
- विशिष्ट व्यक्तिहरूको हकमा भने नेपाल प्रहरी र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूमा पत्राचार गर्ने ।

आपत्कालीन परिस्थिति, विपद् वा विरामी घाईतेहरूको हवाई उद्धार गर्न हेलिकप्टर उडान अनुमति दिने

- घाईतेहरूको स्थिति गम्भीर भई घटनास्थल नजिकै रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपचार सम्भव नदेखिएमा सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट घाईते वा उद्धार गर्नु पर्ने व्यक्तिको विवरण सहित अनुरोध भई आएमा घाईतेको खर्चमा वा गृह मन्त्रालयले नै उडान वापतको बील भुक्तानी गर्ने गरी मा. गृहमन्त्रीस्तरको निर्णयबाट रक्षा मन्त्रालय मार्फत नेपाली सेनाको हेलिकप्टर मार्फत उद्धारको व्यवस्था मिलाउने । उक्त उडान वापतको बील प्राप्त भए पश्चात भुक्तानीका लागि आर्थिक प्रशासन शाखालाई सक्कलै बील संलग्न राखी पत्राचार गर्ने ।

व्यक्तिगत सुरक्षा उपलब्ध गराउने

- व्यक्तिगत सुरक्षा माग गरी मन्त्रालयमा प्राप्त निवेदनहरू संकलन गरी विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधिमा व्यवस्था भए अनुसार खतरा मूल्याङ्कन तथा विश्लेषण समितिमा निर्णयार्थ पेश छद्द गर्ने, समितिले जिल्ला

सुरक्षा समिति लगायत अन्य सुरक्षा निकाय वा माध्यमबाट सुरक्षा खतरा रहे नरहेको के कस्तो अवस्था छ भन्ने विषयमा जानकारी संकलन विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गरी समितिको राय सहित केन्द्रीय निर्देशन समितिमा सिफारिश गर्दछ।

आन्दोलन वा अन्य घटनाहरूमा परी मृत्यु भएका व्यक्तिलाई शहिद घोषणा गर्ने घाईतेहरूको उद्धार तथा उपचार र परिवारहरूलाई क्षतिपूर्ति तथा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने

- विभिन्न आन्दोलन तथा विरोध प्रदर्शनका सिलसिलामा मृत्यु भएका व्यक्तिहरूलाई सम्बन्धित जिल्ला सुरक्षा समितिबाट भएको सिफारिशका आधारमा मा. मन्त्रीस्तरको निर्णयबाट शहीद घोषणा गर्ने, घाईतेहरूको उद्धार तथा उपचार र परिवारलाई राहत उपलब्ध गराउने विषयमा नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गर्ने, र
- मन्त्रपरिषद्बाट निर्णय भए पश्चात कार्यान्वयनका लागि आर्थिक प्रशासन शाखा र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाउने ।

शहिद घोषणा गर्ने सम्बन्धी कार्य

- विभिन्न कालखण्डमा राष्ट्रको लागि उल्लेखनीय योगदान दिनुका साथै नेपाल र नेपालीको सर्वोपरी हितका लागि आफ्नो जीउज्यानको बलिदान गर्ने महान सपूतहरूलाई उहाँहरूको योगदानको कदरस्वरूप माननीय गृहमन्त्रीस्तरबाट निर्णय गरी नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्मा शहीद घोषणाका प्रस्ताव पेश गर्ने ।

हातहतियार खरिद अनुमति सम्बन्धी कार्य

- व्यक्तिगत सुरक्षाको लागि हातहतियारको खरिद अनुमति (पेचेचिड लाईसेन्स) सम्बन्धित जिल्ला सुरक्षा समितिको अनुरोधमा सचिव स्तरीय निर्णय भएपश्चात बाणिज्य तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागमा पत्राचार गर्ने

निषेधित क्षेत्रमा निजी हेलिकप्टर उडान अनुमति

- निषेधित क्षेत्रमा निजी हेलिकप्टर उडान कार्यप्रक्रिया, २०७५ मा भएको व्यवस्था बमोजिम अध्यागमन तथा सीमा प्रशासन शाखाबाट अवलम्बन हुने कार्यप्रक्रिया अनुसार कार्यालय समय बाहेकको समय र सार्वजनिक विदाको दिनमा उडान अनुमति दिने ।

द्विपक्षीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा, सम्मेलन, बैठकको प्रभावकारी सुरक्षा व्यवस्थापनका लागि सुरक्षा योजना निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने

- राष्ट्र प्रमुख, सरकार प्रमुख, मन्त्रीस्तर वा सचिव र विभागीय प्रमुख विशिष्ट स्तरमा सहभागिता हुने नेपाल आयोजक भएका द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सहभागितामा हुने कार्यक्रमहरूको सन्दर्भमा गृह मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र सुरक्षा तथा परिवहन व्यवस्थापन रहने गरेको छ । गृह मन्त्रालय नै आयोजक रहने अवस्थामा समग्र व्यवस्थापनको जिम्मेवारी गृह मन्त्रालयको रहन्छ । नेपाल सरकार आयोजक हुने क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रकृतिका कार्यक्रमहरूको सुरक्षा तथा परिवहन व्यवस्थापन तयारी गर्दा कार्यक्रम हुने मिति, स्थान र सहभागी राष्ट्रहरू निश्चित भएपछि देहाय बमोजिम तयारी गर्ने गरिएको छ ।

९. कार्यक्रम विशेष केन्द्रीत गरी सुरक्षा योजना निर्माण गर्ने:

- नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरीका कार्यसञ्चालन तहका (Operational Departments) प्रमुखहरूको सहभागितामा सुरक्षा समन्वय महाशाखा प्रमुखले बैठकको आयोजना गर्ने,
- कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार परराष्ट्र मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयका पदाधिकारीहरूलाई आमन्त्रण गर्ने,
- सुरक्षा चुनौतीहरूको मूल्याङ्कन तथा विश्लेषण गर्ने,
- कार्यक्रम अवधिभर परिचालन गर्ने सुरक्षाकर्मी, परिवहन, सवारी साधन तथा अन्य बन्दोवस्तीको आँकलन,
- सूचना संकलन र विश्लेषण प्रणाली निर्धारण सहभागीहरूको आवागमन, आवास सुरक्षा, कार्यक्रमस्थल सुरक्षा लगायत समग्र पक्षको सुरक्षा योजना निर्माण गर्ने,

- विशिष्ट व्यक्तिको सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधि अनुसार सुरक्षा प्रबन्धको ढाँचा हुने प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरी श्रीमान् गृह सचिवज्यू समक्ष प्रस्तुत गर्ने, र
- सुरक्षा योजना कार्यान्वयनमा लैजानु अघि मा. गृहमन्त्री समक्ष प्रस्तुत गर्ने र प्राप्त सुझावहरू तथा निर्देशन सहित कार्यान्वयन गर्ने गराउने।

१०. परिवहन व्यवस्थापनको लागि व्यवस्थापन महाशाखासँग समन्वय गर्ने।

११. सबै सुरक्षा निकायको प्रतिनिधित्व रहने गरी Joint Office Monitoring Centre (JOC) खडा गरी योजना कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने।

१२. सुरक्षा कार्य समूहहरूको निर्माण देहाय अनुसार हुने:

- सुरक्षा परिवहन तथा यातायात व्यवस्था अनुगमन तथा समन्वय कार्य टोली – टोली प्रमुख नेपाली सेनाबाट सहायक रथी दर्जाका सुरक्षा अधिकारी र अन्य सुरक्षा निकायहरूबाट प्रतिनिधित्व हुने,
- आवासस्थल सुरक्षा कार्यटोली – नेपाली सेनाका महासेनानी दर्जाका सुरक्षा अधिकारी टोली प्रमुख रहने,
- सम्मेलन स्थल सुरक्षा कार्यटोली – नेपाली सेनाका महासेनानी दर्जाका सुरक्षा अधिकारी टोली प्रमुख रहने,
- सवारीमार्ग सुरक्षा कार्य टोली – टोली प्रमुख नेपाल प्रहरीबाट प्रहरी बरिष्ठ उपरिक्षक दर्जाका सुरक्षा अधिकारी सहित अन्य सुरक्षा निकायबाट प्रतिनिधित्व हुने,
- खाद्य तथा पेय पदार्थ सुरक्षा कार्य टोली – टोली प्रमुख खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागबाट बरिष्ठ खाद्य अनुसन्धान अधिकृत र अन्य सुरक्षा निकायहरूबाट सदस्य रहने,
- Rescue and Evacuation Team – नेपाली सेना बाट प्रमुख सेनानी दर्जाका सुरक्षा अधिकारीको संयोजकत्वमा सबै सुरक्षा निकायबाट संलग्नता रहने,
- Side Events आयोजक कार्य टोली – Bilateral Visits को हकमा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट समन्वय हुने,
- कारकेड सुरक्षा कार्य टोली – महासेनानी नेपाली सेनाको संयोजकत्वमा अन्य सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य मन्त्रालयको चिकित्सकको टोली समेत रहने,
- बम Threat Incident Management कार्य टोली – नेपाली सेनाबाट प्रमुख सेनानीको संयोजकत्वमा अन्य सुरक्षा निकायबाट प्रतिनिधित्व हुने,
- विमानस्थल, बायुयान, VVIP Lounge, आगमन तथा प्रस्थान कार्यक्रम तथा ब्यागेज सुरक्षा कार्य टोली – सहायक रथी वा सो सरह का सुरक्षा अधिकारीको संयोजकत्वमा टोली रहने,
- ट्राफिक व्यवस्था कार्य टोली – प्रहरी बरिष्ठ उपरिक्षक टोली प्रमुख सहित नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागबाट अधिकृत कर्मचारीहरू,
- खतरा मूल्याङ्कन कार्य टोली – प्रहरी नायव महानिरीक्षकको संयोजकत्वमा सबै सुरक्षा निकायबाट प्रतिनिधित्व रहने,
- सम्पर्क तथा बन्दोबस्ती कार्य टोली – आयोजक निकाय वा नेपाल प्रहरीको संयोजकत्वमा कार्यटोली रहने,
- सुरक्षा पास तथा मिडिया व्यवस्था कार्य टोली – सूचना तथा प्रसारण विभागका महानिर्देशकको संयोजकत्वमा सुरक्षा निकायका अधिकृत प्रतिनिधि सदस्य रहने,
- मेडिकल कभर समन्वय तथा सुरक्षा कार्य टोली – मेडिकल निर्देशक स्वास्थ्य मन्त्रालय र सुरक्षा निकायका चिकित्सकहरूको टोली,
- सम्मेलन वा कार्यक्रममा सवारी साधन व्यवस्थापन कार्य टोली – व्यवस्थापन महाशाखा गृह मन्त्रालयका महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा आन्तरिक व्यवस्थापन “ख” शाखा प्रमुख गृह मन्त्रालय, विशिष्ट व्यक्ति सुरक्षा

सेवा निर्देशनालय नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी तथा शासत्र प्रहरी बल नेपालका अधिकृत कर्मचारीहरूको कार्य टोली रहने र

- यसका अतिरिक्त आवश्यकता अनुसार अरु कार्य समूहहरू गठन गर्न सकिन्छ ।

सीमा तथा अध्यागमन शाखा

विदेशीहरूलाई कार्य सहमति उपलब्ध गराउने

- सम्बन्धित मन्त्रालयको निर्णय सहितको सिफारिस, नेपाल सरकार समाज कल्याण परिषद र सम्बन्धित पक्षसँग भएका साधारण संझौता, कार्यक्रम संझौता, MOU विदेशीहरूको सक्कलै राहदानी, भिसा, Bio Data एवं नियुक्ति पत्र/Agreement
- विज्ञापनबाट काम लगाउनु पर्नेमा प्रकाशित विज्ञापन, विशेषज्ञता सम्बन्धि प्रमाणपत्र, कम्पनी बोर्डको निर्णय, र
- सचिवज्यूबाट स्वीकृत गराउने ।

On Arrival Visa उपलब्ध नहुने राष्ट्र¹का विदेशीहरूलाई On Arrival Visa जारी गर्न सिफारिस गर्ने

- सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिस,
- कार्यक्रम सूची, विदेशीको आगमन,
- बसाई तथा प्रस्थान सम्बन्धि आयोजकको प्रतिवद्धता पत्र,
- विदेशीको राहदानी, बायोडाटा र यात्रा विवरण (आगमन, बसाई र प्रस्थानको) खतरा विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी बैठक,
- सचिवज्यूबाट स्वीकृत गराउने ।

Diplomatic Passport वाहक विदेशी निषेधित क्षेत्रमा निःशुल्क पदयात्रा अनुमति पत्र जारी गर्न सिफारिस गर्ने ।

- परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिस, विदेशीको राहदानी, भिसा र परिचयपत्रको छायाँकपि, भ्रमण स्थानको विवरण (मिति र स्थान खुलेको)
- अनुमति जारी गर्न सचिवज्यू बाट स्वीकृत गराइ जारी गर्नका लागि अध्यागमन विभाग लेखी पठाउने ।

बाबु विदेशी नागरिक र नेपाली आमाबाट नेपालमा जन्मेका बच्चाहरूलाई विदेशयात्राका लागि यात्रा अनुमति पत्र (Travel Document) जारी गर्न सिफारिस गर्ने ।

- सम्बन्धित जिल्लाको प्र.जि.अ.को फोटो प्रमाणित सहितको सिफारिस पत्र, आमाको ना.प्र. पत्र, विवाह दर्ता, बच्चाको जन्म दर्ता,नाता प्रमाणित, विदेशी बाबुको राहदानी, स्थायी बसोबासको (पि.आर.),का साथै परिवारलाई Sponser Letter महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ सिफारिस गर्ने ।

निषेधित क्षेत्रमा हेलिकप्टर उडान गर्न अनुमति दिने

- सम्बन्धित पक्षको निवेदन/हेलिकप्टर कम्पनीको अनुरोध पत्र,
- विरामी/यात्रुहरूको परिचय खुल्ने कागज (विदेशीको हकमा राहदानी, भिसा, पदयात्रा अनुमति पत्र), ढुवानी गरिने बस्तुको नाम र परिमाण,
- सं.प.तथा ना.उ. मन्त्रालय,
- सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस

---

¹ On Arrival Visa नपाउने मुलुकः

ईराक, प्यालेष्टाईन, अफगानिस्तान, ईथियोपिया, लाईबेरिया, सोमालिया, नाईजेरिया, घाना, जिम्बाब्वे, स्वाजिल्याण्ड, क्यामरून र सिरिया

- उपरोक्तानुसारका कागजातहरू पूर्ण भएपश्चात महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ उडान अनुमति उपलब्ध गराउने ।
- कार्यालय समय बाहेक उडान अनुमति उपलब्ध गराउनुपर्ने भएमा शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखाबाट गराइने गैहकानूनी रूपमा नेपालमा बसेका विदेशीहरूलाई निष्काशन सम्बन्धी कार्य
- अध्यागमन कार्यविधि, २०६५ को दफा ६.३ अनुसार कार्वाही तथा निष्काशन गर्ने ।

स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा

स्थानीय प्रशासन सम्बन्धी कार्य

- जिल्ला प्रशासन, इलाका प्रशासन, सीमा प्रशासन र एकीकृत सेवा केन्द्र समेतको काम, कर्तव्य, अधिकार, जिम्मेवारी तथा कार्यसम्पादन प्रक्रियामा आवश्यकता अनुसार समन्वय गर्ने,
- जिल्लाको वस्तु स्थितिको अभिलेख राख्ने र समय समयमा अद्यावधिक गर्ने,
- आपूर्ति स्थितिको अनुगमनमा सहयोग गर्ने गराउने,
- स्थानीय प्रशासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा जिल्लाहरूबीच आवश्यकता अनुसार समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- प्रदेश र जिल्ला सदरमुकाम एवं स्थानीय तहहरूको सीमाना हेरफेर भएमा सो को अभिलेख व्यवस्थित गर्ने गराउने ।

शरणार्थी सम्बन्धी कार्य

यस शाखाले शरणार्थी सम्बन्धी मामिलाको अध्ययन एवं व्यवस्थापनका लागि शरणार्थी मामिला समन्वय सम्बन्धी राष्ट्रिय इकाई (National Unit for the Coordination of Refugee Affairs-NUCRA) को रूपमा कार्य गर्दछ । त्यस अन्तर्गत सम्पादन हुने मुख्य मुख्य कार्यहरू देहाय बमोजिम छन् ।

- शरणार्थी मामिला र शरणार्थी शिविरको आवश्यकता अनुसार अनुगमन गर्ने,
- नेपाल स्थित विभिन्न जिल्लाहरूमा रहेका तिब्बती शरणार्थीहरूको संख्या र अवस्थालाई अद्यावधिक गर्ने,
- पूर्वी नेपालको झापा र मोरङमा रहेको भूटानी शरणार्थी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- नेपालमा रहेका भूटानी शरणार्थीहरूको पुनर्वास (Group Resettlement) को लागि इच्छा गर्नेहरू (Interest Exercise)को लागि आवश्यक सहजीकरण र समन्वय गर्ने,
- सोह्र वर्ष उमेर पुगेका र यस अघि शरणार्थी परिचयपत्र लिन छुट भएका दर्तावाल भूटानी शरणार्थीहरूलाई शरणार्थी परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- भेटघाट, अध्ययन र अन्य प्रयोजनका लागि विदेश जान चाहने भूटानी/तिब्बती शरणार्थीहरूलाई यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) जारी गर्न परराष्ट्र मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- पारिवारिक पुनर्मिलन (Family Reunion) को लागि विदेश जान चाहने शरणार्थीहरूलाई यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) को लागि परराष्ट्र मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- नेपालमा रहेका शरणार्थीहरू र शहरी शरणार्थी सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शरणार्थी व्यवस्थापनका लागि Third Country Re-settlement को कार्य गर्ने,
- नेपालमा रहेका शरणार्थीहरूको व्यवस्थापन र रेखदेखको लागि संयुक्त राष्ट्रसंघीय उच्चायुक्तको कार्यालय (UNHCR), IOM, WFP लगायत संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने,
- नेपालमा रहेका भूटानी र तिब्बती शरणार्थीहरूको विवरण समय समयमा अद्यावधिक गर्ने तथा उक्त विवरणलाई Digitize गर्ने,
- शरणार्थी सम्बन्धी विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने/ गराउने ।

१. भूटानी शरणार्थीका लागि ट्राभल डकुमेण्ट बनाउन आवश्यक कागजातहरू

- शरणार्थी समन्वय इकाईमा पेश गरेको निवेदनको प्रति

- शरणार्थी समन्वय इकाई, झापाबाट निवेदकको फोटो प्रमाणित गरिएको सिफारिश,
  - भुटानी शरणार्थी परिचयपत्रको सक्कलै प्रति
  - आमन्त्रणकर्ताबाट प्राप्त आमन्त्रणपत्र, बैंक व्यालेन्स, पासपोर्ट/ग्रिनकार्ड/नागरिकता समेतका कागजातहरू (सम्बन्धित देशको Notary Public बाट वा सम्बन्धित देशको राजदूतावासबाट प्रमाणित),
  - आमन्त्रणपत्रमा निवेदकको भ्रमण सम्बन्धी सम्पूर्ण खर्च आमन्त्रणकर्ताले व्यहोर्ने व्यहोरा उल्लेख भएको कागजात,
  - Refugee Coordination Unit (RCU) झापामा दर्ता भएको रसिद,
  - महिला तथा नाबालकहरूको हकमा अभिभावकको प्रमाणित मञ्जुरीनामा,
  - सम्बन्धित देशको सरकार वा राजदूतावासको पत्र, बाष्मबखण्ट या क्गउउयचत सम्बन्धी कागजात (एक तर्फी यात्रा अनुमतिपत्रका लागि थप आवश्यक पर्ने) पासपोर्ट साइजको ५(पाँच) प्रति फोटो ।
२. तिब्बती शरणार्थीका लागि ट्राभल डकुमेण्ट बनाउन आवश्यक कागजातहरू
- सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पेश गरेको निवेदन
  - सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट आवश्यक कागजात सहित निवेदकको फोटो प्रमाणित सहितको सिफारिश,
  - आमन्त्रणकर्ताबाट प्राप्त आमन्त्रणपत्र, बैंक व्यालेन्स, पासपोर्ट, ग्रिनकार्ड, नागरिकता समेतका कागजातहरू (सम्बन्धित देशको Notary Public बाट वा सम्बन्धित देशको राजदूतावासबाट प्रमाणित),
  - आमन्त्रणपत्रमा निवेदकको भ्रमण सम्बन्धी सम्पूर्ण खर्च आमन्त्रणकर्ताले व्यहोर्ने व्यहोरा उल्लेख भएको कागजात,
  - शरणार्थी परिचयपत्रको सक्कलै प्रति,
  - क्याम्पमा वसोवासको सिफारिश,
  - महिला तथा नाबालकहरूको हकमा अभिभावकको प्रमाणित मञ्जुरीनामा,
  - सम्बन्धित देशको सरकार वा राजदूतावासको पत्र, Affidavit of Support सम्बन्धी कागजात (एक-तर्फी यात्रा अनुमतिपत्रका लागि थप आवश्यक पर्ने) ५ (पाँच) प्रति पासपोर्ट साइज फोटो
३. यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) प्रदान गर्ने प्रक्रिया:
- यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) को लागि प्राप्त निवेदन साथ उल्लिखित कागजातहरू साथ राखी पेश भएको/नभएको यकिन गर्ने,
  - यस मन्त्रालयमा रहेको अभिलेखमा नाम दर्ता तथा परिचयपत्र अनुसारको विवरण भिडाउने,
  - निर्णयका लागि टिप्पणी उठाई पेश गर्ने,
  - निर्णय भै आएपछि यात्रा अनुमतिपत्र (Travel Document) को लागि परराष्ट्र मन्त्रालयमा सिफारिश गरी पठाउने ।
  - Travel Document जारी भए पश्चात परराष्ट्र मन्त्रालयले यस शाखामा पठाउने शरणार्थीको शरणार्थी परिचयपत्र (Refugee Card) सम्बन्धित शरणार्थीको फाइलमा सुरक्षित राख्ने
  - Two Way Travel Document जारी भएका शरणार्थीको हकमा खिचिएको शरणार्थी परिचयपत्र शाखामै राख्ने र One Way Travel Document जारी भएका शरणार्थीको हकमा भने उनीहरू विदेश यात्राबाट फर्किएपछि यात्रा अनुमतिपत्र खिची शरणार्थी परिचयपत्र फिर्ता गर्ने

शिष्टाचार भेटघाट तथा द्विपक्षीय/बहुपक्षीय बैठक सञ्चालन

- बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य

१. कुटनीतिक नियोग तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाका पदाधिकारीहरु परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत माननीय मन्त्रीज्यू एवं सचिवज्यूसँग शिष्टाचार भेटघाटका लागि अनुरोध भई आएमा सम्बन्धित सचिवालयमा समन्वय गर्ने,
  २. भारत सरकार र नेपाल सरकारको गृह मन्त्रालय बीच गृहमन्त्री, सचिव, सहसचिव वस्तरीय बैठक, भेटघाट र वार्ताको तयारी गर्ने। (सामान्यतः गृह सचिवस्तरीय बैठक प्रत्येक वर्ष नेपाल र भारतले आलोपालो गरी गर्ने व्यवस्था रहेको छ भने अन्य बैठक आवश्यकता अनुरूप गर्ने व्यवस्था रहेको छ),
  ३. चीन सरकार र नेपाल सरकारको गृह मन्त्रालयबीचगृहमन्त्री, सचिव, सहसचिवस्तरीय बैठक, भेटघाट र वार्ताको तयारी गर्ने। (सामान्यतः गृह सचिवस्तरीय बैठक प्रत्येक वर्ष नेपाल र चीनले आलोपालो गरी गर्ने व्यवस्था रहेको छ भने अन्य बैठक आवश्यकता अनुरूप गर्ने व्यवस्था रहेको छ)
  ४. दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (SAARC) वा सदस्य राष्ट्रका सम्बद्धमन्त्री, सचिव, सहसचिवस्तरीय बैठक, भेटघाट र वार्ताको तयारी गर्ने,
  ५. सीमावर्ती क्षेत्रमा हुने तस्करी लगायत अन्य आपराधिक कार्यलाई नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले नेपाल-भारत र नेपाल-चीनका सीमावर्ती जिल्लामा सुरक्षा सँग सम्बन्धित पदाधिकारीहरुको बैठकको समन्वय गर्ने,
  ६. BIMSTEC अन्तर्गतका विभिन्न Thematic Group, Sub-Group Meeting को तयारी गर्ने तथा BIMSTEC को Focal Point को रूपमा कार्य गर्ने
  ७. SAARC अन्तर्गतका विभिन्न Sub-Group Meeting को तयारी गर्ने तथा SAARC को Focal Point को रूपमा कार्य गर्ने।
- द्विपक्षीय/बहुपक्षीय बैठकहरुको तयारी:
    १. नेपालमा आयोजना हुने बैठकको संख्या र प्रत्येक बैठकको अनुमानित खर्चको आधारमा मन्त्रालयको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गर्न समयमा नै योजना महाशाखालाई लेखी पठाउने,
    २. नेपालले आयोजना गर्ने बैठकको मिति प्रस्ताव गरी टिप्पणी उठाई निर्णय गराउने,
    ३. नेपालले आयोजना गर्दा बैठकको मिति तय गरी उक्त मिति परराष्ट्र मन्त्रालयमार्फत अर्को पक्षलाई प्रस्ताव गर्ने,
    ४. अर्को पक्षले उक्त प्रस्तावित मितिमा सहमति जनाएमा बैठकको एजेण्डा तय गरी परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत अर्को पक्षलाई निमन्त्रणा पठाउने। सहमति नजनाएको खण्डमा पुनः अर्को मिति प्रस्ताव गर्ने,
    ५. नेपालको तर्फबाट भाग लिने प्रतिनिधिमण्डलको नामावली तयार ठण् गरी अर्को पक्षलाई परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत जानकारी गराउने,
    ६. बैठकको तयारीको लागि Agenda तय गरी सो सम्बन्धमा छलफल गर्न समिति गठन गर्ने,
    ७. आयोजक राष्ट्रको तर्फबाट बैठकमा राखिने Welcome Address, Keynote Address अथवा Remarks तयार गर्ने,
    ८. बैठकमा कुनै प्रस्तुतीकरण गर्नुपर्ने भए सोको तयारीको लागि आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकाय, पदाधिकारी वा विज्ञबाट तयारी गराउने,
    ९. बैठकको लागि मन्त्रालयको वार्षिक कार्यक्रममा बजेट छुट्याईएको खण्डमा मन्त्रालयको आर्थिक प्रशासन शाखालाई बैठकको बारेमा जानकारी दिई बजेट निकाशाको लागि अनुरोध गर्ने। वार्षिक बजेट अन्तर्गत बजेट विनियोजन नभएको खण्डमा आर्थिक प्रशासन शाखामार्फत अर्थ मन्त्रालयलाई आवश्यक बजेट व्यवस्थापनको लागि अनुरोध गर्ने,
    १०. बैठक तयारीको लागि आवश्यक सम्पूर्ण खर्चको Cost Break Down गरी आर्थिक प्रशासन शाखामा पठाउने,
    ११. बैठकको प्रकृति अनुसार आवश्यक पर्ने नेपाल लगायत अन्य देशको झण्डाको लागि परराष्ट्र मन्त्रालयलाई पत्राचार गर्ने,

१२. कार्यक्रम स्थलमा सुरक्षा प्रबन्ध गर्न आवश्यकता अनुसार एकइ समेत आवश्यक पर्ने भए सो को व्यवस्थाका लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयमा पत्राचार गर्ने,
१३. प्रतिनिधिमण्डललाई Local Transportation, Airport Pick-up/Drop को लागि गाडी व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्णय गरी सभासमारोह तथा सवारी व्यवस्थापन शाखालाई पत्राचार गर्ने,
१४. प्रतिनिधिमण्डलको लागि Protocol अनुसार अन्य शाखाहरूसँग समेत समन्वय गरी Liaison Officer खटाउने,
१५. प्रतिनिधिमण्डलको आगमन र प्रस्थानको लागि Protocol अनुसार VIP Lounge व्यवस्था गर्नुपर्ने भएमा परराष्ट्र मन्त्रालय प्रोटोकल महाशाखामार्फत त्रि.अ.वि.लाई पत्राचार गर्ने,
१६. प्रतिनिधिमण्डलको स्वागत तथा विदाई (विमानस्थलमा) Protocol अनुसार मन्त्रालयको कर्मचारीले गर्ने,
१७. आवश्यकता अनुसार बैठकको दिन साँझ प्रतिनिधिमण्डललाई दिने स्वागत रात्रीभोजको तयारी गर्ने,
१८. रात्री भोजमा सहभागिताका लागि निमन्त्रणा-पत्र तयार गरी प्रतिनिधिमण्डललाई निमन्त्रणा गर्ने,
१९. रात्री भोजमा साँस्कृतिक कार्यक्रम आयोजना गर्नुपर्ने निर्णय भएको खण्डमा सो को तयारी तथा प्रस्तुतीको लागि नेपाल प्रहरी वा सशस्त्र प्रहरी बललाई पत्राचार गर्ने

कारागार प्रशासन सम्बन्धी कार्य

- कैद माफी मिनाहा
  १. गणतन्त्र दिवस, संविधान दिवस लगायत विशेष अवसरमा ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा १२, कारागार नियमावली, २०२० (संशोधन समेत) को नियम २९ को उपनियम (१) र (२क), कारागार व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३ एवं सजाय माफी, मुलतवी, परिवर्तन वा कम गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७१ बमोजिम असल चालचलन भई कैद सजाय छुट दिन योग्य देखिएका कैदीबन्दीको कारागार व्यवस्थापन विभागबाट सिफारिश भई आएको नामावली रुजु गर्ने,
  २. उक्त रुजु नामावली माथि उल्लिखित ऐन, नियम, कार्यविधि अनुसार भए नभएको यकिन गरी मन्त्रपरिषद्मा निर्णयको लागि प्रस्ताव पेश गर्ने,
  ३. निर्णय पश्चात् सो नामावली राष्ट्रपतिको कार्यालयमा पठाउने,
- कारागार प्रशासन र सुधार सम्बन्धी कार्यहरूको लागि समन्वय गर्ने,
- नेपालको कारागारमा रहेका विदेशी कैदीबन्दीहरूसँग भेटघाटका लागि सम्बन्धित देशको कुटनीतिक नियोगहरूबाट अनुरोध भई आएका कारागार व्यवस्थापन विभागसँग आवश्यक समन्वय गर्ने ।
- गृह प्रशासन सुधार मार्गचित्र, २०७४ को बुँदा नं. ७० मा उल्लेख भए अनुसार कारागार नियमावलीमा संशोधन गरी कैदी बन्दीको रासन सिदा, नावालक सिदा, सुत्केरी खर्च, दाहसंस्कार खर्च आदि सुविधा समयानुकूल बढाउने सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- गृह प्रशासन सुधार मार्गचित्र, २०७४ को बुँदा नं.७२ मा उल्लेख भए अनुसार कैदी बन्दीलाई स्वास्थ्य चौकी सरह औषधी उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- कारागार सम्बन्धी अन्य कार्यहरू (पत्राचार, रायमाग, टिप्पणी लगायत) गर्ने,

संघ संस्था सम्बन्धी कार्य :

- संस्था दर्ता ऐन, २०३४ अन्तर्गत दर्ता भएका संघ संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने/गराउने,
- राष्ट्रिय निर्देशन ऐन, २०१८ अन्तर्गत दर्ता भएका संघ संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने/गराउने
- राष्ट्रिय निर्देशन ऐन, २०१८ अन्तर्गत दर्ता भएका संघ संस्थाहरूको विधान संशोधन गर्नु परेमा सोही ऐनको दफा ४ बमोजिम संशोधनको स्वीकृतिका लागि टिप्पणी उठाई मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गर्ने,

- जिल्लाहरूबाट संघसंस्था दर्ता, नवीकरण, खारेजी लगायतका विषयमा राय परामर्शका लागि लेखी आएमा राय परामर्श दिने
- संघसंस्था सम्बन्धी नीतिगत विषयमा राय दिने ठग
- मातहत कार्यालयहरूबाट संघ संस्था सम्बन्धी विषयमा कुनै राय, निर्देशनका लागि लेखी आएकमा तालुक पदाधिकारी समक्ष पेश गरी निर्णय भए बमोजिम निकासा दिने ।

आधिकारिकता सम्बन्धी कार्य

- विदेशमा रहेका नेपालीहरूको कागजातहरू जस्तै- राहदानी, नागरिकता, ID Card आदिको आधिकारिकता सम्बन्धमा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट बुझ्न आएमा सो सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायमा पठाई तदनुरूप परराष्ट्र मन्त्रालयमा लेखी पठाउने ।

निर्वाचन आयोग र निर्वाचन सम्बन्धी कार्य

- नेपाल सरकारको स्वीकृति आवश्यक पर्ने निर्वाचन आयोगका पदाधिकारीहरूको विदेश भ्रमण स्वीकृतिका लागि मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गर्ने,
- निर्वाचनका समयमा प्रबन्ध गर्नुपर्ने सुरक्षा व्यवस्थाका लागि केन्द्रीय निर्वाचन सेल गठन गरी जिल्ला स्थित जिल्ला निर्वाचन सेलहरूसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- मतदाता परिचयपत्र सम्बन्धी कार्यमा निर्वाचन आयोगलाई सहयोग गर्ने ।

आवासीय तथा गैर आवासीय राजदूत नियुक्ति स्वीकृति सम्बन्धी कार्य

- नेपालसँग कुटनीतिक सम्बन्ध भएका राष्ट्रहरूले नेपालका लागि आवासीय तथा गैर-आवासीय राजदूत पदमा नियुक्ति गर्न प्रस्ताव भएका व्यक्तिहरूको Security Clearance को लागि परराष्ट्र मन्त्रालयमा मार्फत अनुरोध भइ आएमा सोको लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने,
- उल्लिखित Security Clearance प्राप्त भए पश्चात् प्रस्तावित राजदूतको नियुक्तिको लागि गृह मन्त्रालयको स्वीकृतिको लागि सचिवस्तरीय निर्णय गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा पत्राचार गर्ने ।

अवैतनिक वाणिज्यदूत नियुक्ति सम्बन्धी कार्य

- नेपालसँग कुटनीतिक सम्बन्ध भएका राष्ट्रहरूले कुनै स्वदेशी वा विदेशी नागरिकलाई नेपालको कुनै क्षेत्राधिकार तोकी अवैतनिक वाणिज्यदूत पदमा नियुक्ति गर्न प्रस्ताव गरेमा उक्त व्यक्तिको Security Clearance को लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने,
- उल्लिखित Security Clearance प्राप्त भए पश्चात् प्रस्तावित अवैतनिक वाणिज्यदूतको नियुक्तिको लागि सचिवस्तरीय निर्णय गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा पत्राचार गर्ने ।

मानव रहित हवाई उपकरण (ड्रोन) उडान अनुमति/नवीकरण

- मानव रहित हवाई उपकरण (Remotely Piloted Aircraft-RPA) Popularly Known as Drone उडान अनुमति इजाजत प्राप्तिका लागि सम्बन्धित व्यक्ति/संस्थाको निवेदन (मानव रहित हवाई उपकरण (Remotely Piloted Aircraft-RPA) Popularly Known as Drone उडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ मा भएको व्यवस्था अनुरूप Category A र Category B अन्तर्गत पर्ने RPA-Drone को उडान अनुमति सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट र Category C र Category D अन्तर्गत पर्ने RPA-Drone को उडान अनुमति यस मन्त्रालयबाट हुने ।)
- निवेदनका साथमा निम्नानुसारका कागजातहरू अनिवार्य समावेश भए नभएको यकिन गर्ने;
  १. नागरिक उडान प्राधिकरणमा उपकरण दर्ता गरेको प्रमाणपत्र र प्राधिकरणको उडान सहमति पत्र ।
  २. उडानको स्पष्ट उद्देश्य र उडान गर्न चाहेको क्षेत्र तथा स्थान सम्बन्धि विवरण (Flight Details, Google/Flight Location Map), उडान शुरू गर्ने र सम्पन्न गर्ने अवधि खुलेको विवरण ।
  ३. विदेशी व्यक्ति वा संस्थाको हकमा स्थानीय व्यक्ति वा एजेन्सीलाई दिइएको अधिकार पत्र (Authorization Letter)

४. RPA उडान गर्ने व्यक्तिको बायोडाटा, नागरिकता वा राहदानी र विदेशी व्यक्तिको हकमा Valid Visa

५. शर्त पालना सम्बन्धी उडानकर्ताको प्रतिवद्धता ।

- उपरोक्तानुसारका कागजात सहितको निवेदन प्राप्त भए पश्चात महाशाखा प्रमुखबाट तोक आदेश भएपछि शाखा अधिकृतले सो सम्बन्धमा नेपाल प्रहरीको रायका लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने ।
- नेपाल प्रहरीबाट प्राप्त रायका आधारमा उडान अनुमति दिन उपयुक्त देखिएमा महाशाखा प्रमुखको राय सहित सचिवबाट स्वीकृत गराइ कार्यविधिको बुँदा नं. १२ च) अनुसारका विषयहरू यकिन गरी अनुसुची २ बमोजिमको RPA/Drone उडान अनुमति पत्र उपलब्ध गराउने । र सोको बोधार्थ सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा सरोकारवाला निकायहरूलाई समेत दिने ।
- उडान अनुमति उडान इजाजत पाएको मितिले ३ महिनाको हुनेछ ।

स्थानीय प्रशासन सम्बन्धी अन्य कार्यहरू (विविध)

- अन्तर प्रदेश सहयोग समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- नेपाल प्रहरीबाट प्राप्त विदेशी नागरिकहरूको मृत्यु, वेपत्ता, घाइते लगायतका विषयहरूको जानकारी सम्बन्धित राजदूतावासलाई गराउन परराष्ट्र मन्त्रालयलाई पत्राचार गर्ने,
- अन्य मन्त्रालयसँग सम्बन्धित प्राप्त सूचनाहरू तत् तत् निकायहरूमा समन्वय गरी कार्य गर्ने,
- सुपर्दगी एवं पारस्परिक कानूनी सहायता सम्बन्धी कार्य गर्ने । आपराधिक क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्तिको आदान प्रदान र हस्तान्तरणका लागि कानूनको परिधि भित्र रही सम्बद्ध निकायसँग समन्वय गर्ने,
- प्राचीन स्मारकको संरक्षण तथा सरकारी सम्पत्तिको संरक्षण, सम्भार तथा मर्मत सम्बन्धी कार्यहरूको लागि आवश्यक समन्वय गर्ने,
- निर्माण सामग्री, ज्याला दररेट, घरभाडा, ढुवानी, रासन ठेक्का सम्बन्धी कार्यमा कुनै कठिनाई आइपरेको व्यहोरा लेखी आएमा सो को सहजीकरण गर्ने,
- बजार अनुगमन तथा नियन्त्रण, उपभोक्ता हित, कालोबजारी नियन्त्रण, ठुल खाने तथा गुण नियन्त्रण र आपूर्ति स्थिति जस्ता विषयसँग सम्बन्धित कार्यहरूको समन्वय गर्ने,
- सार्वजनिक यातायात, सञ्चार सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने,
- होटल, लज, रेष्टुरेण्ट नियमन, हाटबजार, मेला, छात्रावास नियमन सम्बन्धी व्यवस्था तथा प्रक्रियागत कार्यहरू गर्ने,
- चिठ्ठा सञ्चालन सम्बन्धी कार्य तथा जुवा, चन्दा संकलन नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अवैध धर्म प्रचार र धर्म परिवर्तन सम्बन्धी कार्यको नियन्त्रणको लागि समन्वय गर्ने,
- दुर्गम क्षेत्र र लामा गुम्वा व्यवस्था समितिसँग समन्वय राखी भए गरेका कामको अभिलेख राख्ने कार्य गर्ने,
- हाट बजार मेला सम्बन्धी कार्य गर्ने ।

कार्यालय व्यवस्थापन तथा जिन्सी शाखा

इ-हाजिरी सम्बन्धी

- नयाँ नियुक्ति भई वा सरुवा भई आएका कर्मचारीहरूलाई इ हाजिरीमा हाजिर गर्नु अगाडि सो कर्मचारीको बारेमा निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखाबाट Verify गराउने ।
- मासिकरूपमा इ हाजिरीको अभिलेख निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा र आर्थिक प्रशासन शाखामा पठाउने ।
- सरुवा रमाना लिएको वा अवकाश भएको कर्मचारीको अभिलेख तुरुन्त इ हाजिरी बाट हटाउने ।

दर्ता चलानी व्यवस्थापन

- कार्यालयको दर्ता चलानी कार्यलाई विद्युतीय प्रणालीमा आवद्ध गर्न सूचना प्रविधि शाखासँग समन्वय गर्ने ।

- दर्ता चलानी शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई सूचना प्रविधि सम्बन्धमा क्षमता विकासकालागि समन्वय गर्ने ।

कार्यालय सामग्री व्यवस्थापन

- महाशाखा तथा शाखाहरूकालागि आवश्यक पर्ने कार्यालय सामग्रीहरूको पहिचान गरी विनियोजित बजेटको परिधिभित्र एवं सार्वजनिक खरिद ऐन नियमावलीको अधीनमा रही एकमुष्ट खरिद गरी भण्डारण गर्ने ।
- महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत माग फारम अनुसारको सामग्री उपलब्ध गराउने ।

मुआव्जाको अभिलेख व्यवस्थापन

- जग्गा प्राप्त ऐन, २०३४ अनुसार जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट मुआव्जा दिई अधिग्रहण गरिएका जग्गाहरूको क्षेत्रफल, प्रकृति, प्रयोजन साथै लागत व्यहोर्ने निकाय र आयोजना सहितको विवरण अद्यावधिक गरी वार्षिक रुपमा एकमुष्ट विवरण तयार गर्ने ।

कार्यालय तथा परिसर सरसफाइ सम्बन्धमा

- सरसफाइका लागि खटिएका कर्मचारीहरूको परिचालन गरी मन्त्रालय तथा परिसर सरसफाइ भए नभएको अनुगमन गर्ने ।

आन्तरिक प्रशासन, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा

विभूषण सम्बन्धी कार्य

- विभूषण प्राप्तिका लागि प्राप्त निवेदनहरूमा निम्नानुसार भए नभएको एकीन गर्ने;
  १. उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री, प्रदेश प्रमुखको हकमा राष्ट्रपतिले सिफारिस गरी नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाएको ।
  २. व्यवस्थापिका संसदका सभामुख, राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष, नेपाल सरकारका मन्त्री, राज्यमन्त्री तथा प्रदेश सरकारका मुख्य मन्त्री, राज्यमन्त्री हरूको हकमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाएको ।
  ३. विदेशी राष्ट्रका राष्ट्र प्रमुख, सरकार प्रमुख, मन्त्री वा सो सरह वा सो भन्दा माथिका पदाधिकारी र अन्य नागरिकहरूको हकमा परराष्ट्रमन्त्रीले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको ।
  ४. व्यवस्थापिका-संसद्का सदस्यहरूको हकमा व्यवस्थापिका-संसद्को सभामुखले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको ।
  ५. राष्ट्रिय सभाका सदस्यहरूको हकमा राष्ट्रिय सभाका अध्यक्षले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको ।
  ६. संवैधानिक निकायका पदाधिकारीका हकमा समितिले र कर्मचारीका हकमा सम्बन्धित संवैधानिक निकायका प्रमुखले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको प्रदेश सरकारका मन्त्री, राज्यमन्त्रीहरू तथा स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको हकमा प्रदेश मुख्य मन्त्रीले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको ।
  ७. प्रदेश सभाका सदस्यहरूको हकमा प्रदेश सभा सभामुखले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको,
  ८. संघीय व्यवस्थापिका-संसद् सचिवालयका कर्मचारीहरूको हकमा संघीय व्यवस्थापिका-संसद्को महासचिवले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको,
  ९. प्रदेश व्यवस्थापिका-संसद् सचिवालयका कर्मचारीहरूको हकमा प्रदेश व्यवस्थापिका-संसद्को महासचिवले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको,
  १०. कुनै मन्त्रालयसँग सम्बन्धित कर्मचारी वा सो मन्त्रालयसँग सम्बन्धित तर सरकारी सेवामा नरहेका कुनै व्यक्तिका हकमा सम्बन्धित मन्त्रीले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको,
  ११. नेपाली सेना तथा अन्य सुरक्षा निकायका प्रमुखहरूको हकमा सम्बन्धित मन्त्रीले तथा कर्मचारीहरूको हकमा सम्बन्धित सुरक्षा निकाय प्रमुखले गृह मन्त्रालय विभूषण समितिको सचिवालयमा प्राप्त भएको, र

१२. उल्लिखित व्यक्ति बाहेक अन्य व्यक्तिका हकमा गृहमन्त्रीले विभूषण समितिमा पेश गरेको ।
- विभूषण सिफारिस गर्दा देहाय बमोजिमको योगदान तथा मानक समेतका आधारमा सिफारिस गरिनेछ, सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको उल्लेखनीय कार्य एवं योगदान स्पष्ट रूपमा खुलाईएको,
    १. सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको कार्य एवं योगदानबाट सार्वजनिक रूपमा प्रभाव स्थापित भएको,
    २. एउटै मर्यादाक्रममा रहँदा जनसेवा श्री मानपदवी प्राप्त गरिसकेको व्यक्तिलाई अर्को पटक सिफारिस गर्दा सोही श्रेणीको राष्ट्रदीप मानपदवीका लागि सिफारिस गर्ने,
    ३. राष्ट्रसेवकको हकमा स्थायी नियुक्ति भएको मितिले ५ (पाँच) वर्ष सेवा अवधि पूरा भएको,
    ४. सुरक्षा निकायतर्फ बढुवा भएको मितिले १ (एक) वर्ष अवधि पूरा भएको,
    ५. यस पूर्व विभूषण पाएको भए सो मितिले ३ (तीन) वर्ष व्यतित भएपछि मात्र अर्को विभूषणकालागि सिफारिस गर्ने, तर सार्वजनिक हित, लोककल्याण, राष्ट्रको गौरव बढाउने गरी उल्लेखनीय कार्य गर्नेको हकमा यो अवधि लागू हुने छैन ।
    ६. विभूषण सिफारिस गर्दा उच्च कार्यदक्षता तथा जेष्ठतालाई प्रमुख आधार मानिनेछ,
    ७. नेपाल सरकारबाट निजामती सेवा पुरस्कार पाईसकेको राष्ट्रसेवकलाई सो पुरस्कार पाएको ३ वर्ष व्यतित भएपछि मात्र अर्को विभूषणका लागि सिफारिस गर्न सकिनेछ,
    ८. दुर्गम क्षेत्र र कठिन परिस्थितिमा रही कार्य गरेका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई विभूषण सिफारिस गर्दा विशेष प्राथमिकता दिई सिफारिस गर्न सकिनेछ,
    ९. नेपाल सरकारको मनोनयनद्वारा १ वर्ष भन्दा बढी असाधारण बिदा, अध्ययन विदा लिई वैदेशिक अध्ययनमा गएको राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई वैदेशिक अध्ययनबाट फिर्ता ई हाजिर भई काम गरेको १ वर्षपछि मात्र विभूषणको लागि सिफारिस गर्न सकिनेछ,
    १०. राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई सिफारिस गर्दा सम्बन्धित निकायको प्रमुखबाट प्राप्त भएको सिफारि एवं राय समेतलाई आधार मानिनेछ,
    ११. सर्वसाधारण तथा समाजसेवीहरूको हकमा प्रहरीबाट निजहरूको चालचलन समेत बुझ्न सकिनेछ,
    १२. विभूषण समितिले राष्ट्रिय हित, लोक कल्याण, श्रीवृद्धी, राष्ट्रको गरिमा र गौरव बढाउने गरी उल्लेखनीय कार्य गर्ने व्यक्तिहरूलाई विभूषण सिफारिस गर्न सक्नेछ ।
  - विभूषण सिफारिससाथ निम्नानुसार योगदान तथा मानक एकीन गर्ने
    १. सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको कार्यबाट सार्वजनिक रूपमा प्रभाव स्थापित भएको,
    २. सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको उल्लेखनीय कार्य एवम् योगदान स्पष्ट खुलाईएको,
    ३. एउटै मर्यादाक्रममा रहँदा जनसेवाश्री मानपदवी प्राप्त गरिसकेको व्यक्तिलाई अर्को पटक सिफारिस गर्दा सोही श्रेणीको राष्ट्रदीप मानपदवीकालागि सिफारिस भएको,
    ४. राष्ट्रसेवकको हकमा स्थायी नियुक्ति भएको मितिले ५ वर्ष सेवा अवधि पूरा भएपछि मात्र विभूषण सिफारिस गरिएको,
    ५. सुरक्षा निकायतर्फ बढुवा भएको मितिले १ वर्ष अवधि पूरा भएपछि मात्र विभूषण सिफारिस गरिएको,
    ६. एक पटक विभूषण पाएको ३ वर्ष व्यतित भएपछि मात्र अर्को विभूषणकालागि सिफारिस गरिएको । तर सार्वजनिक हित, लोककल्याण, राष्ट्रको गरिमा एवम् गौरव बढाउने गरी उल्लेखनीय कार्य गर्नेको हकमा यो अवधि लागू नहुने,
    ७. विभूषण सिफारिस गर्दा उच्च कार्यदक्षता तथा जेष्ठतालाई प्रमुख आधार बनाइएको,
    ८. नेपाल सरकारबाट निजामती सेवा पुरस्कार पाइसकेको राष्ट्रसेवकलाई सो पुरस्कार पाएको ३ वर्ष व्यतित भएपछि मात्र अर्को विभूषणकालागि सिफारिस गरिएको,
    ९. दुर्गम क्षेत्र र कठिन परिस्थितिमा रही कार्य गरेका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई विभूषण सिफारिस गर्दा विशेष प्राथमिकता दिई सिफारिस गरिएको,

- १०.नेपाल सरकारको मनोनयनमा १ वर्ष भन्दा बढी असाधारण विदा, अध्ययन विदा लिई वैदेशिक अध्ययनमा गएको राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई वैदेशिक अध्ययनबाट फिर्ता भई हाजिर भई कामकाज गरेको १ वर्ष पछि मात्र विभुषण सिफारिस गरिएको,
- ११.राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई सिफारिस गर्दा सम्बन्धित निकायको प्रमुखबाट प्राप्त भएको सिफारिस एवं राय समेतलाई आधार मानिएको,
- १२.सर्वसाधारण तथा समाजसेवीहरूको हकमा प्रहरीबाट निजहरूको चालचलन समेत बुझ्न सकिनेछ ।

आर्थिक प्रशासन शाखा

- आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ११० को उपनियम २ मा उल्लेख भए अनुसारका कार्यहरू तथा मन्त्रालयको निर्णयानुसार गर्नेपर्ने कार्यहरू सम्पादन गर्ने ।

योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा

मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट सम्पादित कार्यको आवधिक प्रगति विवरण तयार गर्ने ।

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा प्रगति विवरण पठाउन पत्राचार गर्ने ।
- सम्बन्धित शाखा अधिकृतले प्राप्त प्रगति विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने
- तोकिएको ढाँचामा समष्टिगत प्रगति तयार गरी शाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- शाखा प्रमुखले प्रगति रजु गरी आवश्यक संशोधन सहित महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- महाशाखा प्रमुखबाट सचिवज्यू समक्ष निर्णयार्थ पेश भएको प्रगति विवरण स्वीकृत भए पश्चात योजना शाखाले सम्बन्धित निकायमा पठाउने ।

मन्त्रालय र अन्तर्गतको चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति समीक्षा कार्यक्रमको तयारी गर्ने ।

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा प्रगति समीक्षाको मिति सहित तोकिएको ढाँचामा प्रगति विवरण पठाउन पत्राचार गर्ने ।
- आ-आफ्नो निकायको प्रगति र प्रस्तुतिकरण सहित समीक्षा बैठकमा सहभागिता जनाउनको लागि मन्त्रालय र अन्तर्गतका सबै निकायहरूलाई आमन्त्रण गर्ने ।
- सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालयको प्रगति विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने ।
- समीक्षा बैठकका लागि मन्त्रालयको प्रगतिको प्रस्तुतिकरण तयार गरी शाखा प्रमुख मार्फत महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने । मन्त्रालयको समग्र प्रस्तुती महाशाखा प्रमुखले गर्ने । विभागीय प्रमुखले आआफ्नो विभागको प्रस्तुती गर्ने
- बैठकका लागि आवश्यक पर्ने स्टेसनरी, सभाकक्ष, चिया नास्ता तथा आवश्यक पर्ने अन्य व्यवस्थापकीय कार्यहरू गर्ने ।
- तोकिएको समय र स्थान मा. मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा समीक्षा बैठक सञ्चालन गर्ने ।
- बैठकको माईन्युट तयार गर्ने ।
- बैठकका निर्णयहरू सम्बन्धित निकायहरूमा कार्यान्वयनका लागि पत्राचार गर्ने ।
- सचिव र महाशाखा प्रमुखले Pre NDAC मा प्रस्तुती गर्ने

मन्त्रालयको वार्षिक कार्यक्रम तयार गरी अन्तर्गतका निकायहरूलाई कार्यक्रम तथा अखितयारी पठाउने

- आगामी आ.व.का लागि वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्ताव गरी मन्त्रालयमा पठाउन मातहतका निकायहरूलाई पत्राचार गर्ने ।
- वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्ने ।
- आर्थिक प्रशासन शाखाको सहयोगमा LMBIS मार्फत् मन्त्रालयको बजेट प्रस्ताव प्रविष्टि गर्ने ।
- स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको अखितयारी मातहतका निकायमा समयमै पठाउने ।

नीति, कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगति विवरण तयार गरी अनलाईन पोर्टलमा अपडेट गर्ने

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट नीति, कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगति विवरण मासिक रूपमा तयार प्रत्येक महिनाको अन्तिम दिन योजना शाखामा पठाउन पत्राचार गर्ने ।
- प्राप्त प्रगतिलाई माइलस्टोन अनुसार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद् कार्यालयको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट अनुगमन प्रणाली (<http://103.69.125.56:8080/>) मा प्रविष्टि गर्ने ।
- प्रत्येक माइलस्टोनको प्रगतिलाई रेटिङ गर्न सचिवज्यू समक्ष पेश गर्ने ।

गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७४ (८२ बुँद) कार्यान्वयनको प्रगति विवरण तयार गर्ने तथा समीक्षा गर्ने ।

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजनाको प्रगति समीक्षाको मिति सहित तोकिएको ढाँचामा प्रगति विवरण पठाउन पत्राचार गर्ने ।
- आ-आफ्नो निकायको प्रगति र प्रस्तुतिकरण सहित समीक्षा बैठकमा सहभागिता जनाउनको लागि मन्त्रालय र अन्तर्गतका सबै निकायहरूलाई आमन्त्रण गर्ने । सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालयको प्रगति विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने ।
- समीक्षा बैठकका लागि मन्त्रालयको प्रगतिको प्रस्तुतिकरण तयार गरी शाखा प्रमुख मार्फत महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- बैठकका लागि आवश्यक पर्ने स्टेशनरी, सभाकक्ष, चियानास्ता तथा आवश्यक पर्ने अन्य व्यवस्थापकीय कार्यहरू गर्ने ।
- तोकिएको समय र स्थान मा. मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा समीक्षा बैठक सञ्चालन गर्ने ।
- बैठकको माइलस्टोन तयार गर्ने ।
- बैठकका निर्णयहरू सम्बन्धित निकायहरूमा कार्यान्वयनका लागि पत्राचार गर्ने ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारीसँग भएको कार्यसम्पादन करार सम्झौताको मूल्याङ्कन गर्ने

- कार्यसम्पादन करार सम्झौता अनुसार सम्पादित कार्यहरूको सम्बन्धमा जिल्लाबाट प्राप्त प्रतिवेदनलाई त्रैमासिक तथा वार्षिक रूपमा (श्रावण १५ गते भित्र) मूल्याङ्कन गर्ने ।
- त्रैमासिक तथा वार्षिक मूल्याङ्कन स्थितिलाई सचिवज्यू समक्ष पेश गर्ने ।
- उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने अधिकारीलाई प्रोत्साहन तथा न्यून कार्यसम्पादन स्तर भएको अधिकारीलाई निर्देशन तथा पृष्ठपोषण दिने ।
- कुनै जिल्लामा भएका नवप्रवर्तनीय कार्यहरू (Innovation) लाई अन्य जिल्लाले समेत कार्यान्वयन गर्न निर्देशन तथा समन्वय गर्ने ।
- जिल्लाबाट प्राप्त पृष्ठपोषणका आधारमा कार्यसम्पादन करार सम्झौतामा परिमार्जन गर्नु पर्ने भएमा परिमार्जन गर्नु पर्ने व्यहोरा सहित प्रशासन महाशाखालाई अनुरोध गर्ने ।
- कार्यसम्पादनको वार्षिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदन प्रशासन महाशाखालाई उपलब्ध गराउने ।

अन्य मन्त्रालय/निकायहरूबाट राय माग गरिएका विषयमा मन्त्रालयको राय पठाउने

- राय माग गरिएको दस्तावेज विस्तृत रूपमा अध्ययन गर्ने ।
- उक्त दस्तावेज उपर मन्त्रालयको राय सहित टिप्पणी उठान गरी शाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- शाखा तथा महाशाखा प्रमुखले सो उपर आफ्नो राय समेत राखी निर्णयार्थ सचिवज्यू समक्ष पेश गर्ने ।
- स्वीकृत भएको मन्त्रालयको धारणा राय माग गर्ने निकायमा पत्राचार गर्ने ।

आर्थिक सर्वेक्षणको लागि मन्त्रालयगत विवरण तयार गरी अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा अर्थ मन्त्रालयबाट तोकिएको ढाँचामा विवरण पठाउन पत्राचार गर्ने ।
- सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालय र अन्तर्गतको प्राप्त विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने ।

• एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुख मार्फत महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।

• स्वीकृत भएको विवरणलाई तोकिएको समयभित्रै अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने ।

वार्षिक विकास कार्यक्रमको प्रतिवेदन तथा MTEF प्रतिवेदन तयार गरी राष्ट्रिय योजना आयोगमा पठाउने ।

• राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तोकिएको ढाँचामा विवरण पठाउन मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा पत्राचार गर्ने ।

• सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालय र अन्तर्गतको प्राप्त विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने । जण्ड

• एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुखमार्फत् महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।

• स्वीकृत भएको विवरणलाई तोकिएको समयभित्रै राष्ट्रिय योजना आयोगमा पठाउने ।

संविधानको धारा ५३ बमोजिमको वार्षिक प्रतिवेदन तथा सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ को दफा ४१(३) बमोजिमको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने ।

• प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयबाट तोकिएको ढाँचामा विवरण पठाउन मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा पत्राचार गर्ने ।

• सम्बन्धित शाखा अधिकृतले मन्त्रालय र अन्तर्गतको प्राप्त विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने ।

• एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुख मार्फत् महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।

• स्वीकृत भएको प्रगति प्रतिवेदनलाई तोकिएको समयभित्रै प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने ।

मन्त्रीपरिषद् बैठकका निर्णयहरूको कार्यान्वयन प्रगति प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने

• प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयबाट प्राप्त निर्णयहरू कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका सम्बन्धित निकायहरूमा पत्राचार गर्ने,

• मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट निर्णय कार्यान्वयनको प्रगति विवरण माग गर्ने,

• शाखा अधिकृतले मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट प्राप्त भएको विवरणहरूलाई एकीकृत गर्ने ।

• निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था सम्बन्धी एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुखमार्फत् महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।

• स्वीकृत भएको विवरणलाई तोकिएको समयभित्रै प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने ।

गृह मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूको अनुगमन निरीक्षण गर्ने तथा प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

• मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूमा अनुगमन निरीक्षणका गर्न अनुगमन टोलीहरू गठन गर्ने ।

• अनुगमन टोलीको परिचालनको लागि अनुगमन समयतालिका निर्माण गर्ने ।

• अनुगमन टोली मार्फत् अन्तर्गतका निकायहरूमा अनुगमन निरीक्षण गर्ने ।

• अनुगमन टोलीबाट अनुगमन प्रतिवेदन प्राप्त गर्ने ।

• अनुगमन गरिएको मिति तथा स्थान सहितको अभिलेख तयार गरी अद्यावधिक गर्ने

• अनुगमनका क्रममा देखिएका समस्याहरूको साथै प्राप्त सुझाव, निष्कर्ष, पृष्ठपोषणहरूको विवरण तयार गर्ने ।

• यसरी तयार गरिएको विवरण अनुगमन समर्पित समूह लाई उपलब्ध गराउने ।

राष्ट्रिय सभा तथा प्रतिनिधि सभामा उठेका गृह मन्त्रालय सम्बन्धी प्रश्नहरूको टिपोट गर्ने तथा जवाफ तयार गर्ने ।

• संसद अधिवेशनमा तोकिए बमोजिम राष्ट्रिय सभा/प्रतिनिधि सभामा उपस्थित भई गृह मन्त्रालय सम्बन्धी उठेका प्रश्नहरू टिपोट गर्ने ।

• सम्बन्धित शाखा/ निकायबाट प्रश्न सम्बन्धी विवरण माग गर्ने ।

• प्रश्न र प्राप्त उत्तरको विवरण अभिलेखीकरण गर्ने

• प्राप्त विवरणका आधारमा माननीय मन्त्रीज्यूको सम्बोधनको ढाँचामा जवाफ तयार गर्ने ।

• प्रतिनिधि सभा, प्रश्न व्यवस्थापन शाखाबाट प्राप्त हुने लिखित प्रश्नको जवाफ तोकिएको ढाँचामा तयार गरी माननीय मन्त्रीज्यूको स्वीकृतिमा सचिवज्यूबाट प्रमाणित गरी तोकिएको समयमा नै संघीय संसद सचिवालयमा पठाउने ।

संघीय संसदका विभिन्न समितिका सुझावहरु/निर्देशनहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने र सो को प्रतिवेदन गर्ने ।

- संघीय संसदका विभिन्न समितिका सुझावहरु प्राप्त निर्देशनहरु कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका सम्बन्धित निकायहरुमा पत्राचार गर्ने ।
- निर्देशन/निर्णय कार्यान्वयनको प्रगति विवरण माग गर्ने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतबाट प्राप्त भएको विवरणहरुलाई एकीकृत गर्ने ।
- निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था सम्बन्धी एकीकृत विवरणलाई शाखा प्रमुखमार्फत् महाशाखा प्रमुख समक्ष पेश गर्ने ।
- स्वीकृत भएको विवरणलाई तोकिएको समयभित्रै संघीय संसद सचिवालयमा पठाउने ।

नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा

अङ्गिकृत नागरिकता सम्बन्धी

- विदेशी नागरिकसँग विवाह गरेकी नेपाली महिलाबाट जन्मिएका सन्तानले नागरिकता प्रदान गर्नका लागि आवश्यक कागजात तथा प्रक्रिया;
  १. नागरिकता नियमावली २०६३ को अनुसूची ७ बमोजिमको ढाँचामा स्थानीय तहको सिफारिस साथ प्रमुख जिल्ला अधिकारीको राय सहितको सिफारिस;
  २. आमाको नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी
  ३. नेपालमा जन्म भइ स्थायी बसोवास गरेको व्यहोरा खुल्ने सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिस पत्र
  ४. बाबुको नागरिकताको आधारमा निजले विदेशी मुलुकको नागरिकता नलिएको निस्सा ज्ञपट
  ५. प्रमुख जिल्ला अधिकारीले आवश्यक देखेमा सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुखसँग आवश्यक कुराहरु बुझि आफ्नो राय सहितको निवेदन मन्त्रालय समक्ष पठाउनु पर्ने ।
  ६. प्रमुख जिल्ला अधिकारीको राय सहितको निवेदन उपर अध्ययन गरी मन्त्रीस्तरीय निर्णयबाट नागरिकता दिने वा नदिने निर्णय हुनेछ ।
  ७. नागरिकता दिने गरी निर्णय भएमा आवश्यक कारवाहीको लागि सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ ।
- अङ्गिकृत नागरिकतालिनु अघि जन्मिएका सन्तानको अङ्गिकृत नागरिकता प्रमाणपत्र प्रदान गर्नका लागि आवश्यक कागजात तथा प्रक्रिया;
  १. अनुसूची ७ बमोजिमको ढाँचामा स्थानीय तहको सिफारिस साथ प्रमुख जिल्ला अधिकारीको राय सहितको सिफारिस ।
  २. बाबु वा आमाको नागरिकताको प्रमाणपत्र पेश गरी सनाखत गराएको पत्र ।
  ३. बाबु वा आमासँग नाता खुल्ने प्रमाण पत्र ।
  ४. नेपालमा बसोवास गरिरहेको व्यहोरा खुल्ने स्थानीय तहले गरिदिएको किटानी सिफारिस पत्र ।
  ५. निवेदकको जन्म मिति र जन्म स्थान खुल्ने गरी स्थानीय तहले गरिदिएको सिफारिस वा जन्म दर्ता प्रमाण पत्र ।
  ६. नेपालमा अध्ययन गरेको भए शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र
  ७. नेपालमा स्थायी बसोवास गरी काम गरेको भए सो को प्रमाण ।
  ८. मतदाता नामावलीमा नाम समावेश भएको भए वा मतदाता परिचयपत्र प्राप्त गरेको भए सोको प्रमाण ।
  ९. नेपाल नागरिकता नियमावली २०६३ को नियम ७ को उपनियम ज्ञपठ ५ बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि सोही दिन निवेदकको तीनपुस्ते खुलाई जारी सावजानिक गरिएको सूचनाको प्रतिलिपी ।
  १०. निवेदक अङ्गिकृत नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको व्यक्तिकै सन्तान हो भन्ने कुराको यकिन गरी प्रमुख जिल्ला अधिकारीले पठाएको पत्र
  ११. उल्लेखित कागजातहरुका आधारमा मन्त्रीस्तरीय निर्णय गराइ नागरिकता जारी गर्नका लागि सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाउने ।

- बाबु र आमा दुवै विदेशी भएको हकमा अङ्कित नागरिकता प्रदान गर्ने कागजात र प्रक्रिया
  १. नेपाली वा नेपालमा प्रचलित अन्य कुनै भाषा बोल्न वा लेख्न जानेको र नेपालमा कुनै व्यावसाय गरी बसेको तथा कम्तिमा १५ वर्षसम्म नेपालमा बसोवास गरेको भन्ने स्पष्ट व्यहोरा खुलेको स्थानीय तहको सिफारिस पत्र
  २. नेपाल नागरिकता ऐन २०६३ तथा नेपाल नागरिकता नियमावली २०६३ मा व्यवस्था भए अनुसार अङ्कित नागरिकता लिनका लागि पेश गर्नुपर्ने अनुसूची बमोजिम स्थानीय तहबाट भएको सिफारिस
  ३. असल चालचालन भएको भन्ने व्यहोरा खुलेको प्रहरी प्रतिवेदन
  ४. मानसिक रूपले स्वस्थ भएको भन्ने व्यहोरा खुलेको रजिस्टर्ड चिकित्सकबाट भएको प्रमाणित सिफारिस पत्र
  ५. निजले नेपालको औद्योगिक आर्थिक वा सामाजिक उन्नतीमा विशेष योगदान पुर्याएको वा पुष्प्याउन सक्ने भन्ने व्यहोरा खुलेको प्रमाण सहितको जिल्ला प्रशासन कार्यालयको राय प्रतिवेदन
  ६. मा.मन्त्रीस्तरबाट स्तरबाट स्वीकृत गराइनागरिकता जारी गर्नका लागि सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाउने।
- विदेशी नागरिकता प्राप्त गर्नका लागि नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्र परित्यागको लागि कागजात तथा प्रक्रिया
  १. कन्सुलर सेवा विभागको पत्र
  २. नागरिकता परित्याग गरी सूचना प्रकाशन गर्न सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्राचार गर्ने
  ३. सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयले नागरिकता परित्याग गरी प्रकाशन गरेको सूचना
  ४. जिल्ला प्रशासन कार्यालयको परित्याग सम्बन्धि सूचना सहित कन्सुलर सेवा विभागमा लेखि पठाउने।
  ५. कन्सुलर सेवा विभागले सम्बन्धित देशको नियोग मार्फत सम्बन्धित व्यक्तिलाई जानकारी गराउछ।
  ६. परित्याग सम्बन्धि जानकारी परिपत्र प्रणाली मार्फत सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई जानकारी गराउने।
- राष्ट्रिय परिचय पत्र व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य
  १. राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जीकरण विभागबाट प्राप्त राष्ट्रिय परिचय पत्र सम्बन्धी नीतिगत तथा अन्य कार्यहरू प्रारम्भ गर्ने।
  २. राष्ट्रिय परिचय पत्र सम्बन्धी सफ्टवेयरका सम्बन्धमा सुझाव दिने।

लागू औषध नियन्त्रण शाखा

लागू तथा मनोद्विपक औषधीहरूको आयात अनुमति

- औषधी व्यवस्था विभागको सिफारिस पत्र
- उद्योग दर्ता प्रमाणपत्र
- अघिल्लो आयातको खपत तथा स्टक विवरण ज्ञज्ञ
- International Narcotics Control Board (INC) को list
- कम्पनीको निवेदन

लागू तथा मनोद्विपक औषधीहरूको आयात अनुमति म्याद थप

- भन्सार कार्यालयको सिफारिस पत्र
- कम्पनीको निवेदन

लागू तथा मनोद्विपक औषधीहरूको आयात अनुमतिपत्र संशोधन

- कम्पनीको निवेदन
- औषधी व्यवस्था विभागको सिफारिस पत्र

नियन्त्रित औषधी नष्ट गर्ने

- नमूना राखी बाँकी लागू औषध सम्बन्धित जिल्ला अदालतको प्रतिनिधि स्थानीय जिल्ला प्रशासन कार्यालयको प्रतिनिधि र स्थानीय नगरपालिका वा गाउँपालिकाको रोहवरमा मुद्दा म्याद थपका लागि अदालतमा पेश भएको १५ दिन भित्र नष्ट औषध नियन्त्रण अधिकारीले आदेश दिने

रासायनिक पदार्थहरूको आयात अनुमति

- जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस सहित संयुक्त निरीक्षण प्रतिवेदन
- सम्बन्धित मन्त्रालय तथा नियमन गर्ने निकायको सिफारिस
- उद्योग दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
- अघिल्लो आयातको खपत विवरण
- कम्पनीको निवेदन
- सल्फरको हकमा: रक्षा मन्त्रालयको राय प्रतिक्रिया

रासायनिक पदार्थहरूको आयात अनुमति म्याद थप

- भन्सार कार्यालयको सिफारिस पत्र
- कम्पनीको निवेदन

रासायनिक पदार्थहरूको आयात अनुमति पत्रको संशोधन

- सम्बन्धित जिल्लाको जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस
- कम्पनीको निवेदन

विष्फोटक पदार्थ र रासायनिक पदार्थको आयात तथा ओसारपसार स्वीकृति

- जिल्ला सुरक्षा समितिको निर्णय (निर्णयमा कुन प्रयोजनका लागि के कति परिमाणमा र कहाबाट प्राप्त गर्ने हो सो समेत स्पष्ट खुल्नु पर्ने)
- जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस पत्र ।
- कुन प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने हो सो सम्बन्धि मन्त्रालयको राय ।
- (हाइड्रो पावर कम्पनिको हकमा उर्जा तथा जलस्रोत मन्त्रालय, सडक निर्माणको हकमा भौतिक योजना तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय र रक्षा मन्त्रालयको राय)
- व्यक्तिगत/संघसंस्था/कम्पनि मार्फत आयात तथा प्रयोग हुने अवस्थामा जिम्मेवार सम्बन्धित व्यक्तिको नागरिकताको प्रतिलिपि
- कम्पनि/फर्म दर्ता तथा नवीकरण प्रमाणपत्र
- PAN/VAT सम्बन्धी कागजात
- उल्लेखित कागजात तथा प्रक्रिया पूरा भएपश्चात ५ लाख के जी सम्मको विष्फोटक पदार्थ शाखा प्रमुखबाट र सो भन्दा बढी परिमाणको विष्फोटक पदार्थको हकमा महाशाखा प्रमुखबाट स्वीकृत गराइ आयात तथा प्रयोग अनुमति दिने ।

उपचार तथा पुर्नस्थापना केन्द्र आवद्धता

- संस्थाको लेटरप्याडमा आवद्धता सम्बन्धी निवेदन पत्र
- सञ्चालक समितिको विवरण
- काउन्सिलरहरूको विवरण
- केन्द्र रहेको स्थानको पूर्ण विवरण (ठेगाना घर नं सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं)
- भौतिक पूर्वाधारहरू (जग्गा, क्षेत्रफल, भवन निजी वा भाडा)
- अवस्थिति नक्सा, क्षमता (सिट संख्या)
- सेवा शुल्कको विवरण

- सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस

गैरसरकारी संस्थाको सूचिकृत

- संस्थाको लेटरप्याडमा आवद्धता सम्बन्धी निवेदन पत्र
- संस्थाको विधान र संस्था दर्ताको प्रमाणपत्र नवीकरण सहितको फोटोकपी
- समाज कल्याण परिषद्को आवद्धताको प्रमाणपत्रको फोटोकपी
- PAN दर्ता प्रमाणपत्रको फोटोकपी
- संस्थाबाट सूचिकृतता लागि अधिकार दिई पठाइएको निर्णयको प्रतिलिपि
- संस्थाको स्वीकृत विधानको उद्देश्य महलमा लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी क्रियाकलापहरू गर्ने भनी स्पष्ट रूपमा उल्लेख भएको हुनुपर्ने

उपचार तथा पुनस्थापना केन्द्रको अनुगमन

- अनुगमन फारम (चेक लिष्ट) तयार गर्ने
- जिल्ला स्थित अनुगमन समितिसँग समन्वय गर्ने
- अनुगमन भएको ७ दिन भित्र महाशाखा प्रमुख समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्ने
- सुझाव कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायलाई अनुरोध गर्ने ।

शान्ति प्रवर्द्धन शाखा

शान्ति व्यवस्था सम्बन्धी कार्य

- मानव अधिकार आयोगबाट प्राप्त हुने निर्देशनहरूको फछ्यौट
मानव अधिकार उल्लंघन सम्बन्धी प्राप्त पत्रको निर्देशन सम्बन्धमा राहत तथा तथ्याङ्क शाखा/जिल्ला प्रशासन कार्यालय/सम्बन्धित निकायलाई फछ्यौट गर्न सहजीकरण गर्ने र कुनै विवरण माग भै आएमा सोको विवरण पठाउने ।
- सत्य निरूपण आयोगबाट प्राप्त हुने निर्देशनहरूको फछ्यौट
सत्य निरूपण आयोगबाट प्राप्त निर्देशनहरूलाई फछ्यौटका लागि सम्बन्धित निकाय/जिल्ला प्रशासन कार्यालय/स्थानीय तहमा पठाउने ।
- गुनासो मार्फत प्राप्त हुने निवेदन उपर कारबाही
दिगो शान्तिसँग सम्बन्धित गुनासोहरूको तत्काल समाधानको लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- शान्ति वार्ताको सचिवालय सम्बन्धी कार्य
द्वन्द्वरत समुहहरूसँग वार्ता एवं सहमति कायम गरी त्यस्ता समुहहरूलाई शान्तिको मूलधारमा ल्याउन वार्ता गर्ने, सहमतिमा ल्याउने र सहमति भएका कुराहरूलाई कार्यान्वयन गर्न सरोकार पक्षलाई सिफारिस गर्न गठित राजनैतिक वार्ता टोलीको सचिवालयसँग सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी सरकारी गैर-सरकारी संघ-संस्थाहरू समन्वय
शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धमा मानव अधिकार आयोग, सत्य निरूपण आयोग, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह लगायत विभिन्न सरकारी गैर-सरकारी संघ-संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने
- शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
विगतमा शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयबाट संचालित योजना परियोजनाहरू र आगामी शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी योजना परियोजनाहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने ।

दिगो शान्ति व्यवस्थाको लागि अन्तर निकाय समन्वय तथा सहजीकरण

- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, मानव अधिकार आयोग, सत्य निरूपण आयोग विषयगत मन्त्रालय/विभागहरू, प्रादेशिक सरकार, स्थानीय सरकार र शान्ति प्रवर्द्धन सम्बन्धी संघ-संस्थाहरूसँग समन्वय, सहकार्य र सहजीकरण गर्ने ।

शान्ति सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन

- सार्वजनिक सूचना संकलन
  १. दिगो शान्तिसँग सम्बन्धित सूचनाहरूको संकलन र अभिलेखिकरण गर्ने,
  २. कानून बमोजिम गठित राजनैतिक वार्ता टोलीमा द्वन्द्वरत पक्षसँग वार्ता आव्हान मार्फत प्राप्त द्वन्द्वरत पक्षको निवेदन संकलन गर्ने । द्वन्द्वग्रस्त क्षेत्रको अवस्था विश्लेषण गर्ने,
  ३. विगतका सहमति, सम्झौता संकलन गरी वार्ता, सहमतिको प्रकृया मार्फत भएको सहमतिको कार्यान्वयन एवं सूचनाको एकीकरण गर्ने ।
- प्रकाशन
  १. द्वन्द्वरत पक्षसँग विगतमा सरकारसँग भएका सम्झौता र सहमतिको प्रकाशन
  २. दिगो शान्ति सम्बन्धी नीति, रणनीति र कार्यक्रमहरूको प्रकाशन
  ३. दिगो शान्ति सम्बन्धी बुलेटिन प्रकाशन
- अभिलेख व्यवस्थापन
  १. दिगो शान्ति सम्बन्धी भए गरेका अभिलेखको व्यवस्थापन शान्ति पोर्टल मार्फत एकीकृत गर्ने

राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा

सशस्त्र द्वन्द्वका पीडितहरूलाई राहत वितरण सम्बन्धी काम:

- मृतक/वेपत्ताका नजिकका हकदारलाई
  १. लगत संकलन कार्यदलको प्रतिवेदनमा नाम समावेश भएका राहत प्राप्त गर्न बाकी मृतक/वेपत्ताका नजिकका हकदारको विवरण जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट प्राप्त विवरण अनुसार अद्यावधिक गर्ने अद्यावधिक विवरणका आधारमा जिल्लाहरूलाई पठाउने आवश्यक रकम यकिन गर्ने यकिन भएको रकम सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकासा गर्ने
  २. घाइते अपाङ्ग भएका र अपहरणमा परेकालाई लगत संकलन कार्यदलको प्रतिवेदनमा नाम समावेश भएका राहत प्राप्त गर्न बाकी घाइते अपाङ्ग भएका र अपहरणमा परेकाहरूलाई राहत प्राप्त गर्न बाकीको विवरण जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट प्राप्त विवरण अनुसार अद्यावधिक गर्ने
  ३. अद्यावधिक विवरणका आधारमा जिल्लाहरूलाई पठाउने आवश्यक रकम यकिन गर्ने यकिन भएको रकम सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकासा गर्ने
- टुहुरा बालबालिकाहरूलाई सहायता व्यवस्थापन
  १. कार्यविधि अनुसार रकम प्राप्त गर्ने टुहुरा बालबालिकाहरूको जिल्लागत विवरण अद्यावधिक गर्ने
  २. अद्यावधिक विवरणका आधारमा जिल्लाहरूलाई पठाउने आवश्यक रकम यकिन गर्ने,
  ३. यकिन भएको रकम सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकासा गर्ने ।
- घाइते/अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरूलाई जीवन निर्वाह भत्ता
  १. कार्यविधि अनुसार जीवन निर्वाह भत्ता प्राप्त गर्ने घाइते अपाङ्गहरूको जिल्लागत विवरण अद्यावधिक गर्ने,
  २. अद्यावधिक विवरणका आधारमा जिल्लाहरूलाई पठाउने आवश्यक रकम यकिन गर्ने, र
  ३. प्रविधिक समितिबाट पेश भएको घाइते र अपाङ्ग प्रतिशत तथा श्रेणी अनुमोदन हुने भएका व्यक्तिहरूलाई जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निकाशा गर्ने ।
- घाइते/अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरूको प्रतिशत पुनरावलोकन सम्बन्धी काम

१. प्रतिशत निर्धारण तथा पुनरावलोकन सिफारिस समितिको निर्णय,
२. प्राविधिक समितिबाट घाइते/अपाङ्गता भएका व्यक्तिको श्रेणी निर्धारण हुने, र
३. प्राविधिक समितिबाट सिफारिस भएका घाइते/अपाङ्गता प्रतिशत तथा श्रेणी विभाजनलाई घाइते/अपाङ्गता प्रतिशत अनुमोदन केन्द्रीय समितिले अनुमोदन गर्ने ।

ऐतिहासिक जनआन्दोलनका शहीद तथा घाइतेहरूसँग सम्बन्धी काम:

- ऐतिहासिक जनआन्दोलनका शहीदका परिवारलाई जीवन निर्वाह भत्ता
  १. ऐतिहासिक जनआन्दोलनका तोकिएका शहीदका परिवारलाई तोकिए बमोजिम जीवन निर्वाह भत्ता प्रदान गर्ने ।
- ऐतिहासिक जनआन्दोलनका घाइतेहरूलाई जीवन निर्वाह भत्ता
  १. ऐतिहासिक जनआन्दोलनका तोकिएका घाइतेलाई जीवन निर्वाह भत्ता प्रदान गर्ने ।
- सन्ततीलाई छात्रवृत्ति
  १. ऐतिहासिक जनआन्दोलनका तोकिएका शहीद तथा घाइतेका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने ।

आर्थिक सहायता वितरण सम्बन्धी काम:

- विपन्न नागरिकहरूलाई आर्थिक सहायता
  १. विभिन्न जिल्लाबाट काठमाण्डौं आई वेखर्ची भई घर फर्किन समस्या परेका, आकस्मिक सानो तिनो उपचार गराउन नसक्ने भई समस्यामा परेका व्यक्तिहरूको निवेदन,
  २. सम्माननीय प्रधानमन्त्रीले तोकेको पदाधिकारीले गरेको सिफारिस हुनुपर्ने, र
  ३. सहसचिव गृह मन्त्रालय संयोजक रहेको छानविन समितिको निर्णयानुसार आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइने ।
- कुनै घटनामा हत्या वा मृत्यु भएका राष्ट्रसेवक तथा पीडित परिवार आर्थिक सहायता
  १. जिल्ला सुरक्षा समिति/जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस सहितको हकदारको निवेदन,
  २. गृह सचिवज्यूको संयोजकत्वमा रहेको विवरण यकिन समितिको निर्णय,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति माग गर्ने, र
  ४. मन्त्रपरिषद्को निर्णय ।

विस्तृत शान्ति सम्झौतापछिका घटनाकासँग सम्बन्धी काम:

- निजी वा सार्वजनिक सम्पत्तिको हानी नोक्सानी
  १. नागरिक आन्दोलनका क्रममा भएका बन्द हडताल नागरिक उपद्रव सशस्त्र द्वन्द्व वा सोसँग सम्बन्धित हुनुपर्ने,
  २. स्थानीय मुचुल्का सहित जिल्ला सुरक्षा समितिको किटानी सिफारिस हुनुपर्ने,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति माग गर्ने, र
  ४. अर्थ मन्त्रालयको सहमतिको आधारमा मन्त्रपरिषद्को निर्णय ।
- मृतकका हकदारलाई राहत
  १. नागरिक आन्दोलनका क्रममा भएका बन्द हडताल नागरिक उपद्रव सशस्त्र द्वन्द्व वा सोसँग सम्बन्धित हुनुपर्ने,
  २. स्थानीय मुचुल्का सहित जिल्ला सुरक्षा समितिको किटानी सिफारिस हुनुपर्ने,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति माग गर्ने, र
  ४. अर्थ मन्त्रालयको सहमतिको आधारमा मन्त्रपरिषद्को निर्णय ।

बैठक व्यवस्थापन:

- घाइते/ अपाङ्गता प्रतिशत अनुमोदन केन्द्रीय समिति
  १. श्रीमान् सचिवज्यूको संयोजकत्वमा आवश्यकतानुसार बैठक सञ्चालन गर्ने,
  २. प्राविधिक समितिको सिफारिसलाई अनुमोदन गराउने,

३. प्राविधिक समिति तथा प्रतिशत पुनरावलोकन सिफारिस समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने,
  ४. घाइते र अपाङ्गताको सम्बन्धमा अन्य नीतिगत निर्णय गरी नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने, र
  ५. बैठकको निर्णय कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायमा पत्राचार सम्बन्धी कार्य ।
- प्राविधिक समिति
    १. प्रमुख, गुणस्तर मापन तथा नियमन महाशाखा स्वास्थ्य, तथा जनसंख्या मन्त्रालयको संयोजकत्वमा बैठक बस्ने,
    २. बैठक आवश्यकता अनुसार बस्ने,
    ३. समितिले जिल्ला स्तरको पुनरावलोकन सिफारिस समितिबाट प्राप्त सिफारिस परीक्षण गर्ने,
    ४. मापदण्डका आधारमा घाइते/अपाङ्गको प्रतिशत तथा श्रेणी निर्धारण गरी सिफारिस गर्ने, र
    ५. पुनरावलोकन मापदण्डलाई आवश्यकता संशोधन गर्नु पर्ने देखिएमा आफ्नो राय सहित केन्द्रीय समितिमा सिफारिस गर्ने ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगसँग सम्बन्धित काम:

- द्वन्द्वका समयमा मानव अधिकार उल्लंघनका घटना सम्बन्धी
  १. द्वन्द्वका क्रममा भएका मानव अधिकार उल्लंघनका घटनासँग सम्बन्धित आयोगको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने,
  २. आयोगको निर्णयानुसार राहत तथा क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउन प्रक्रिया अगाडि बढाउने,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिने,
  ४. दोहोरो नपर्ने गरी पीडितलाई राहत उपलब्ध गराउन मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव लैजाने,
  ५. मन्त्रपरिषद्को निर्णयको आधारमा क्षतिपूर्ति सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय मार्फत उपलब्ध गराउने ।
- अन्य मानव अधिकार उल्लंघनका घटना सम्बन्धी
  १. मानव अधिकार उल्लंघनका घटनासँग सम्बन्धित आयोगको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने,
  २. आयोगको निर्णयानुसार राहत तथा क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउन प्रक्रिया अगाडि बढाउने,
  ३. अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिने,
  ४. पीडितलाई राहत उपलब्ध गराउन मन्त्रपरिषद्मा प्रस्ताव लैजाने,
  ५. मन्त्रपरिषद्को निर्णयको आधारमा क्षतिपूर्ति सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय मार्फत उपलब्ध गराउने, र
  ६. आयोगका राहत/क्षतिपूर्ति बाहेकका निर्णय कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायमा पठाउने ।

विपद् अध्ययन, जोखिम न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभ शाखा

बैठक सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्को बैठक
  १. सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बैठक बस्ने, बैठक कम्तिमा वर्षको दुई पटक र आवश्यकता अनुसार बस्ने, र
  २. बैठकले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा योजना स्वीकृत गर्ने, र बैठकले विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक नियन्त्रण र निर्देशन दिनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको बैठक
  १. माननीय गृह मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा बैठक बस्ने,
  २. बैठक आवश्यकतानुसार बस्ने,
  ३. समिति सदस्यहरूलाई बैठकको पत्राचार सम्बन्धी कार्य महाशाखाबाट गरिने,
  ४. बैठकको कार्यसूची तथा बन्दोबस्तीको तयारी कार्य गरिने, र

५. बैठकको निर्णय कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायमा पत्राचार सम्बन्धी कार्य गरिने, र विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखाले परिषद् र कार्यकारी समितिको सचिवालयको कार्य गर्नेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय कार्यमञ्च (DRR National Platform) को बैठक:
  १. गृहसचिवज्युको अध्यक्षतामा वर्षको दुई पटक बैठक बस्ने, र
  २. विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा क्रियाशील सरकारी, गैरसरकारी, निजी एवम् सरोकारवालाहरूको संलग्नता रहने, र विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने मामिलामा आवश्यक निर्णय लिईने ।
- विपद् सम्पर्क व्यक्तिको बैठक व्यवस्थापन (Disaster Focal Persons Meetings)
  १. विपद् व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा आवश्यकतानुसार बैठक बस्ने, सरोकारवाला निकायबाट विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरूको सहभागिता हुने,
  २. विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद् र कार्यकारी समितिको निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धी सहजीकरण गरिने, विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय दायित्व तथा भूमिका निर्वाह गर्न आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गरिने,
  ३. सरोकारवाला निकायले सम्पादन गरेका विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धित कार्य, भैरहेका कार्य र हुन लागेका कार्यहरू बारेमा सूचना आदानप्रदान र समन्वय गरिने, र अन्य विविध विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयको समन्वय र सहजीकरण गरिने छ ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष अद्यावधिक

- केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन कोषबाट जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम निकासा
  १. सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट राहत वितरणका लागि माग भएको रकम औचित्यताका आधारमा तत्काल निकाशा गर्ने, र
  २. मन्त्रालयको आन्तरिक प्रशासन शाखाले प्राथमिकताका साथ राहत रकम निकासाका लागि आवश्यक कारवाही गर्ने, र जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट भएको राहत वितरणको प्रतिवेदन लिने कार्य गरिने छ ।
- विपद् प्रतिकार्यका लागि खर्च भुक्तानी
  १. विपद्को समयमा खोज उद्धार र राहतका लागि परिचालन भएका हेलिकप्टरको भाडा वापतको रकम भुक्तानी सम्बन्धी कार्य, र
  २. खोज तथा उद्धार टोली परिचालन हुँदा लागेको रकम भुक्तानी सम्बन्धी कार्य, र विपद्को समयमा उपलब्ध गराइने औषधौपचार, आश्रयस्थल, लत्ताकपडा, आदिको रकम भुक्तानी सम्बन्धी ।
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण सम्बन्धी कार्य
  १. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण स्थापनाका लागि आवश्यक नीतिगत तथा कार्यगत तयारी गर्ने,
  २. प्राधिकरणको संगठन र व्यवस्थापन सर्भे तथा निर्णय निर्माण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
  ३. प्राधिकरणको स्थापना र काम कारवाहीको मूलप्रवाहीकरणको लागि संगठन संरचना र कार्य प्रक्रियाको सबलीकरण गर्दै राष्ट्रिय परिषद् र कार्यकारी समितिको सचिवालय सञ्चालनको जिम्मेवारी प्राधिकरणलाई हस्तान्तरण गरिने छ ।

विपद् व्यवस्थापन सन्दर्भमा अन्तर निकाय समन्वय तथा सहजीकरण

- संवैधानिक निकाय, मन्त्रालय तथा विभाग
  १. सम्माननीय राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री, प्रधानन्यायाधीश, सभामुख, राष्ट्रिय सभा अध्यक्षको कार्यालयमा विपद्को समयमा उद्धार र राहत कार्यको तत्काल समन्वय गर्ने,
  २. संवैधानिक निकायहरूमा विपद्को समयमा उद्धार र राहत कार्यको तत्काल समन्वय गर्ने, र
  ३. विषयगत मन्त्रालय/विभागहरूसँग विपद् व्यवस्थापनका विषयमा आवश्यक समन्वय, सहकार्य र सहजीकरण गर्ने ।

- सुरक्षा निकाय
  १. विपद्को समयमा तत्काल सुरक्षाकर्मी परिचालनका लागि आवश्यक पूर्वतयारी र बन्दोबस्तीको कार्य गर्ने, र प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि पूर्व तयारी गर्ने, गराउने ।
- प्रादेशिक सरकार
  १. विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्न मार्गदर्शन गर्ने, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिले NDRRMA मा प्रतिवेदन गर्ने व्यवस्था मिलाउने
- स्थानीय सरकार
  १. विपद् व्यवस्थापनको कुशल र प्रभावकारी सञ्चालनका लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्न मार्गदर्शन गर्ने,
  २. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सम्बन्धित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय गर्न लगाउने, र
  ३. जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति र NDRRMA मा प्रतिवेदन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- विषयगत संघ-संस्था
  १. विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्षेत्रमा लागि कार्य गर्ने संघ संस्थाहरु क्रियशिल रहेको क्षेत्रमा सम्बन्धित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने,
  २. स्थानीय स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि कार्य गर्ने
  ३. संघ-संस्थाहरु क्रियशिल रहेको क्षेत्रमा सम्बन्धित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वयन गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने, र संघ-संस्थाको पारदर्शिता र चुस्तता कायम राख्न आवश्यक मापदण्ड बनाउने

विपद् व्यवस्थापनका क्षेत्रमा क्रियाशील देहाय बमोजिमका निकाय तथा संघ-संस्थसँग समन्वय:

- संयुक्त राष्ट्र संघीय आवासिय कार्यालय
- संयुक्त राष्ट्र संघीय प्रणालीका विषयगत निकाय
- दातृ निकाय
- विकास साझेदार
- अन्तर्राष्ट्रिय गैर-सरकारी संस्था
- गैर-सरकारी संस्था
- रेडक्रस अभियान

नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको हरेक तहका च्याप्टर वा समितिले सम्बन्धित तहकै विपद् व्यवस्थापन समितिसँगको समन्वयनमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने ।
- निजीक्षेत्र

विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि औद्योगिक प्रतिष्ठानले जोखिम न्यूनीकरण योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न उत्प्रेरित गर्ने, र जोखिम हस्तान्तरणका लागि विमा गर्ने, गराउने व्यवस्था मिलाउने ।
- प्राज्ञिक क्षेत्र
  १. विपद् जोखिम नक्शाङ्कन कार्यमा प्राज्ञिक क्षेत्रको योगदानको कदर गर्ने,
  २. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी समसामयिक Situation Tracking and Analysis गरी आवश्यक Feedback लिने व्यवस्था मिलाउने ।
- सञ्चार क्षेत्र

विपद्को पूर्वसूचना सम्प्रेषण कार्यमा सञ्चार क्षेत्रको सहभागिता बढाउने, र विपद्को समयमा Lifeline Communication गर्न प्रेरित गर्ने ।

- नागरिक समाज
समुदाय लक्षित विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका कामकाज गर्ने/गराउने वातावरण निर्माण गर्ने ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण व्यवस्थापन सम्बन्धी आवधिक प्रतिवेदन तयारी तथा सम्प्रेषण

- Global Disaster Platform of UNISDR
- International Search and Rescue Advisory Group (INSRAG)
- Asian Ministerial Conference for DRR (AMCDRR)
- Asian Disaster Reduction Center (ADRC)
- Asian Disaster Preparedness Center (ADPC)
- SAARC Disaster Management Center (SDMC)
- National Disaster Report

विपद् पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य शाखा

सामान्य अवस्थाको कार्य सञ्चालन

- विपद् सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने,
- सूचनाको श्रोतहरू: पुर्वानुमानमा काम गर्ने निकायहरू, आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरू, प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरू, प्रहरी तथा सरोकारवालाहरूबाट सूचना यकिन गरी विश्लेषण गर्ने,
- विश्लेषण गर्दा सावधानी अपनाउनु पर्ने देखिएमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा सम्बन्धित अधिकारीलाई खबर गरी सावधान रहन अनुरोध गर्ने । छोटकरी सन्देश सेवा मार्फत जानकारी प्रवाह गर्ने सामाजिक सञ्जाल प्रयोग गर्ने आवश्यकता अनुसार मिडियाद्वारा प्रचार प्रसार गर्ने । गोदामघरहरू वा अन्यत्रबाट सामग्री पुर्ति गर्नुपर्ने अवस्था भए गर्ने गराउने,
- सम्भावित विपद्को स्तर आँकलन गर्ने र सोही अनुसार प्रतिकार्यको लागि तयारी गर्ने गराउने र गर्न निर्देशित गर्ने,
- कुनै घटना भएमासो घटना विपद्को घटना हो होइन यकिन गरी विपद् सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गर्न लगाउने,
- यसरी सूचनाको विवरण राख्दा क्षति रकम, प्रभावित परिवार संख्या, उपलब्ध राहतको प्रकार र मात्रा आदि समेत खुलाउने,
- जिल्ला स्तरका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूलाई २४ सै घण्टा र सातै दिन चलायमान गराउन सहयोग गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाहरू, रेडक्रस र प्रदेश स्तरका आपत्कालीन केन्द्रहरूसँग पनि निरन्तर समन्वय र सम्पर्कमा रही कार्य गर्ने साथै स्थानीय आपत्कालीन केन्द्रहरूसँग भने आवश्यकतानुसार समन्वय, सहकार्य र सहयोग गर्ने,
- आपत्कालीन सञ्चार प्रणाली निर्माण र स्थापनाको लागि सिफारिस गर्ने । स्थापना भएकाहरूलाई समन्वय र सहयोग गर्ने,
- मानवीय सहायता स्थलसँग नजिक रहेर कार्य गर्ने र व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने तथा आवश्यकताका आधारमा सामग्री परिचालन गर्ने,
- विपद् पुर्वतयारी एवम् प्रतिकार्य सम्बन्धी नीति तथा योजना तयार गरी स्वीकृत गराइ लागु गराउने,
- विपद्का घटनाहरूको दैनिक विश्लेषणात्मक विवरण तयार गरी महाशाखा प्रमुख, प्रवक्ता र सचिवलाई उपलब्ध गराउने,
- विशेष घटनाको विस्तृत जानकारी पनि गराउने,
- अन्य निकायहरूका विपद्ब्यवस्थापन सम्बद्ध सम्पर्क व्यक्तिहरूसँग निरन्तर समन्वय र सम्पर्कमा रहने साथै लैङ्गिक मुल प्रवाहीकरण, सेण्डाइमोनिटरिङ लगायतका अन्य प्रतिवेदनहरूको कार्यमा सहयोग लिने, सहकार्य गर्ने/गराउने,
- विपद् परी घाइते भएकाहरूको उपचार स्थानीय स्तरमा हुन नसकि राजधानी स्थित सरकारी अस्पतालमा उपचार गराउन आएमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको समन्वयमा सहयोग गर्ने, र
- उपचार खर्चको हकमा स्वीकृत मापदण्ड अनुसार हुने गरी पत्राचार गरिदिने ।

विपद्को अवस्थाको कार्यसञ्चालन

- सूचनाको प्राप्ति विश्लेषण र प्रवाह माथि प्रकरण 'क' अनुसार नै गर्ने ।

- विपद्को स्तर १ रहेछ भने आपत्कालीन केन्द्र प्रमुखले नै आवश्यक निर्देशन र समन्वयमा विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रक भइ कार्य गर्नेछ। विपद्को स्तर २ रहेछ भने महाशाखा प्रमुख सहसचिवले केन्द्रको प्रमुख वा विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रक भइ कार्य गर्नेछ। विपद्को स्तर ३ रहेछ भने गृह मन्त्रालयको सचिवले विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रकको रूपमा कार्य गर्नु पर्ने हुन्छ। विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनप्राधिकरणको स्थापना भई सके पछि विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रकको हकमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम हुनेछ।
- विभिन्न स्तरमा आवश्यकतानुसार बैठक बस्ने। वस्तुस्थिति विश्लेषण गरी भएका निर्णयानुसार कार्यान्वयन गर्ने गराउने।
- आवश्यकतानुसार प्रेस विज्ञप्ति तयार गरी निकाल्ने।
- हेलीकप्टर माग भएमा वा आवश्यक भएमा शान्ति सुरक्षा महाशाखासँग समन्वय गरी परिचालन गर्ने। सुरक्षा निकायहरू परिचालन गर्ने,
- मानवीय सहायता स्थल, सबै ११ वटै विषयगत क्षेत्रहरूलाई परिचालन गर्ने,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसँग समन्वय गरी कार्य क्षेत्र समेत तोकि दिने,
- गोदामघरहरू परिचालित गर्ने,
- अन्य बन्दोबस्तीको तयारी कार्य गर्ने,
- समग्र कार्यहरूको नजिकबाट समन्वय तथा अनुगमन गरी आवश्यक नियन्त्रण गर्ने।

ठूलो विपद्को अवस्थामा हुने आपत्कालीन कार्यको सञ्चालन

- राष्ट्रिय क्षमताबाट व्यवस्थापन हुन नसक्ने किसिमको विपद् ठूलो विपद् हो। यो स्तर ४ हुनेछ। स्तर ४ को विपद्को अवस्थामा नेपाल सरकारको मुख्य सचिवले राष्ट्रिय प्रतिकार्य नियन्त्रक भइ कार्य गर्नु पर्ने हुन्छ। विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको स्थापना भई सके पछि विपद् प्रतिकार्य नियन्त्रकको हकमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ बमोजिम हुनेछ। ठूलो विपद्को अवस्थामा पनि आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रले माथि प्रकरण क र ख मा उल्लेख भए अनुसारकै कार्यहरू अझ प्रभावकारी र द्रुत रूपमा गर्नुपर्छ।
- ठूलो विपद्को अवस्थामा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको लागि आवहान गर्नुपर्ने हुन्छ। जसको लागि नेपाल सरकारले निर्णय गरे पछि सो निर्णय नेपाल स्थित संयुक्त राष्ट्रिय संघ आवसीय संयोजकको कार्यालयलाई UN Humanitarian Coordinator ले औपचारिक जानकारी गराउनु पर्ने हुन्छ। जानकारी गराउँदा के कुन किसिमको सहायता के के सामग्री कहिले सम्म चाहिने होसो समेत खुलाउनु पर्छ।
- यस पछि आउने सबै किसिमका सहायताको परिचालनको समन्वय र नियन्त्रण गर्ने,
- विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा क्रियाशील सरकारी, गैरसरकारी, निजी एवम् सरोकारवालाहरू बिचको उचित समन्वय र परिचालन गर्ने,
- निरन्तर सूचना प्राप्ति विश्लेषण र प्रवाह गर्ने र आवश्यकता अनुसार मिडिया अपडेट दिने,
- सबै विषयगत क्षेत्रहरूलाई निरन्तर र ठीक दिशामा परिचालन गरिरहने, र
- आवश्यकता र आपूर्ति बिचको तालमेल मिलाउने।

विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना तथा समन्वय

- सूचना सङ्कलन विश्लेषण प्रवाह
  १. सम्बन्धित आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र र जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट सूचना प्राप्त गर्ने,
  २. प्राप्त सूचनाहरू विपद्को कुन किसिममा पर्छ वा पर्दैन सो समेत छुट्याई विश्लेषण गर्ने,
  ३. जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्रतिवेदन समेत लिने,
  ४. सूचनालाई सरोकारवालाहरूसँग प्रवाह गर्ने र सूचना प्रणालीमा राख्ने,
  ५. विपद् सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको निरन्तर सुदृढीकरण, प्रयोग र परिचालन गर्ने, र

६. यसलाई सम्बन्धित अन्य निकायहरूसँग पनि जोड्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका अद्यावधिक रहने
    १. विपद्को समयमा खोज उद्धार र राहतका लागि सामग्री र जनशक्तिको विवरण सहितको तयारी र परिचालन,
    २. खोज उद्धार टोली परिचालन,
    ३. विपद्को समयमा उपलब्ध गराइने औषधी उपचार, आश्रय स्थल, लत्ताकपडा, आदिको जोहो,
    ४. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको निर्माण र कार्यान्वयन, र
    ५. मनसुन, शितलहर आदिमा छुट्टै कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयन ।
  - राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, गोदामघरहरू, आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरू सम्बन्धी कार्य
    १. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण स्थापनाका लागि आवश्यक नीतिगत तथा कार्यगत तयारी गर्ने,
    २. प्राधिकरणको संगठन र व्यवस्थापन सर्भे तथा निर्णय निर्माण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
    ३. प्राधिकरणको स्थापना, संगठन संरचना र कार्य प्रक्रियाको सवलीकरण गर्दै प्राधिकरणलाई सचिवालय सञ्चालनको जिम्मेवारी हस्तान्तरण गर्ने,
    ४. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल मा रहेको मानवीय सहायता स्थल र समन्वय सञ्चालन सहजीकरण र सहकार्य गर्ने,
    ५. सात वटै प्रदेशका गोदामघरहरू (सञ्चालित, निर्माणाधिन र निर्माण हुने सम्बन्धी कार्य। अन्तर प्रदेश र अन्तर जिल्लामा सामग्री परिचालन। क्षेत्रीय गोदामघरहरूको रूपान्तरण,
    ६. क्षेत्रीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको रूपान्तरण र सञ्चालन, प्रादेशिक आपत्कालीन केन्द्रहरूको निर्माण, र
    ७. थप जिल्लाहरूमा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूको स्थापना। सबै केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धिमा सहजीकरण गर्ने।

मानव अधिकार प्रवर्द्धन शाखा

मानव अधिकार उलंघनका उजुरी छानबिन र आवश्यक कारवाही:

- मानव अधिकार उलंघन एवं हनन सम्बन्धी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, राष्ट्रिय महिला आयोग, राष्ट्रिय दलित आयोग, आदिवासी जनजाति आयोग, मधेशी आयोग, थारु आयोग, मुस्लिम आयोगका पत्र तथा सामाजिक सञ्जाल, टेलिफोन, हुलाक, सञ्चारका अन्य साधनमा प्रकाशित समाचार र व्यक्तिगत निवेदन/उजुरी प्राप्त गर्ने,
- प्राप्त पत्र, प्रकाशित एवं प्रसारित समाचार र निवेदन/उजुरीको अभिलेखीकरण, वर्गीकरण एवं प्राथमिकीकरण गर्ने,
- जुन निकाय वा पदाधिकारीबाट मानव अधिकारको उल्लंघन भएको भनिएको छ सो निकाय वा पदाधिकारीको राय प्रतिक्रिया माग गर्ने,
- प्राप्त राय प्रतिक्रियाको विश्लेषण गर्दा कुनै निकाय वा पदाधिकारीबाट थप जानकारी प्राप्त गर्न आवश्यक देखिएमा सो माग गर्ने,
- आवश्यकता अनुसार कुनै पदाधिकारी वा व्यक्तिसँग सोधपूछ गर्ने, र
- छानबिनबाट कुनै निकाय वा पदाधिकारी दोषी देखिएमा निर्णय गर्न अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट निर्णय गराई कानून बमोजिमको कारवाही गर्नका लागि सम्बन्धित महाशाखा वा शाखा वा मातहत निकायमा लेखी पठाउने।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको निर्णयको कार्यान्वयन

- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका कुनै पदाधिकारीहरूबाट मानव अधिकारको उलंघन वा हनन भएकोले सो गर्ने पदाधिकारीलाई कारबाही गर्ने भनी राष्ट्रिय मानव अधिकारबाट भएको निर्णय प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत वा सिधै आयोगबाट प्राप्त गर्ने ।
- कार्यान्वयनका लागि प्राप्तत्यस्ता निर्णयहरूको अभिलेखीकरण, वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने ।
- प्राप्त निर्णय बमोजिम दोषी पदाधिकारीलाई कानून बमोजिमको कारबाही गर्नको लागि निर्णय गर्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट निर्णय गराई सम्बन्धित महाशाखा वा शाखा वा मातहत निकायलाई लेखी पठाउने ।

मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी गोष्ठीको आयोजना

- मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी विभिन्न जिल्लामा गोष्ठीहरू सञ्चालनगर्नको लागि वार्षिक कार्यक्रम बनाई सम्बन्धित महाशाखामा पेश गर्ने ।
- वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम र बजेट अनुसार निर्णय गर्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट निर्णय भए बमोजिमका जिल्ला र मितिमा मानव अधिकार प्रवर्द्धन गोष्ठीहरू सञ्चालन गर्ने ।
- त्यस्ता गोष्ठीहरू सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक समन्वय र सहजीकरणका लागि सम्बन्धित जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई अनुरोध गर्ने ।
- जिल्ला स्थित स्थानीय तहका प्रमुख वा अध्यक्षहरू, जिल्लाका सम्पूर्ण सरकारी कार्यालयका कार्यालय प्रमुखहरू, जिल्लामा क्रियाशील सम्पूर्ण राजनीतिक दलका प्रमुख वा प्रतिनिधिहरू, मानव अधिकार संरक्षण एवं प्रवर्द्धनको क्षेत्रमा क्रियाशील गैर-सरकारी संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरू, नागरिक समाजका अगुवाहरू, मानव अधिकारकर्मीहरू, सञ्चारकर्मीहरू लगायतको उपस्थितिमा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने ।
- सम्बन्धित जिल्लाको मानव अधिकारको स्थिति झल्किने गरी सरकारी निकायहरूको तर्फबाट कम्तिमा एउटा र गैर सरकारी क्षेत्रबाट कम्तिमा एउटा कार्यपत्र प्रस्तुत हुने व्यवस्था मिलाउने ।
- गोष्ठीका सहभागीहरूको तर्फबाट सुझाव, टिप्पणी, प्रश्नहरू प्राप्त गर्ने ।
- गोष्ठीमा उठ्ने मानव अधिकार सम्बन्धी जिल्ला स्तरका विषयहरूको संवोधन प्रमुख जिल्ला अधिकारीले गर्ने र राष्ट्रिय स्तरका एवं मन्त्रालयले संवोधन गर्ने विषयहरूको संवोधन गोष्ठी सञ्चालन गर्न जाने मन्त्रालयका पदाधिकारीहरूले गर्ने ।
- गोष्ठी सञ्चालन गरी आएपछि सो सम्बन्धी विस्तृत प्रतिवेदन तयार गरी मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।

मानव अधिकार सम्बन्धी घटनामा भएका यातनामा क्षतिपूर्ति सम्बन्धी कार्य

मानव अधिकार सम्बन्धी घटनामा भएका यातनामा क्षतिपूर्ति दिने भनी राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट भएका निर्णयहरू प्राप्त हुन आएमा त्यस्ता निर्णयहरूको अभिलेख राखी आवश्यक कार्यार्थ मन्त्रालयको राहत तथा तथ्यांक व्यवस्थापन शाखामा प्रेषित गर्ने ।

United Nations Agencies सम्बन्धी कार्य

- नेपालमा भएका मानव अधिकार उलंघन एवं हनन सम्बन्धी घटनाहरूको सम्बन्धमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत प्राप्त हुने संयुक्त राष्ट्र संघीय निकायहरूका पत्रहरूको अभिलेखीकरण, वर्गीकरण र प्राथमिकीकरण गर्ने ।
- मानव अधिकारको उलंघन एवं हननको घटना सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार प्रहरी प्रधान कार्यालय तथा सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय लगायतका निकायहरूबाट सूचना एवं तथ्यांक प्राप्त गर्ने ।
- प्राप्त सूचना एवं तथ्यांकहरूको विश्लेषण पश्चात तोकिएको अवधि भित्र त्यस्ता पत्रहरूको जवाफ तयार गरी निर्णय गर्ने अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट निर्णय गराई प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने ।

ICCPR र CAT को आवधिक प्रतिवेदन तयारी

- International Convention on Civil and Political Rights र Convention Against Torture मा रहेका प्रावधानहरूको विस्तृत अध्ययन गर्ने ।

- उक्त दस्तावेजहरूमा रहेका प्रावधानहरूको कार्यान्वयन अवस्थाका सम्बन्धमा सम्बद्ध निकायहरूबाट आवश्यक तथ्यांक तथा सूचनाहरू संकलन गर्ने ।
- आवधिक प्रतिवेदन तयारीको लागि सम्बद्ध निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय एवं सहकार्य गर्ने ।
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले तोकी पठाएको अवधि भित्र आवधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- निर्णय गर्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट निर्णय गराई सो प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने ।

मन्त्रालयको लैंगिक सम्पर्क विन्दुको रूपमा गर्ने कार्य:

- लैंगिक हिंसा, घरेलु हिंसा, मानव वेचविखन, जबरजस्ती करणी जस्ता घटनाहरूको सम्बन्धमा प्रहरी प्रधान कार्यालय तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट तथ्यांकहरू संकलन गर्ने ।
- निर्णय गर्ने अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट तोक आदेश भए बमोजिम महिलाको संरक्षण, विकास र सशक्तीकरण सम्बन्धी विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायबाट आयोजना गरिने कार्यक्रमहरूमा मन्त्रालयको प्रतिनिधित्व गर्ने ।

विविध कार्य

- मानव अधिकारको प्रवर्द्धन, लैंगिक एवं घरेलु हिंसाको नियन्त्रण, मानव वेचविखन नियन्त्रण जस्ता विषयहरूमा विभिन्न निकायहरूबाट लेखी आएको अवस्थामा निर्णय गर्ने अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट तोकिए बमोजिमका कार्यहरू तोकिएको समयावधि र तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरी सम्पादन गर्ने ।

कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा

मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको मस्यौदा तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने

- कानूनको आवश्यकता पहिचान गर्ने,
- कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा १२ बुँदे अवधारणापत्र उपर सैद्धान्तिक सहमति प्राप्त गर्ने,
- नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट कानून तर्जुमाको लागि सैद्धान्तिक स्वीकृति प्राप्त गर्ने,
- नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट कानून तर्जुमाको लागि सैद्धान्तिक स्वीकृति प्राप्त भए पश्चात विधेयकको मस्यौदा गर्ने,
- मन्त्रालयमा मस्यौदा तयार भएपछि थप आर्थिक दायित्व पर्ने विषयमा अर्थ मन्त्रालय र तर्जुमा सहमतिको लागि कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय पठाउने,
- अर्थ मन्त्रालय र कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट सहमति प्राप्त भए पश्चात संघीय संसदमा विधेयक पेश गर्ने स्वीकृतीको लागि विधेयक नेपाल सरकार समक्ष प्रस्ताव पेश गर्ने,
- नेपाल सरकारबाट संघीय संसदमा विधेयक पेश गर्ने स्वीकृती प्राप्त भए पश्चात संघीय संसदमा आवश्यक ५५० प्रति सहित विधेयक दर्ता गर्ने ।
- नियमावलीको र निर्देशिकाको हकमा भने मन्त्रालयमा विषय विज्ञसहितको टोलीले मस्यौदा तयार भए पछि कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट तर्जुमा सहमति प्राप्त गरी नेपाल सरकार समक्ष प्रस्ताव पेश गर्ने । स्वीकृत भए पश्चात लागू हुने ।
- मन्त्रालयबाट नै स्वीकृत भई लागू हुने कार्यविधि र निर्देशिकाहरू भने अन्य सबै प्रकृयाहरू पूरा भएका छन् छैनन् हेरी मन्त्रीज्यूबाट स्वीकृत गराउने ।

मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभागहरूलाई कानूनी राय सल्लाह दिने,

- कानूनी राय माग गर्दा जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सो विषयमा निर्णय गर्ने अधिकार त्यस्तो राय माग्ने कार्यालय वा अधिकारीलाई भएको हुनुपर्छ ।
- जुन विषयमा राय मागिएको होसो विषयसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण विवरण संक्षेपमा खुलाई सम्बन्धित कागजात संलग्न गरिएको हुनु पर्छ ।

- राय माग गरिएको विषयमा स्पष्ट कानूनी प्रश्न उल्लेख भएको हुनुपर्छ ।
- जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सो विषयमा अन्य कुनै कार्यालय वा अधिकारीको समेत राय लिनुपर्ने वा अन्य कुनै प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने भएमा सो राय मागिसकेपछि तथा त्यस्तो प्रक्रिया पूरा गरिसकेपछि मात्र राय मागिएको हुनुपर्छ ।
- जुन विषयमा राय माग गरिएको हो सो सम्बन्धमा विभागीय राय वा सम्बन्धित कार्यालयको दृष्टिकोण उल्लेख भएको हुनुपर्छ ।

कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखाले कानूनी राय दिँदा देहायका विषयहरूलाई समेत ध्यान दिई कानूनी राय प्रदान गर्ने

- कानूनी राय माग गर्ने निकायले तोकेको रित पूरा गरेर राय माग गरेको छ, छैन,
- तथ्य स्पष्ट छ, छैन अध्ययन एवं मूल्याङ्कन गरेर मात्रै कानूनी राय दिनुपर्छ,
- कानूनी राय प्रदान गर्न आफ्नो अधिकार भए, नभएको निक्यौल गरेर कानून बमोजिम कानूनी राय दिनुपर्ने आफ्नो कर्तव्य भएको अवस्थामा मात्रै कानूनी राय दिनुपर्छ,
- कानूनी रायको बारे एकीकृत ढाँचा नभए पनि राय दिँदा सोधिएको विषयमा स्पष्ट जवाफ पाउने गरी दिनुपर्छ,
- एकै किसिमको विषयमा सकेसम्म एकरूपता कायम हुने गरी राय प्रदान गर्ने,
- राय दिने विषयमा स्पष्ट नभएमा माथिल्लो निकायबाट स्पष्ट भई राय दिनुपर्छ ।

राजपत्रमा प्रकाशित गर्नुपर्ने ऐन, नियम सम्बन्धी सूचनाहरूको मस्यौदा तर्जुमा गरी प्रकाशित गर्ने, गराउने,

- नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित गर्नु पर्ने सूचनाहरूको सर्वसाधारणका लागि प्रकाशन गरिनुपूर्व शुद्धाशुद्धि लगायत विविध कुराहरूका सम्बन्धमा जाँच गरि तथा मस्यौदा तयार गरी मन्त्रालयको निर्णय सहित सूचना सम्पादन गर्न तथा राजपत्रमा सूचना प्रकाशनको लागि कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा लेखी पठाउने
- सूचना प्रकाशन नगरे पनि हुने हो कि ? कुनै कानूनी हक र दायित्व सिर्जना गर्ने प्रकृतिको छ कि ?
- पुरानो सूचना अनुसार ढाँचा मिलेको छ, छैन
- कुन निकायको नामबाट निकाल्ने हो
- कुनै आयोग समितिको सदस्यको ठेगाना प्रस्ट रूपमा लेखिएको छ, छैन
- भाषागत रूपमा सूचना उपयुक्त छ, छैन आदि ।

मन्त्रालय र मातहतका विभागहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको कानूनी प्रतिरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- सरकारी कामको सिलसिलामा मन्त्रालय विभाग तथा कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विरुद्धमा कुनै उजूरी परेमा वा मुद्दा मामिलाका सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार कानूनी प्रतिरक्षा गर्ने । जसको लागि विषयवस्तुको अध्ययन थप कार्य गर्ने ।

मन्त्रालय उपर परेका रिट निवेदनहरू र मुद्दाहरूको लिखित जवाफ र प्रतिउत्तर तयार गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- मन्त्रालय उपर परेका रिट निवेदनका सम्बन्धमा देहायका विषयहरू हेरी लिखित जवाफ तयार गर्नु पर्दछ सोको लागि देहायका विषयहरूको अध्ययन गरी लिखित जवाफ तयार गर्नु पर्दछ ।
- लिखित जवाफ लेख्दा निम्न विषयहरूलाई मुख्य रूपमा हेर्नुपर्ने हुन्छ :
  १. रिट निवेदनको मागको विषय अनुरूप सम्बन्धित अदालतमा निवेदन दायर गरिएको छर छैन अर्थात सम्बन्धित अदालतको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत परेको छ/छैन ?
  २. वैकल्पिक उपचारको बाटो छ/छैन ?
  ३. कर्तव्य भएको निकायलाई विपक्ष बनाइएको छ/छैन ?
  ४. सफा र स्वच्छ हातसहित प्रवेश गरेको छ/छैन ?
  ५. निवेदकको हनन भएको भनिएको हक अधिकार प्रदान गर्ने संविधान वा कानून निलम्बित अवस्थामा छ/छैन ?

- कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखाले लिखित जवाफ तयार गर्दा ख्याल गर्नुपर्ने कुराहरु
  १. ढाँचा
  २. म्याद
  ३. भाषा
  ४. कागज जाँच कार्यविधिको पालना
  ५. कागज: नेपाली कागजमा र सोमा पनि सुल्टोतर्फ लेखिनुपर्छ ।
  ६. छाप: प्रत्येक पृष्ठमा कार्यालयको छाप र अन्त्यमा पदाधिकारीको दस्तखत भएको ठाउँमा पदको छाप समेत लगाउनुपर्छ
  ७. दस्तुर
  ८. प्रतिपादित कानूनी सिद्धान्त
  ९. तीन पेज भन्दा बढी लिखित जवाफ भएमा सोको सार संक्षेप
  १०. सीडी पेस गर्ने ।

नेपाल प्रहरी तथा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल अन्तर्गतका प्रहरी कर्मचारीहरूको विभागीय सजाय उपर पुनरावलोकन सुन्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- विभागीय सजायको आदेश प्राप्त गर्ने प्रहरी कर्मचारीले मन्त्रालय समक्ष पुनरावेदन गर्दा पुनरावेदन गर्ने म्याद भित्र पुनरावेदन परे नपरेको हेर्ने र दर्ता गर्ने ।
- प्रहरी कर्मचारीहरूको विभागीय कारबाहीसँग सम्बन्धित सुरु सक्कल फाइल संलग्न छ छैन हेर्ने र सुरु सक्कल मिसिल संलग्न नभएको भए सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउने
- प्रचलित कानूनमा भएको समयावधि भित्र पुनरावेदनपत्र उपर निर्णयको लागि पेश गर्ने
- निर्णय भएको व्यहोरा सम्बन्धित निकाय तथा व्यक्तिलाई दिने ।

मन्त्रालय तथा मातहतका निकायहरूबाट प्रयोग हुने ऐन नियमलाई समय समयमा पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धी कार्य गर्ने,

- गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरूको समसामयिक रूपमा संशोधन गर्न आवश्यक भएमा नीतिगत विषयहरूको टुङ्गो लागि सके पश्चात सोको संशोधनको ढाँचामा राखी कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा तर्जुमाको लागि लेखि पठाउने ।
- तर्जुमा सहमति प्राप्त भएपश्चात संशोधनको ढाँचा सहित नेपाल सरकारको स्वीकृतिको लागि प्रस्ताव तयार गरी प्रस्ताव पेश गर्ने ।

फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने, गराउने,

- अदालतबाट भएको फैसला कार्यान्वयन भए पश्चात सार्थक रूपमा न्यायको अनुभूति प्राप्त हुन्छ । कार्यान्वयन विनाको फैसला केवल अदालती घोषणामा मात्र सिमित रहने हुनाले वास्तविक अर्थमा न्याय प्राप्त गरेको आभाष हुनको लागि फैसला कार्यान्वयन गरिनु आवश्यक रहन्छ । फैसलाले न्यायको घोषणा गर्दछ भने यसको कार्यान्वयनले मात्र पूर्णता प्राप्त गर्दछ र जनताले न्याय प्राप्त गरेको आभास हुन जाने हुनाले अदालत समक्ष मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाई दायर भएका रिट निवेदनका सम्बन्धमा अदालतबाट भएको आदेश कार्यान्वयन गर्नको लागिदेहायमा उल्लेखित विषयहरू आवश्यक रहन्छ ।
- अदालतबाट भएको फैसला प्राप्त गर्ने,
- अदालतबाट भएको फैसलाको अध्ययन गर्ने,
- मन्त्रालयले कार्यान्वयन गर्नु पर्ने भएमा सो को कार्यान्वयन गर्ने तथा मन्त्रालय अन्तर्गतका विभाग वा कार्यालयले कार्यान्वयन गर्नु पर्ने भएमा सम्बन्धित निकायमा कार्यान्वयनको लागि लेखी पठाउने,

- कार्यान्वयन भैसकेका फैसलाहरूको लागत कट्टाको लागि फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयमा लेखी पठाउने,
- फैसला कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायमा पत्राचार गर्ने तथा निरन्तर अनुगमन गर्ने, र कार्यान्वयनको लागि सहजीकरण गर्ने,
- प्रदेश आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय एवं प्रदेश प्रहरी मुख्यालयबाट गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित ऐन, नियम लगायतका कानूनी विषयमा कुनै सहयोग सुझाव तथा समन्वयका लागि माग भई आएमा आवश्यक सहयोग तथा सुझाव दिने,

द. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

मन्त्रालयका विभिन्न महाशाखा तथा शाखाहरूबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूको निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी गृह मन्त्रालयको कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ बमोजिम हुनेछ ।

९. सम्पादन गरेको कामको विवरण

सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा

क. शान्ति सुरक्षा तथा अपराध नियन्त्रण शाखा

- विभिन्न घटना, दुर्घटनामा परी घाइते भएका २४ जनाको नेपाली सेनाको हेलिकप्टरमार्फत उद्धार गरिएको ।
- विभिन्न निषेधित क्षेत्रमा उद्धार तथा दैवी प्रकोप, दुर्घटनाका घाइते लगायतका कार्यको लागि २३ पटक हेलिकप्टरमार्फत उद्धार गरिएको ।
- अति विशिष्ट, विशिष्ट पदाधिकारी तथा कुटनैतिक नियोगका विशिष्ट व्यक्तिहरूको नेपालभित्रको भ्रमण कार्यक्रममा त्रुटिरहित सुरक्षा व्यवस्था मिलाइएको ।
- साउदीअरबका राजकुमार तथा परराष्ट्रमन्त्री, चिनिया परराष्ट्रमन्त्री लगाएत अन्य विशिष्ट विदेशी पाहुँनाहरूको नेपाल भ्रमणमा त्रुटिरहित सुरक्षा व्यवस्था मिलाइएको ।
- स्थानीय तह निर्वाचन एकीकृत सुरक्षा योजना, २०७८ स्वीकृत गरी कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायहरूमा पठाईएको ।
- एसिड आक्रमणबाट पीडित मुस्का खातुनलाई रु ५,००,०००।— (अक्षरेपी पाँच लाख) आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइएको ।
- होटल लगायतका मनोरञ्जनात्मक क्षेत्रलाई २४ सै घण्टा खुला राख्ने सम्बन्धमा अध्ययन गर्न गठित कार्यदलले पेश गरेको प्रतिवेदन कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित निकायमा पत्राचार गरिएको ।
- कोभिड-१९ रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने सन्दर्भमा नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद), कोभिड-१९ संकट व्यवस्थापन तथा समन्वय केन्द्रबाट भएका निर्णयहरूको कार्यान्वयन गरिएको ।
- स्थानीय तह निर्वाचनको सन्दर्भमा निर्वाचन आयोगबाट अनुरोध भई आएका
- स्थानीय तह निर्वाचन, २०७९ को सन्दर्भमा आचारसंहिता पालना, निर्वाचन कार्यालय, निर्वाचन अधिकृत लगायतसँग आवश्यक समन्वय गर्न प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई निर्देशन गरिएको ।

- स्थानीय तह निर्वाचन, २०७९ लाई निष्पक्ष, भयरहित र विश्वसनीय वातावरणमा सम्पन्न गर्ने प्रयोजनार्थ "स्थानीय तह निर्वाचन एकीकृत सुरक्षा योजना, २०७८" कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।

ख. सीमा तथा अध्यागमन शाखा

- निषेधित क्षेत्रमा उद्धार तथा चार्टर उडानका लागि ४११ सटलका लागि उडान अनुमति दिइएको ।
- ६९२ जना विदेशी नागरिकहरूलाई कार्य सहमति प्रदान गरिएको ।
- विभिन्न देशका ४९ जना विदेशी नागरिकहरूलाई निस्काशन गरिएको ।

ग. स्थानीय प्रशासन तथा प्रदेश समन्वय शाखा

- विभिन्न मित्रराष्ट्रहरूबाट आवासीय/गैर आवासीय राजदुत, सैनिक सहचारी तथा प्रतिनिधि पदमा १५ जना यस मन्त्रालयको सहमति प्रदान गरिएको ।
- १० जना तिब्बती शरणार्थी र १ जना भुटानी शरणार्थीहरूको ट्राभल्स डकुमेन्ट (TD) जारी गर्न गर्न सिफारिश गरिएको ।
- ११ वटा कम्पनीलाई वाकीटकी सञ्चालन गर्न अनुमति दिन सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा सिफारिश गरिएको ।
- २ वटा सेक्युरिटी कम्पनीहरूलाई कार्य सञ्चालन र २ वटा कम्पनीलाई ड्रोन उडान अनुमति प्रदान गरिएको ।
- नेपाल-चीन Bilateral Border Law Enforcement भर्चुअल माध्यमबाट Cooperation Meeting सम्पन्न भएको ।

प्रशासन महाशाखा

क. निजामती कर्मचारी प्रशासन शाखा

- ८ जना पदाधिकारीहरूको स्वदेश तथा विदेश तालिम तथा भ्रमण कार्यक्रममा मनोनयन गरिएको ।
- विभिन्न पदका ३७९ जना कर्मचारीहरूको सरुवा तथा पदस्थापना गरिएको ।

ख. प्रहरी कर्मचारी प्रशासन शाखा

- सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल संगठन संरचना सर्वेक्षण तथा व्यवस्थापन, २०७८ स्वीकृती भएको ।
- FPU Mission बदलिको लागी वैक ल्पिक समेत १९८ जना मनोनयन गरी पत्राचार गरेको ।
- "तेस्रो त्रि-वर्षीय अपराध नियन्त्रण तथा अनुसन्धान रणनीतिक कार्ययोजना (CAP-III), आ.व. २०७८/७९-२०८०/८१" स्वीकृत गरिएको ।

ग. गुनासो व्यवस्थापन शाखा

- कर्मचारीको दुर्व्यवहार, कार्यक्षेत्रमा विभेद, नीतिगत गुनासो तथा सेवाको अनुपलब्धता सम्बन्धी सत प्रतिशत गुनासो फछ्यौट गरिएको ।
- कुल प्राप्त गुनासो मध्ये ८६.२ प्रतिशत गुनासो फछ्यौट गरिएको ।

घ. सूचना प्रविधि शाखा

क) वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत

- specification तयार, लागत अनुमान तयार सहित बोलपत्रको मुल्याङ्कन सम्पन्न गरी Core Firewall Licence Installation समेत गरी संचालनमा ल्याइएको ।
- Core Router and Core Switch को Post Delivery Inspection सम्पन्न गरी Configuration गरिएको ।
- CIMS को केन्द्रीय सर्भरमा पुस मसान्तसम्ममा २,५७,३९६०९ अभिलेख Sync गराइएकोमा माघ-चैत्र सम्ममा थप २,७४,५०९ गरी कुल २,६०,९४,९१० नागरिकताको अभिलेख synchronize गरिएको ।
- ४६ वटा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र २५ वटा इलाका प्रशासन कार्यालयहरू गरी कुल ७१ कार्यालयहरूको नागरिकता अभिलेखलाई प्रदेशगत रूपमा केन्द्रीकृत गरी सेवा संचालन गरिएको ।
- नागरिकताको अभिलेख व्यवस्थापन प्रणाली (CIMS) मा इन्ट्री भएका त्रुटिपूर्ण डाटाहरूको संशोधन, दोहोरो विवरण हटाउने, गा.पा/न.पाको अंग्रेजी नामको हिज्जे सच्याउने आदि कार्य गरिएको (कार्यालयहरूको अनुरोध, निर्णय तथा प्रमाण कागजातका आधारमा) ।
- CIMS मा प्रविष्ट गरिएका पुराना नागरिकताको डाटा इन्ट्रीको प्रमाणित गरी पठाइएको ।
- इ.प्र.का. त्रिभुवनबस्ती तथा सिम्रौनगढमा नयाँ VPN जडान गरी संचालनमा ल्याएको ।
- ७७ जि.प्र.का. ४७ इ.प्र.का. र १ सी.प्र.का. को VPN संचालन सम्बन्धमा निरन्तर Monitoring, आएका समस्याहरूको समाधान, व्यवस्थित संचालनका लागि Support प्रदान गरिएको ।
- कसूरजन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन विभागको website(domain) तयार गरी संचालनमा ल्याइएको तथा संचालन, content upload सम्बन्धमा आवश्यक प्रशिक्षण समेत प्रदान गरिएको ।
- जुद्ध बारुणयन्त्रको website(domain) तयार गरी संचालनमा ल्याइएको तथा संचालन, content upload सम्बन्धमा आवश्यक प्रशिक्षण समेत प्रदान गरिएको ।
- कर्मचारी सरुवा बढुवा, हेरफेरका आधारमा कर्मचारी विवरण update, सूचना, समाचार, प्रगती, तस्विरहरू, FAQs लगायत अपलोड गरी वेबसाइट अध्यावधिक गरिएको ।
- Citizenship Complaint Registration System (CCRS) मार्फत् नागरिकता सम्बन्धी गुनासो, अनुरोधहरू फछ्यौट सम्बन्धमा कार्यालयको Monitoring, पत्राचार र आवश्यकता बमोजिम, कर्मचारी हेरफेर आदिका आधारमा User Access परिवर्तन तथा प्रयोगकर्तालाई अनुशिक्षण, प्रशिक्षण समेत प्रदान गरिएको ।
- मन्त्रालय, जि.प्र.का, ई.प्र.का, सि.प्र.का हरूमा संचालित परिपत्र प्रणाली, SMS System, e-Attendance System, वेबसाइट, DRS, CIMS, CCRS लगायतका प्रणालीहरूको Storage/ Memory Management, आएका समस्याहरूको समाधान, प्राविधिक सुपरिवेक्षण तथा Support गरिएको ।
- मन्त्रालय तथा कार्यालयहरूमा आएका विभिन्न समस्याहरू (VPN Issue, Internet Connection Problem, Tippani menu, SMS not sent , Disk Full , Storgae Issue, CIMS Server Issue , Database Crash, Password Expire, CIMS Data Sync Issue आदि) को सम्बन्धमा Trouble Shooting, प्राविधिक सहयोग तथा प्रणाली संचालन सम्बन्धमा परामर्श उपलब्ध गराएको ।
- माग बमोजिम कर्मचारीहरूको सरकारी email create गरी प्रदान गरिएको ।

- Website, DRRPortal, BipadPortal, Monitor for Disaster Strategic Plan of Action, Reconstruction Management Information System लगायत प्रणालीहरूको Security Audit (VAPT) गरिएको
- MOHA core Firewall बाट निरन्तर Monitoring गरिएको ।
- Phishing/Spam Email सम्बन्धमा मन्त्रालय तथा कार्यालयहरूमा जानकारी (परिपत्र, विज्ञप्ति, SMS तथा अनुशिक्षण मार्फत)
- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा विभिन्न स्रोतहरूबाट Phishing/Spam Email, Phishing link हरू पठाई User Account compromise गर्ने प्रयास भएकोमा
  - Emergency Response को रूपमा MoHA domain मा रहेको email id को Force Password reset गरिएको ।
  - सम्बन्धित निकायका प्रतिनिधिसँग आकस्मिक बैठक गरिएको ।
  - आवश्यक कार्यका लागि विवरणहरू सहित Cyber Bureau, राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र, नेपाल दुरसंचार प्राधिकरणसँग समन्वय/पत्राचार गरिएको ।

१५. विद्यमान साइबर सुरक्षाका चुनौतीहरू एवम् साइबर अपराध नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउने उपायका सम्बन्धमा गठित समितिबाट विस्तृत प्रतिवेदन पेश गरिएको ।
१६. साइबर सुरक्षा गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा राय प्रतिक्रिया प्रदान गरिएको ।

आन्तरिक व्यवस्थापन महाशाखा

क. कार्यालय व्यवस्थापन तथा जिन्सी शाखा

- गृह मन्त्रालयको नयाँ भवन निर्माणको लागि Soil Investigation Work र भवन डिजाइनकार्य सम्पन्न भएको ।
- वि.सं. २०७९ मा नेपाल सरकारबाट दिइने सार्वजनिक विदाको सूची नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित गरिएको ।
- मन्त्रालय परिसरमा रहेको बगैचाहरूको सरसफाई तथा सौन्दर्यीकरण निरन्तर गरिएको ।

ख. आन्तरिक प्रशासन, सवारी तथा सभा समारोह व्यवस्थापन शाखा

- भक्तपुर, पाल्पा, काभ्रेपलाञ्चोक, मकवानपुर, रुकुम पूर्व, रामेछपा, सिरहा, कपिलवस्तु, दाङ, चितवन, रुपन्देही जिल्लाका विभिन्न स्थानमा रहेका सार्वजनिक जग्गा प्रकोप व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नपर्ने भनी सिफारिस गरिएको ।
- तनहुँ जिल्ला लेखनाथ दमौली २२० के.भी प्रशासन लाईन आयोजनाको सब स्टेशन निर्माणको लागि अदालतमा विचाराधीन मुआवजा विवाद सम्बन्धमा निर्देशन माग भई आएवमोजिम निर्देशन प्रदान गरिएको ।
- विगतमा हस्तान्तरणको निर्णय भएका तर लामो अवधिसम्म सो सवारी साधन स्वामित्व हस्तान्तरण गर्न बाँकी रहेका निकायहरूलाई तत् तत् सवारी साधनहरू नामसारी कायम गर्न समन्वय तथा सहजीकरण गरिएको ।

- महालेखा परीक्षकको कार्यालयको ५८ औं प्रतिवेदनको वेरुजु फछ्योट सम्बन्धमा सम्बन्धित सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू संग समन्वय तथा सहजीकरण गरिएको ।

ग. विभूषण तथा सभा समारोह प्रबन्ध शाखा

- विभूषण समितिको २ वटा बैठक सम्पन्न भएको ।
- सम्माननीय राष्ट्रपतिबाट मिति २०७८ साको संविधान दिवस (राष्ट्रिय दिवस) को अवसरमा विभिन्न क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउनु हुने ८८७ जना महानुभावहरूलाई प्रदान गरिने विभूषण निर्माण सम्पन्न गरी सुशोभन कार्यक्रमको पूर्वतयारी गरिएको ।
- विभूषण निर्माण तथा रेखदेख गर्ने सम्बन्धमा गठित विभूषण निर्माण अनुगमन समितिको ३ वटा बैठक सम्पन्न भएको ।

नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्यांकन महाशाखा

क. योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा

- गृह सुधार कार्ययोजना ,२०७८ स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा लगिएको ।
- एकीकृत अनुगमन तथा मुल्याङ्कन कार्यढाँचा स्वीकृत भै कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट आ.ब.०७७/७८ मा सम्पदान भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू समेटिएको बार्षिक प्रगति पुस्तक तयार गरी सार्वजनिक गरिएको ।
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा चालु आर्थिक आ.ब. २०७८/७९ को कार्यक्रम/ आयोजना कार्यान्वयनको अवस्था सम्बन्धमा मन्त्रालयगत छलफलका लागि विवरण तयार गरी विभिन्न चरणमा प्रस्तुतिकरण गरिएको ।
- भारतीय अनुदान सहयोगमा काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको पनौतीमा राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको भवन लगायतका पूर्वधार निर्माण गर्ने सम्बन्धमा बोलपत्र आह्वान गर्ने बिषयमा क्याबिनेटबाट प्रस्ताव स्वीकृत भै खरिद प्रकृया अघि बढाउने वातावरण तयार भएको ।
- मन्त्रालय तथा विभागबाट माग भई आए बमोजिम सम्बद्ध निकायका कार्यक्रमहरूको बजेट स्रोतान्तर र रकमान्तर बहुवर्षीय खरिद गुरुयोजना स्वीकृति सम्बन्धी कार्य सम्पादन निरन्तर ।
- राष्ट्रिय आयोजना बैकमा समावेश गर्नुपर्ने आयोजनाको सुची राष्ट्रिय योजना आयोगको आयोजना बैङ्क सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा प्रविष्ट गरिएको । ।
- आगामी स्थानीय तहको निर्वाचनमा आवश्यक पर्ने प्रस्तावित बजेट रू. १८,३२,६३,७१,८३६/- (अक्षरुपी रू.अठार अर्ब बत्तीस करोड त्रिसष्टी लाख एकहत्तर हजार आठ सय छत्तिस मात्र) आवश्यक पर्ने देखिएकोले सोको पुष्ट्याई सहित उल्लेखित रकम निकास हुन मिति २०७८/०९/१६ को मा. मन्त्रिस्तरको निर्णय अनुसारअर्थ मन्त्रालयमा पत्राचार गरिएको । त्यसपछि विभिन्न चरणमा निर्वाचन लक्षित बजेटका लागि आधा दर्जन पत्राचार गरिएको ।
- संयुक्त सरकारको साझा न्युनतम कार्यक्रमको प्रगति विवरण तयार गरिएको ।

- राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण विभागको राष्ट्रिय परिचयपत्र (NID Smart Card) आपूर्ति सम्बन्धी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धी र एकीकृत सामाजिक लगत लगायतका विषयमा नीतिगत निर्णय भएको।
- आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाइएको।
- राजस्व परामर्श समिति अन्तर्गतको गैरकर उपसमितिलाई यस मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको गैरकर सम्बन्धी दर र दायराको विषयमा राय/सुझाव पठाइएको।
- आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/८० को मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको बजेट निर्माण प्रक्रियामा संलग्न रही कार्य सम्पादन गरिरहेको।
- आगामी आर्थिक वर्षको आर्थिक विधेयकमा यस मन्त्रालयको तर्फबाट समावेश गर्नुपर्ने विषयको सम्बन्धमा राय पठाइएको।
- मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न जिल्ला प्रशासन कार्यालय र इलाका प्रशासन कार्यालयका लागि भवन निर्माण र बहुवर्षीय खरिद सहमति र स्रोत सुनिश्चितता गरी सम्बन्धित निकायमा पठाइएको।
  - जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनकुटा
  - जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कास्की
  - इलाका प्रशासन कार्यालय, उर्लाबारी मोरङ
  - इलाका प्रशासन कार्यालय, कटारी
  - जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मनाङ
  - इलाका प्रशासन कार्यालय, चन्द्रौटा
  - इलाका प्रशासन कार्यालय, गौरीगञ्ज झापा।

ख. लागू औषध नियन्त्रण शाखा

- तेजाब तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ (नियमन) अध्यादेश, २०७८ जारी भई कार्यान्वयनमा आएको।
- लागू औषध रोकथाम तथा नियन्त्रण राष्ट्रिय गुरुयोजना (२०७९-२०८४) स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको। सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई कार्यान्वयनका लागि पत्राचार गरिएको।
- गाँजाको वैज्ञानिक खोज अनुसन्धान तथा औषधीय उपयोगका लागि गाँजा तथा गाँजाजन्य पदार्थ (नियमन) विधेयक तर्जुमाका लागि अवधारणपत्र स्वीकृत भई अर्थ मन्त्रालयको राय/सहमति प्राप्त भईसकेको र कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा रायका लागि पठाइएको।
- लागू औषध उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रलाई प्रदान गरिने अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७७ (प्रथम संशोधन) बमोजिम अनुदान वितरणका लागि सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी प्राप्त आवेदनको मूल्याङ्कन गरी २ वटा केन्द्रलाई अनुदान वितरण गरिएको।

- उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्र पुरस्कृत गर्न छनौट गर्ने सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८ बमोजिम जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट सिफारिस भई आएका ४ वटा केन्द्रलाई पुरस्कार प्रदान गरिएको।
- लागू औषध निषेध तथा मदिरा नियन्त्रण सम्बन्धी प्रदेशस्तरीय कार्यशाला गोष्ठी लुम्बिनी प्रदेशको बर्दियामा, कर्णाली प्रदेशको जुम्लामा र सुदूरपश्चिम प्रदेशको कैलालीमा करिब ५०० जनाको सहभागितामा सम्पन्न भएको।
- लागू औषध उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रका संचालक/व्यवस्थापकहरूका लागि व्यवस्थापन तथा मनोसामाजिक परामर्श तालिम मिति २०७८/१२/२५ गते काठमाडौं र मिति २०७९/१/४ गते नेपालगञ्ज, बाँकेमा सम्पन्न भएको। तालिम कार्यक्रममा १६५ जना संचालक व्यवस्थापकहरूको सहभागिता रहेको।
- ५ वटा लागू औषध उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रलाई मन्त्रालयमा आवद्धता गरिएको।
- कास्की र बाँकेमा रहेको १४ वटा लागू औषध उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रको अनुगमन सम्पन्न गरिएको।
- औषधी उत्पादनका लागि आवश्यक पर्ने औषधीजन्य विभिन्न कच्चा पदार्थ आयातका लागि ३१ औषधी उत्पादक कम्पनिलाई इजाजतपत्र प्रदान गरिएको।
- उद्योग तथा व्यापारिक फर्मलाई आवश्यक विभिन्न रासायनिक पदार्थ आयातका लागि २१ वटा उद्योग तथा व्यापारीक फर्मलाई इजाजतपत्र प्रदान गरिएको।
- जलविद्युत आयोजना तथा अन्य विकास आयोजनका लागि आवश्यक पर्ने विष्फोटक पदार्थ आयातको लागि ५८ वटा विभिन्न निकायलाई इजाजतपत्र प्रदान गरिएको।
- नेपालमा रासायनिक पदार्थ तथा औषधी आयात इजाजत सम्बन्धी प्रगति प्रतिवेदन अन्तर्राष्ट्रिय लागू औषध नियन्त्रण बोर्ड (INCB) जेनेभामा पेश गरिएको।
- लागू औषध, रसायन र विष्फोटक पदार्थ आयात तथा प्रयोगको इजाजत र विद्युतिय अभिलेखाँकनका लागि Drug Chemical and Explosives Tracking and Management System (CEDTM) प्रणालीको विकास भईरहेको।
- लागू औषध दुर्व्यसन रोक्न सीमा क्षेत्र र स्थान विशेष अभियान संचालन अन्तर्गत नेपाल प्रहरीको समुदाय-प्रहरी साझेदारी कार्यक्रम मार्फत यस अवधिमा देशभरका विभिन्न स्थान/विद्यालयहरूमा लागू औषध सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन भईरहेको।
- सीमा नाकाहरूमा लागू औषध ओसारपसार गर्न सक्ने शंकास्पद व्यक्ति र सवारी साधनहरूलाई सशस्त्र प्रहरी वलको स्थानीय इकाईहरूबाट प्रभावकारी रूपमा निगरानी र चेकजाँच भईरहेको।
- स्थानीय प्रशासन, सुरक्षा निकायहरू, NGO/INGOs, क्लब तथा विभिन्न सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी लागू औषध दुरुपयोग एवं ओसारपसार विरुद्ध सुरक्षात्मक कारवाही संचालन भई रहेको।

- लागु औषधको प्रयोग, दुर्व्यसनी, कारोबार तथा गाँजा खेतीबारे स्थानीय सुरक्षा इकाईबाट सूचना संकलन गरी स्थानिय प्रशासन तथा सुरक्षा निकायहरूसँग सूचना आदानप्रदान गरी समन्वयात्मक रूपमा कारवाही संचालन भई रहेको ।
- देशका विभिन्न भागमा लगाईएका गाँजा तथा अफिम खेती नष्ट गर्ने कार्य स्थानीय प्रशासन तथा प्रहरीबाट भईरहेको ।

ग. नागरिकता तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन शाखा

- २,२१,३९५ थान वंशज, ८,५८६ थान वैवाहिक अंगीकृत र ३४ थान अंगीकृत नागरिकता प्रदान गरिएको ।
- २८ जनाको नेपाली नागरिकता रद्द गरिएको ।

विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा

क. विपद् अध्ययन, जोखिम न्यूनीकरण तथा पुनर्लाभ शाखा

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना (२०१८-२०३०) को कार्यान्वयन सम्बन्धी अन्तर्क्रिया, सचेतना कार्यक्रम अन्तर्गत मिति २०७८/११/०८ मा प्रदेश नं. १ को ईलाम जिल्लाको ईलाममा कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।

ख. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य शाखा

- २४ सै घण्टा देशका विभिन्न स्थानमा भएको विपद् सम्बन्धी घटनाहरूको दैनिक जाहेरी संकलन गरिएको, DRR Portal(Disaster Risk Reduction Portal) मार्फत् त्यसको अद्यावधिक गरिएको ।
- केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन कोषबाट जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा मापदण्ड बमोजिम जिल्लाले गरेको मागबमोजिम रकम निकास गर्ने गरिएको । २०७८ साल कार्तिकदेखि पौषसम्म रु. ६ करोड ३१ लाख ५० हजार रुपैयाँ निकास गरिएको ।
- धनगढी, नेपालगञ्ज र सुर्खेतमा मानवीय सहायतास्थल सञ्चालनमा रहेका, पर्सा र रुपन्देहीमा सञ्चालन गर्न तयारी अवस्थामा रहेका, सिन्धुलीको बर्दिबासमा भएको घुम्ती मानवीय सहायतास्थल निर्माण कार्य पूरा भएको र धनकुटाको बसन्तपुर, बैतडीको खोड्पे र जुम्लामा घुम्ती मानवीय सहायतास्थल निर्माणको चरणमा रहेका ।
- केन्द्रमा भएको मानवीय सहायता स्थलबाट सामान ढुवानी गर्ने र प्रादेशिक गोदाम घर तथा मानवीय सहायता स्थलहरूमा सामग्री भण्डारण गर्ने कार्य निरन्तर भईरहेको ।
- विपद् प्रभावितलाई आपत्कालीन आवास तथा व्यवस्थापनका लागि मानवीय सहायतास्थल (HSA) मा रहेका आपत्कालीन बन्दोबस्तीका सामग्रीहरू माग र आवश्यकता हेरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिहरूमा पठाइएको ।
- दातृ निकायहरू (तयार नेपाल, WFP) आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको सुदृढीकरण र आपत्कालीन बन्दोबस्ती व्यवस्थापन सम्बन्धमा बैठक तथा छलफल सम्पन्न भएको ।

- राष्ट्रिय बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र (National Logistic Cluster) को नेतृत्व गर्ने शाखाको हैसियतले उक्त Cluster को एउटा बैठक सञ्चालन गरिएको । COVID-19 Response को लागि Logistic Support
- शीतलहर तथा हिमपातको जोखिम न्यूनीकरणका लागि सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरूलाई पूर्वतयारी गर्न अनुरोध गरिएको, तीनै तहका सरकारबीच आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरिएको ।
- शीतलहर, हिमपात तथा चिसोको क्षति न्यूनीकरण पूर्वतयारीका लागि राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको बैठकबाट भएको निर्णयानुसार ७७ वटै जिल्लाको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम उपलब्ध गराइएको ।
- जल तथा मौषम विज्ञान विभागसँग समन्वय गरी बाढी, पहिरो, डुबानलगायत विपद्का अन्य घटना साथै मौसमको पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचनाको प्राप्ति, विश्लेषण गरी सूचना प्रवाह गर्ने गरिएको ।
- ७७ वटै जिल्लाहरूमा रहेका दमकल तथा एम्बुलेन्समहरूको विवरण, चालकहरूको सम्पर्क नम्बर सहितको विवरण DRR Portal मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरिएको ।
- नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपालका प्रशिक्षार्थीलाई विपद् सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रदान गरिएको ।
- मनसुन र बेमौसमी वर्षाका घटनासहितको प्रतिवेदन, २०७८ सचिवस्तरबाट २०७८/०९/२३ मा स्वीकृत भएको ।

ग. राहत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन शाखा

- सशस्त्र द्वन्द्व, ऐतिहासिक जनआन्दोलन र मधेश आन्दोलनका घाइते अपाङ्गहरूका लागि जीवन निर्वाह भत्ता वितरणका लागि नपुग रकम माग गर्नको लागि जिल्लामा पत्राचार गरिएको ।
- घाइते तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको "घाइते अपाङ्गता प्रतिशत अनुमोदन केन्द्रिय समिति" बाट ६७ जनाको अपाङ्गता प्रतिशत अनुमोदन भएको ।
- सशस्त्र द्वन्द्व, ऐतिहासिक जनआन्दोलनको क्रममा घाइते तथा अपाङ्गता भएका र कार्यदलको प्रतिवेदनमा नाम समावेश भएका तर हालसम्म घाइते अपाङ्गता प्रतिशत निर्धारण नभएकाहरू र आफ्नो घाइते अपाङ्गता प्रतिशत हेरफेर भएको/चित्त नबुझेको भए पुनरावलोकनका लागि सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा अन्तिम पटकका लागि प्रकाशित सूचनाअनुसार पेश भएका निवेदनहरू संकलन गर्ने कार्य गरिएको ।
- सुर्खेत निवासी पुर्णप्रसाद पौडेल र खगिसरा पौडेललाई रु ५ लाख, रामेछाप निवासी ढाल बहादुर बस्नेतलाई रु ५ लाख, सुनसरी निवासी गुणराज भण्डारीलाई रु ५ लाख गरी आर्थिक सहायतावापत जम्मा रु १५ लाख उपलब्ध गराईएको ।
- अनुगमन तथा कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न ४ वटा जिल्लामा अनुगमन गरी राहत सम्बन्धी वस्तुस्थिति बुझ्ने कार्य भएको ।

घ. शान्ति प्रवर्द्धन शाखा

- महिला र शान्ति सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघ, सुरक्षा परिषद् प्रस्ताव नम्बर १३२५, १८२० र अन्य पूरक प्रस्ताव प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न दोस्रो राष्ट्रिय कार्ययोजना २०७८/७९-२०८१/८२ तर्जुमा भई स्वीकृतिको प्रक्रियामा रहेको ।
- साविकको शान्ति तथा पुननिर्माण मन्त्रालयबाट प्राप्त जिम्मेवारी बमोजिम द्वन्द्वकालमा व्यक्तिको ज्वीवन, सम्पत्ति लगायतका बाँकी विषयहरो समाधानमा पहल भएको ।

कानून महाशाखा

क. कानून तथा फेसला कार्यान्वयन शाखा

- प्रहरी नियमावलीमा भएको नवौं र दशौं संशोधन तथा र अनुसूचीहरूमा भएको हेरफेर नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरिएको ।
- नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरी (कार्य सञ्चालन, सुपरिवेक्षण र समन्वय) ऐन, २०७६" लाई संशोधन गर्न बनेको अध्यादेश, सामाजिक सुरक्षा (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७८ र तेजाव तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ (नियमन) अध्यादेश, २०७८ जारी गरिएको ।
- राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७८ नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरिएको ।

ख. मानव अधिकार प्रवर्द्धन शाखा

- वि.सं. २०७७ पौष १७ गतेदेखि २०७८ पौष १६ गते सम्ममा देशको मानव अधिकारको स्थिति कस्तो रह्यो भन्ने सम्बन्धमा अनौपचारिक सेवा केन्द्र स्युचाटार काठामाडौंलाई विवरण उपलब्ध गराइएको,
- Special Rapporteur on the sale and sexual exploitation of children, including Child Prostitution, child pornography and other child sexual abuse Material, fa Mama Fatima Singhatch संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासभाको ७७ औं सत्रमा पेश गर्ने प्रायोजनार्थ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयलाई आवश्यक विवरण उपलब्ध गराइएको,

१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

कार्यालय प्रमुखको नाम:	टेक नारायण पाण्डे
पद:	सचिव
प्रवक्ताको नाम:	फणिन्द्रमणि पोखरेल
पद:	सहसचिव
सूचना अधिकारीको नाम:	बसन्त भट्टराई
पद:	उपसचिव
सम्पर्क नं.:	९८५१२७७०१२

११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

मन्त्रालयले विभिन्न महाशाखा तथा शाखाहरूबाट तोकिए बमोजिमको कार्यसम्पादन गर्दा देहायमा उल्लिखित ऐन, नियम, विनियम तथा निर्देशिकाहरूलाई प्रयोग गर्ने गरिएको छ,-

- निजामती सेवा ऐन, २०४९
- निजामती सेवा नियमावली, २०५०
- नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४
- नेपाल सरकार (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०६४
- निजामती कर्मचारी राष्ट्रिय तालिम नीति, २०७१
- वैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूको सदाचार संहिता, २०७५
- गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७४
- लोक सेवा आयोग ऐन, २०६६
- प्रहरी ऐन, २०१२,
- प्रहरी नियमावली, २०७१,
- सशस्त्र प्रहरी ऐन, २०५८,
- सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०७२
- सरकारी निकायमा विद्युतीय पत्राचार (ईमेल) व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- सरकारी निकायको वेबसाइट निर्माण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०६८
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५
- निर्णय प्रक्रिया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५
- हेलो सरकार कक्ष सञ्चालन निर्देशिका, २०६८
- गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७४
- हातहतियार तथा खरखजना ऐन २०१९
- विस्फोटक पदार्थ ऐन, २०१८
- स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८
- विशिष्ट व्यक्ति सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७

- राजमार्गमा अवरोध हटाउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- मानव रहित हवाई उपकरण (Remotely Piloted Aircraft-RPA) Popularly Known as Drone उडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- सिसिटिभी जडान तथा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२
- आर्थिक सहायता तथा राहत वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४
- अध्यागमन ऐन २०४९
- अध्यागमन नियमावली, २०५१
- अध्यागमन नीति, २०७४
- विदेशी नागरिक अनुगमन निर्देशिका, २०७४
- नेपाल तथा संयुक्त राज्य अमेरिका बीच भिसा पारस्परिकता कार्यविधि, २०७५
- निषेधित क्षेत्रमा हेलिकप्टर उडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी ऐन, २०६३
- कारागार सम्बन्धी ऐन, २०१९
- कारागार नियमावली, २०२०
- कारागार व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३
- सजाय माफी, मुलतवी, परिवर्तन वा कम गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७१
- संस्था दर्ता ऐन, २०३४
- राष्ट्रिय निर्देशन ऐन, २०१८
- नेपाल नागरिकता ऐन, २०६३
- नेपाल नागरिकता नियमावली, २०६३
- राष्ट्रिय परिचय पत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३
- लागू औषध नियन्त्रण कार्ययोजना, २०७५
- लागू औषध उपचार तथा पुनर्सथापना केन्द्रलाई प्रदान गर्न अनुदान बितरण कार्यविधि, २०७७
- आवधिक योजना
- नेपाल सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, बजेट वक्तव्य
- बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन
- गृह प्रशासन सुधार कार्ययोजना, २०७४
- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूको सदाचार संहिता, २०७५
- अत्यावश्यक सेवा संचालनमा प्रयोग हुने सवारी साधनका लागि जारी हुने सवारी साधन अनुमतिपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६
- बन्दाबन्दीलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७
- पहिचान नभएका तथा बेवारिसे शव व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८

१२. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण

मन्त्रालयको आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को तेस्रो त्रैमासिकमा चालुतर्फ रु. १,०५,११,६३,०८४।२१ (अक्षरेपि एक अर्ब पाँच करोड एघार लाख त्रिसट्टी हजारचौरासी रुपैया एक्काइस पैसा) खर्च भएको र पुँजीगततर्फ १,१२,२४,२४३।- (अक्षरेपि एक करोड बाह्र लाख चौबिस हजार दुई सय त्रिचालिस) खर्च भएको ।

१३. अन्य विवरण

-

१४. आ.व. ०७७/०७८ मा सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम, आयोजना तथा उपलब्धिको विवरण

मन्त्रालयबाट गत आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा सञ्चालन गरिएका मुख्य कार्यक्रम, आयोजना तथा उपलब्धिहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेका छन्,-

१. कसूरजन्य सम्पत्ति तथा साधन (रोक्का नियन्त्रण र जफत) नियमावली, २०७७, तेजाव तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ (नियमन) नियमावली, २०७७, वैयक्तिक गोपनीयता सम्बन्धी नियमावली, २०७७, प्रहरी (आठौं संशोधन) नियमावली, २०७७, फौजदारी कसूर (कैद कट्टा) (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७७, विभूषण (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०७७ मा समयानुकूल संशोधन गरी नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरिएको ।
२. नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरी (कार्य सञ्चालन, सुपरिवेक्षण र समन्वय) ऐन, २०७६" लाई संशोधन गर्न बनेको अध्यादेश, सामाजिक सुरक्षा (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७८, तेजाव तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ (नियमन) अध्यादेश, २०७८, राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण नियमावली, २०७७ जारी भई कार्यान्वयनमा लिएको ।
३. मनोसामाजिक अपाङ्ग बन्दी अस्पताल संचालन कार्यविधि, २०७७, राष्ट्रिय परिचयपत्र कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७, अध्यागमन विभाग तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको आचारसंहिता, २०७८ मन्त्रालयबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
४. नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय प्रतिज्ञापत्र (ICCPR) को नेपालको तर्फबाट संयुक्त राष्ट्रसंघमा पेश गरिने प्रतिवेदनको अन्तिम मस्यौदा तयारी सम्बन्धमा गण्डकी प्रदेश र लुम्बीनी प्रदेशमा प्रदेशस्तरीय छलफल/अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।
५. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट Report on Human Right Humanitarian Law and Counter Terrorism को Annex मा उल्लेखित जवाफ पठाउन लेखि आए बमोजिम जवाफ तयार गरी पठाइएको ।
६. महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको पत्रबाट लेखि आए अनुसार मानव वेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७७ को जानकारी तथा आवश्यक कारवाहीका लागि ७७ वटै जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा परिपत्र गरिएको ।
७. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट संक्रामक रोग ऐन, २०२० र विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ कार्यान्वयनको सन्दर्भमा देखिएका कठिनाई र त्यसमा गर्नुपर्ने सुधारका सुझाव राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगमा उपलब्ध गराई दिन लेखि आए बमोजिम तयार गरी पठाइएको ।
८. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको पत्रासाथ प्राप्त Common Core Document of Nepal to the United Nation Treaty Bodies को प्रारम्भिक मस्यौदामा अध्यावधिक सूचना तथ्याङ्क संकलन गरी पठाइएको ।
९. मिति २०७७/१०/०६ गते "मानव अधिकारकर्मीहरूको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने सम्बन्धी आदेश २०७७" को एक प्रति राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, गृह मन्त्रालय अन्तरगतका सबै शाखा/विभाग, ७७ जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू र सुरक्षा निकायहरूमा पठाइएको ।

१०. द्वन्द्व तथा द्वन्द्व पश्चातको अवस्थामा महिला तथा बालिकाहरूको मानव अधिकार प्रवर्द्धन र संरक्षणसँग सम्बन्धित विषयमा मानव अधिकार उच्चायुक्तले प्रतिवेदन तयार गरी मानव अधिकार परिषदको ४८ औं सत्रमा पेश गर्ने प्रयोजनार्थ सो सम्बन्धमा मन्त्रालयबाट भए गरेका कामहरूको विवरण मिति २०७७/१२/१७ मा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाइएको ।
११. मिति २०७८/०२/१७ मा The safety of journalists and the issue of impunity for crimes committed against them विषयसंग सम्बन्धित विवरण युनेस्कोका निमित्त नेपाल राष्ट्रिय आयोगको सचिवालयलाई पठाइएको ।
१२. मिति २०७८/०२/२४ मा Special Rapporteur on freedom of belief Mr. Ahmed Shaheed ले संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभामा पेश गर्ने प्रयोजनार्थ "Respecting, Protecting and Fulfilling the Right to Freedom of Thought" विषयमा आधारित भई जवाफको विवरण तयार गरी पठाइएको ।
१३. मानव अधिकार परिषद्को ४९ औं सत्रमा OHCHR ले "A Comprehensive Approach to Promoting Protecting and Fulfilling Women's and Firls Full Enjoyment of Human Rights in Humanitarian Situation at the National, Regional and International Levels, Including Good Practices, Challenges and Lesson Learned on Accountability" विषयक प्रतिवेदन पेश गर्ने प्रायोजनार्थ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई पत्र पठाइएको ।
१४. कास्की, कैलाली, रोल्पा, कञ्चनपुर, सुनसरी, उदयपुर, रुकुम (पूर्व), काठमाडौं, रुपन्देही, लमजुङ, स्याङ्जा, सिरहा, तेह्रथुम, दाङ, धनुकटा, बर्दियाका विभिन्न क्षेत्रहरू प्रकोप व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नपर्ने भनी सिफारिस गरिएको ।
१५. मनाङ जिल्ला डिस्याड गाउँपालिका वडा नं. ४ को जग्गा ससस्त्र प्रहरी वल, पर्वतीय उद्धार तालीम शिक्षालय, मनाङको प्रयोजनको लागि र मनाङ जिल्ला डिस्याड गाउँपालिका वडा नं. ४ स्थित करिव ११५ रोपनी जग्गा प्राप्ति गरिसकेको ।
१६. रोल्पा जिल्ला सुनिलस्मृति गाउँपालिकाले मुआवजा लगायतका सम्पूर्ण खर्च व्यहोर्ने गरी ई.प्र.का. खुङ्ग्रीलाई गापाले उपलब्ध गराउने रकमको सीमाभित्र रही जग्गा प्राप्ति सम्बन्धी प्रक्रिया अघि बढाउन सहमति प्रदान गरिएको ।
१७. प्रहरी प्रधान कार्यालयको ३ (तीन) वटा सवारी साधनलाई एम्बुलेन्स र स्वाव संकलन वुथ बनाउन यातायात व्यवस्था कार्यालय मार्फत सहजीकरण गरिएको ।
१८. सशस्त्र प्रहरी वलका ४ (चार) वटा सवारी साधनलाई एम्बुलेन्स, स्वाव संकलन वुथ र Patient Transport Vehicle बनाउन यातायात व्यवस्था कार्यालय मार्फत सहजीकरण गरिएको ।
१९. विगतमा हस्तान्तरणको निर्णय भएका तर लामो अवधिसम्म सो सवारी साधन वुझी नलगेका निकायहरूलाई तत्-तत् सवारी साधनहरू वुझिलिन समन्वय तथा सहजीकरण गरी पठाईएको ।
२०. गृह मन्त्रालयमा रहेका सवारी साधनहरूको High Security Embossed Number सम्बन्धी कार्यको प्रक्रिया अघि बढाइएको ।
२१. साविक प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय रहेको भवनमा गृह मन्त्रालय स्थानान्तरण गरिएको ।
२२. संविधान दिवस, २०७८, प्रजातन्त्र दिवस, २०७८, गणतन्त्र दिवस, २०७८, इन्द्र जात्रा महोत्सव, बसन्त श्रवण लगायतका राष्ट्रिय स्तरका कार्यक्रमहरू व्यवस्थापन गरिएको ।
२३. मन्त्रालयको भवन, सभाहल एवं शौचालयहरूको मर्मत सुधार, मन्त्रालय परिसरमा रहेको बगैचाहरूको सरसफाई तथा सौन्दर्यीकरण गरिएको ।
२४. मन्त्रालयको मूल प्रवेशद्वारमा Security/Walk Through Gate खरिद, जडान तथा सञ्चालन गरिएको ।

२५. विपद् पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी (सातौँ संसोधन), मापदण्ड, २०७७, विपद् खोज तथा उद्धार आधारभूत तालिम पाठ्यक्रम, २०७७, विपद्का समयमा खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार शव व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सामग्री व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ तर्जुमा गरिएको ।
२६. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संसोधन २०७६) संसोधनका लागि मस्यौदा पेश गरिएको ।
२७. विशेषज्ञ समिति गठन सम्बन्धी कार्यविधि (विपद् नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा गर्न सल्लाह दिने) प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरिएको ।
२८. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा व्यक्त गरिएका प्रतिवद्धताहरूको कार्यान्वयन स्थितिको समिक्षा र प्रतिवेदन गरिएको ।
२९. विपद् जोखिम व्यवस्थापनसँग सम्बन्धी साझेदार निकायसँगको सहकार्यमा संचालित कार्यक्रम आयोजनाहरू (UNDRR, UNDP/CDRMP, DFID/PIF, ADPC/BDRF, APP, DRF, CARE लगायत) कार्यान्वयनमा समन्वय र सहजिकरण गरिएको ।
३०. कोभिड-१९ रोकथाम, नियन्त्रण, निदान र उपचारसम्बन्धी तत्कालको एकीकृत कार्ययोजना, २०७८ तयार गरिएको ।
३१. मनसुनजन्य विपद्को घटनामा खोज, उद्धार, राहत साथै क्षति भएका भौतिक संरचना र विकास पूर्वाधारहरूको पुनःनिर्माण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी अल्पकालीन एकीकृत कार्ययोजना, २०७८ जारी गरिएको ।
३२. देशका विभिन्न स्थानमा भएको विपद् सम्बन्धी घटनाहरूको २४ सै घण्टा जाहेरी संकलन, अद्यावधिक र प्रतिकार्यमा समन्वय, विवरणहरूको दैनिक Situation तयार, प्रतिवेदन साथै मन्त्रालयको विपद् व्यवस्थापन पोर्टल (DRR Portal) मा दैनिक रूपमा अद्यावधिक गरिएको ।
३३. जल तथा मौषम विज्ञान विभागसँगको समन्वयमा मौषम पूर्वानुमान, बाढी र पहिरोको पूर्वानुमान लगायतका पूर्वसूचना NEOC, PEOC, DEOC र LEOC हुँदै समुदायस्तर सम्म पुऱ्याई जोखिम न्यूनीकरणको कार्य गरिएको ।
३४. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको सुदृढिकरणका लागि आ.व.०७७/७८ मा थप १७ वटा जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र (DEOC) स्थापना गरी ७१ वटा DEOC संचालनमा ल्याईएको ।
३५. मानवीय सहायता स्थल सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ को प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भएको ।
३६. राष्ट्रिय बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र (National Logistic Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकायको हैसियतले सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी बन्दोबस्तीको व्यवस्थापन गरिएको ।
३७. विभिन्न जिल्लाहरूको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यकतानुसार राहत वितरणका लागि केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन कोष मार्फत रकम निकास गरिएको र सम्बन्धित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषबाट विपद् प्रभावितहरूलाई राहत वितरण गरिएको ।
३८. मिति २०७८/०१/०१ मा सहिद परिवार, जनआन्दोलन/सशस्त्र संघर्ष/मधेश आन्दोलन तथा बहिर्गमित लडाकुहरू गरी ३८३ जना लोकतन्त्रका योद्दालाई सम्मान गरिएको ।
३९. सशस्त्र द्वन्द्वमा घाइते भई अपाङ्गता भएका करिब ५०० जनाको प्रतिशत निर्धारण तथा पुनरावलोकन गरिएको ।
४०. २०७७ चैत्र २९ र ३० गते गण्डकी प्रदेशको प्रदेशस्तरीय सुरक्षा गोष्ठी सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिएको ।

४१. दशैं, तिहार लगायतका चाडपर्वको समयमा हुन सक्ने चोरी डकैती, लुटपाट लगायत अपराधिक घटना न्यूनीकरण गरी शान्ति सुरक्षा सुव्यवस्था कायम गर्न विशेष सुरक्षा कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिएको ।
४२. सिंहदरबार सुरक्षा व्यवस्थापनको लागि सिंहदरबार सुरक्षा व्यवस्थापन कार्ययोजना, २०७८ तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
४३. सडक दुर्घटना, विभिन्न दुर्घटना, विपद्मा परी घाइते तथा अलपत्र परेका ६०० जना भन्दा बढी व्यक्तिहरूको नेपाली सेनाको हेलिकप्टरबाट उद्धार गरिएको । त्यस्तै देशका विभिन्न जिल्लाहरूमा गएको बाढी पहिरोबाट प्रभावितहरूलाई करिब १३०० क्वीन्टल भन्दा बढी राहत सामग्री नेपाली सेनाको हेलिकप्टर मार्फत ढुवानी गरी उपलब्ध गराउन आवश्यक सहजीकरण गरिएको ।
४४. बलत्कार पछि हत्या गरिएकी सम्झना कामीको परिवारलाई आर्थिक सहायता स्वरूप रु. ५,००,०००।- (अक्षरेपी पाँच लाख) उपलब्ध गराइएको ।
४५. कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा तस्करहरूको आक्रमणमा परी मृत्यु भएका प्र.स.नि. स्व. गोविन्द वि.क. र स्व. राम बहादुर साउदको आश्रित परिवारलाई राहत स्वरूप प्रति परिवार रु. १०,००,०००।- (अक्षरेपी दश लाख मात्र) उपलब्ध गराइएको ।
४६. हत्या गरिएकी बैतडी जिल्ला, दोगडाकेदार गा.पा.-७ चडेपानीकी भागरथी भट्टको हकवाला परिवारलाई आर्थिक सहायता स्वरूप रु. ५,००,०००।- (अक्षरेपी पाँच लाख) उपलब्ध गराइएको ।
४७. शान्ति सुरक्षा तथा सुव्यवस्था कायम गर्ने, सबै प्रकारका अपराध नियन्त्रण गर्ने, जिल्ला स्थित सरकारी निकायबाट हुने सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने तथा जिल्लामा सुशासन कायम गर्ने, विपद् व्यवस्थापन, प्रदेश र स्थानीय तहबीच समन्वय, विकास निर्माण लगायतका जनसरोकारका जुनसुकै विषयमा सहयोग, समन्वय, सहजीकरण तथा कोभिड-१९ को बढ्दो संक्रमण रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार र विभिन्न मितिमा मन्त्रालयबाट भएका निर्णय, निर्देशन, परिपत्रहरूको कार्यान्वयन तथा प्रगति विवरण मन्त्रालयमा पठाउन च.नं. ९२२ मिति २०७८/०६/१३ गतेको परिपत्रबाट विभिन्न १६ शिर्षकमा ११८ बुँदे विशेष निर्देशन सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूमा पठाइएको ।
४८. नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) को निर्णय, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, संवैधानिक आयोगबाट प्राप्त निर्देशन तत्काल कार्यान्वयन गरिएको ।
४९. माननीय गृहमन्त्रीज्यू, श्रीमान गृह सचिवज्यूलाई सम्बोधन गरी प्राप्त भएका ४९ गुनासो, उजुरी/निवेदन कारवाहीका लागि मातहत सम्बन्धित निकायलाई निर्देशन गरिएको ।
५०. रौतहट जिल्लाको गरुडा न.पा. वडा नं. ८ बसबिटी जिगडिया बस्ने नन्दलाल रामको छोरा वर्ष २० को निरन्जन रामलाई धारिलो हतियारले घाँटीमा प्रहार गरी कर्तव्य गरी रतन साहको खेतमा फालेको साथै उक्त घटनाका प्रतिवादी रहेका बिजय महारालाई प्रहरी हिरासतमा राखी अनुसन्धान भई रहेको अवस्थामा मिति २०७७/०५/०३ गते एक्कासी पखाला र बान्ता लागि बिरामी भई उपचारको क्रममा अस्पतालमा मृत्यु भएको विषयका सम्बन्धमा घटनाको सत्यतथ्य बुझी छानविन प्रतिवेदन पेश गर्न ईलाका प्रशासन कार्यालय, चन्द्रनिगाहपुर, रौतहटका प्रमुखको संयोजकत्वमा छानविन समिति गठन भएको ।
५१. मिति २०७७/०६/२१ गतेका दिन जाजरकोट जिल्ला सदरमुकाम खलंगा बजार देखि जुनीचाँदे गाउँपालिका तर्फ यात्रु लिई गएको भे १ ज ९३५ नम्बरको बलेरो जीप सोही गा.पा. को वडा नं. ०१ स्थित औलखोलामा सडक देखि ५००-७०० मिटर तल खसी भएको दुर्घटनामा ७ (सात) जनाको मृत्यु भएको र १ (एक) जना गम्भीर घाइते भएको सम्बन्धमा स्पष्ट छानविन गर्न यस

- मन्त्रालयका उपसचिव श्री भीमकान्त शर्माको संयोजकत्वमा ३ सदस्यीय छानविन समिति गठन भएको ।
५२. महोत्तरी जिल्लाको बर्दिवास नगरपालिका वडा नं. १४ निवासी सहिद अन्सारीको छोरी अन्दाजी वर्ष ६ की गुलाबसा खातुनको हत्या भएको विषयलाई लिएर प्रदर्शनको क्रममा संजय भन्ने बुद्धिराज न्यौपानेलाई गोली लाग्न गई घाइते भई उपचारको क्रममा मृत्यु भएको घटनाका सम्बन्धमा सत्यतथ्य, निष्पक्ष छानविन गर्न यस मन्त्रालयका उपसचिव रुद्र प्रसाद पण्डितको संयोजकत्वमा ३ सदस्यीय छानविन समिति गठन भएको ।
  ५३. सातै वटा प्रदेश तथा प्रदेश मातहत कार्यालयहरूमा आम्दानीमा बाँधिएका र बेवारिसे अवस्थामा फेला परेका वा बरामद गरिएका, म्याद समाप्त भै जीर्ण अवस्थामा रहेका बिष्फोटक पदार्थहरू विभिन्न प्रहरी कार्यालयहरूमा भण्डारण गरी राखिएका र यस्ता जीर्ण अवस्थामा रहेका बिष्फोटक पदार्थहरू कुनै पनि समयमा बिष्फोटन हुन गई भौतिक तथा मानवीय क्षति हुनसक्ने भएकोले त्यस्ता बिष्फोटक पदार्थहरू व्यवस्थापन गर्न 'हातहतियार खरखजाना एवं बिष्फोटक पदार्थ व्यवस्थापन निर्देशिका, २०६९ को दफा ५ (१) बमोजिम नेपाल प्रहरीका प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षकको अध्यक्षतामा ६ सदस्यीय प्राविधिक टोली गठन गरिएको ।
  ५४. कोभिड-१९ को दोस्रो लहरको संक्रमण दिनानुदिन बढिरहेको र यसको उचित व्यवस्थापनमा समन्वय, सहजीकरण तथा अनुगमन गर्ने प्रयोजनार्थ गृह मन्त्रालय, सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा ११ सदस्यीय समिति गठन गरिएको ।
  ५५. मिति २०७८/०२/०५ गते बुधबार बिहान नवलपरासी (पश्चिम) को सुस्ता गाउँपालिका-५ स्थित नथुई नाका (वनकट्टी) बाट भारततर्फ जान लागेका स्थानीय ३/४ जना युवाहरूलाई सशस्त्र प्रहरीले रोक्ने क्रममा वादविवाद हुदा सशस्त्र प्रहरी बल उपर हुंगामुढा गरेपछि भिड अझै उत्तेजित भई प्रहरीमथि हुंगामुढा गरेकोले आत्मरक्षा लागि सशस्त्र प्रहरीले चलाएको गोली लागि अविनाश राजभरको मृत्यु भएको घटनाका सम्बन्धमा छानविन गर्न गृहमन्त्रालयका सहसचिवको नेतृत्वमा ५ सदस्यीय समिति गठन गरिएको ।
  ५६. विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७०(संशोधन) लाई परिवर्तित संरचना अनुकुल र समयसापेक्ष बनाउन तयार गरिएको विशिष्ट व्यक्तिको सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७ नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) बाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको ।
  ५७. दार्चुला जिल्ला व्यास गाउँपालिकाको समग्र विकासको लागि "दार्चुला जिल्ला व्यास गाउँपालिकाको समग्र विकास तथा सेवाप्रवाहमा सुधार सम्बन्धी एकीकृत कार्ययोजना, २०७७" तयार गरी कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित मन्त्रालय तथा निकायहरूमा पत्राचार गरिएको ।
  ५८. आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने प्रक्रियालाई सरल, स्पष्ट र पारदर्शी बनाई उपचार खर्च, राहत वा आर्थिक सहायतामा एकरूपता कायम गर्न "उपचार खर्च, राहत तथा आर्थिक सहायता सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ बनाई स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको ।
  ५९. दुर्घटना, प्राकृतिक विपद् वा अन्य कुनै कारणबाट मृत्यु भई पहिचान हुन नसकेको वा हकवाला वा आफन्त फेला पार्न नसकी बेवारिसे भएको शवको उचित रूपमा व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा पहिचान नभएका तथा बेवारिसे शव व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८ स्वीकृत भई कार्यान्वयनको क्रममा रहेको ।
  ६०. कोभिड-१९ नियन्त्रण तथा रोकथाम सम्बन्धमा मन्त्रपरिषद्का निर्णयहरू समन्वय सहजीकरण र काठमाण्डौ उपत्यका एकीकृत क्वारिन्टिन व्यवस्थापन समितिको बैठक व्यवस्थापन, क्वारिन्टिन निर्माण सम्बन्धमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी ५५८७ बेडको लागि स्थान पहिचान गरी १९०४ बेड संख्या तयार पारिएको ।

६१. कोभिड-१९ रोकथाम, निन्त्रणका लागि नेपाल सरकारबाट गरिएका निर्णयहरूमध्ये गृह प्रशासनसँग सम्बन्धित निर्णयहरू अक्षरशः पालना गर्न समन्वय गरिएको ।
६२. जिल्ला सुरक्षा समितिका सम्पूर्ण सदस्य सहित आवश्यकतानुसार विज्ञ सम्मिलित कमाण्ड पोष्ट स्थापना गर्न र औचित्यका आधारमा पास जारी गर्न र सो को अभिलेख राख्न सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूमा पत्राचार गरिएको ।
६३. कोभिड-१९ बाट ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, बालबालिका एवं महिला (गर्भवती तथा सुत्केरी) बढी प्रभावित हुने भएकोले भाइरस संक्रमणको जोखिम विरुद्ध पूर्व सावधानी अपनाउन र रोकथामको लागि जनचेतनामुलक सन्देश तथा सूचना प्रवाह गर्न प्रहरी प्रधान कार्यालयमा पत्राचार गरिएको ।
६४. कोभिड-१९ को दोस्रो लहरको संक्रमण दिनानुदिन बढिरहेको र यसको उचित व्यवस्थापनमा समन्वय, सहजीकरण तथा अनुगमन गर्ने प्रयोजनार्थ गृह मन्त्रालय, सुरक्षा तथा समन्वय महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा उपत्यका सुरक्षा, अत्यावश्यक सेवा सञ्चालन, समन्वय एवं अनुगमन समिति गठन गरिएको ।
६५. कोभिड-१९ को दोस्रो लहरको बढ्दो संक्रमण रोकथाम, उपचार तथा नियन्त्रणका सन्दर्भमा नेपाल सरकारबाट जारी आदेशको कार्यान्वयन अवस्था, उपलब्ध स्वास्थ्य पूर्वाधारको विवरण दैनिक रूपमा अद्यावधिक गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा प्रतिवेदन गरिएको ।
६६. अस्पताल प्रयोजन बाहेकका क्षेत्रमा प्रयोग गरिएका अक्सिजन सिलिण्डरहरू संकलन गरी अक्सिजन आपूर्तिमा सहजीकरण गरिएको ।
६७. १५ वटा कम्पनीलाई वाकीटकी सञ्चालन, ५ वटा सेक्युरिटी कम्पनीलाई सञ्चालन अनुमति दिइएको ।
६८. विभिन्न मित्रराष्ट्रहरूबाट आवासीय/गैर आवासीय राजदुत/Deputy Defense Attache पदमा प्रस्तावित व्यक्तिहरू २४ जना को नाममा यस मन्त्रालयको सहमति प्रदान गरिएको ।
६९. नेपालका लागि अवैतनिक वाणिज्यदूत/महावाणिज्यदूत नियुक्त गर्न विभिन्न मूलुकहरूबाट प्रस्ताव भएका २५ जना व्यक्तिहरूको सम्बन्धमा Security Clearance गरी सहमती प्रदान गरिएको ।
७०. अमेरिकी सरकारद्वारा प्रकाशित विभिन्न ४ वटा प्रतिवेदनहरूमा उल्लेख भएका गृह सम्बन्धी विषयहरूमा मन्त्रालयको प्रतिक्रिया तयार गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा पठाईएको ।
७१. नेपाल र भारतबीच Fake Currency सम्बन्धमा प्रस्तावित MOU मा आवश्यक परिमार्जन गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा पठाईएको ।
७२. गृह मन्त्रालय र जनवादी गणतन्त्र चीन सरकारको Ministry of Public Security बीच प्रस्तावित Agreement on Cooperation को परिमार्जित मस्यौदा उपर कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट प्राप्त राय परराष्ट्र मन्त्रालयमा पठाईएको ।
७३. संविधान दिवसको अवसरमा २८९ सामान्य कैदी र ८ जना ज्येष्ठ नागरिक कैदी गरी २९७ जना कैदी बन्दीहरूको बाँकी कैद सजाय माफी मिनाहाका लागि र महोत्तरीका राम दयाल मण्डल खत्वेउपरको पूरै सजाय माफी मिनाहाका लागि मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पेश गरिएको ।
७४. नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको हिसाव जाँच गर्न जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंले गठन गरेको हिसाव जाँच (विज्ञ समूह) समितिले बुझाएको प्रतिवेदन थप छानबिन र कारवाहीको लागि प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई निर्णय पश्चात पत्राचार गरिएको ।

७५. नेपाल र चीनबीचको सहसचिवस्तरीय बैठकका लागि Joint Prevention and Control Mechanism को पहिलो बैठकमा सीमा सम्बन्धमा उठान गर्नुपर्ने विषयहरू तयार गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा पठाईएको ।
७६. UNHCR र NUCRA बीच भुटानी शरणार्थीहरूको DATA NUCRA लाई हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा Agreement सम्पन्न भएको ।
७७. Extradition र Mutual Legal Assistance बारे गृह मन्त्रालयका सम्बद्ध कर्मचारीहरूको उपस्थितिमा नेपाल कानून आयोगका अध्यक्ष र उपाध्यक्षसँग अन्तरक्रिया सम्पन्न गरिएको ।
७८. नेपाल भारत पाँचौँ परराष्ट्र मन्त्रीस्तरीय बैठकका निर्णयहरू मध्ये यस मन्त्रालयसँग सम्बन्धित विषयहरूमा प्रगति विवरण तथा आगामी बैठकका लागि सुझावहरू तयार गरी परराष्ट्र मन्त्रालयमा पठाईएको ।
७९. नेपाल भारतबीचको प्रस्तावित सुपुर्दगी सन्धीको मस्यौदा उपर श्रीमान् सचिवज्यू र सबै महाशाखा प्रमुखज्यूहरूको उपस्थितिमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम (मिति २०७७/०९/२०) सम्पन्न गरिएको ।
८०. प्रजातन्त्र दिवस, २०७७ को अवसरमा १५ जनाको सजाय माफी तथा ५७९ जनाको बाँकी कैद कट्टा भएकोमा निजहरूको लगत कट्टा तथा कारागार मुक्त गर्ने सम्बन्धी कार्य गरिएको ।
८१. सन् २००५ मा नेपाल भारत गृह सचिवस्तरमा हस्ताक्षरित सुपुर्दगी सन्धीको मस्यौदा उपर नेपालमा सुपुर्दगी ऐन, २०७० कार्यान्वयनमा आएको प्रसंगमा नेपालको Views/Comments को लागि लेखी आएको । मन्त्रालयमा विज्ञ तथा सम्बन्धित निकायका प्रतिनिधिसँग छलफल भएको । यसै विषयमा माननीय गृह मन्त्रीज्यूको उपस्थितिमा समेत छलफल भएको । छलफल पश्चात् नेपालको राय/प्रतिक्रियालाई अन्तिम रूप प्रदान गरिएको ।
८२. नेपालमा बरामद भएको नक्कली भारतीय नोट Forensic Analysis को लागि हाललाई भारत पठाउनु नपर्ने व्यहोराको (प्रहरी प्रधान कार्यालयबाट लेखी आए बमोजिम) जानकारी परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत् काठमाडौँस्थित भारतीय दूतावासलाई पठाईएको ।
८३. गणतन्त्र दिवस, २०७८ को अवसरमा जम्मा ४३० (चार सय तीस) जना कैदीहरूको बाँकी कैद कट्टा गरी कैदमुक्त गर्ने मन्त्रपरिषद्को निर्णय कार्यान्वयन गरिएको ।
८४. सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्ययोजना (२०७६-२०८१) बमोजिम गठन भएको आतङ्कवाद प्रतिरोध बैठकको निर्णयानुसार आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी हुन सक्ने सम्भावनालाई मध्यनजर गरी गैर नाफामूलक संस्थाहरू (Non Profit Organizations) को दर्ता तथा नवीकरण गर्दा वित्तीय श्रोत, उद्देश्य र क्रियाकलापहरूका सम्बन्धमा जानकारी राखी आवश्यकता अनुसार अनुगमन गर्न सबै जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई निर्देशन प्रदान गरिएको ।
८५. खस आर्य समुहमा पर्ने सिफारिस सन्दर्भमा स्थानीय तहबाट किटानी सिफारिस भई आएमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट प्रमाणित गर्न जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई निर्देशन दिइएको ।
८६. निषेधित क्षेत्रमा हेलिकप्टर उडान अनुमति २१६ पटक, पदयात्रा अनुमति ८ वटा जारी भएको ।
८७. कोभिड-१९ को समयमा १२०२ पटक आवागमनमा सहजीकरण गरिएको ।
८८. ७७ वटै जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरूसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरिएको ।
८९. नेपाल सरकार र भारत सरकार बच भएको साझदारीपत्र (MOU) बमोजिम राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान भारत सरकारको अनुदानमा निर्माण कार्य भईरहेको ।

९०. यस मन्त्रालय मार्फत निर्माण भएका Citizenship Information Management System (CIMS), District Administration Automation System (DAAS), E-Attendance System, जिल्ला/इलाका प्रशासन कार्यालयहरूको Website, परिपत्र लगायतका प्रणालीहरूको प्राविधिक सुपरिवेक्षण, Remote Support गरिएको ।
९१. ७७ जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ४७ इलाका प्रशासन कार्यालय र १ सीमा प्रशासन कार्यालयको Internet/Intranet लाई व्यवस्थित संचालनका लागि आवश्यक Support गरिएको ।
९२. Oracle Database (DBA) Support for CIMS सम्बन्धी परामर्श सेवा खरिदका लागि आवश्यक कागजात (TOR, Estimate, Document) तयार तथा खरिद सम्बन्धी कार्य गरीएको ।
९३. MOHA High End Server खरिद गरी संचालनमा ल्याइएको ।
९४. मन्त्रालयको लागि आवश्यक NITC मार्फत प्राप्त २०० TB Storage तथा यस मन्त्रालयको लागि खरिद गरिएको २ वटा सर्भरलाई समेत Installation गरिएको ।
९५. Firewall License खरिद सम्बन्धमा आवश्यक कागजात तयार (Specification, estimate) गरिएको, खरिद पश्चात आवश्यक चेकजाँच तथा जडान गरी संचालनमा ल्याइएको ।
९६. Video Conferencing का लागि PTZ Camera खरिद सम्बन्धमा आवश्यक कागजात तयार (Specification, estimate) गरिएको, खरिद पश्चात आवश्यक चेकजाँच गरी संचालनमा ल्याइएको ।
९७. Oracle Database तथा PHP Programming Training सम्पन्न गरिएको ।
९८. Antivirus खरिद सम्बन्धमा आवश्यक कागजात तयार (Specification, estimate) गरिएको तथा खरिद पश्चात आवश्यक चेकजाँच तथा जडान गरी संचालनमा ल्याइएको ।
९९. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले बिकास गरेको नागरिक मोबाइल एपको लागि CIMS मा भएका नागरिकता सम्बन्धी विवरणहरू उपलब्ध गराउन छुट्टै सर्भरको व्यवस्था गरी Read Only Access प्रदान गरिएको ।
१००. नागरिकताको विवरणमा भएको त्रुटी संशोधनका लागि Citizenship Complaint Registration System (CCRS) को निर्माण तथा परिक्षण गरी संचालनमा ल्याइएको ।
१०१. जिल्ला/इलाका प्रशासन कार्यालयहरूमा नागरिकता लगायतका तथ्याङ्कहरूको सुरक्षाको लागि नेपाल टेलिकमबाट प्रदान गरिदै आएको Internet तथा Intranet (VPN) सेवा मध्ये Internet सेवालार्इ हटाइएको ।
१०२. मन्त्रालयको लागि आवश्यक Storage Management को लागि SAN Switch खरिद गरिएको ।
१०३. मन्त्रालयको भवन स्थानान्तरण पश्चात मन्त्रालयको सभाहल व्यवस्थापनका लागि Sound System र Display Screen खरिद सम्बन्धी कार्य, आवश्यक चेकजाँच तथा जडान गरी संचालनमा ल्याइएको ।
१०४. मन्त्रालयको लागि आवश्यक Security System (Flap Barrier, Metal Detector Door, Access Control Device) खरिद गरी जडान एवम् संचालन गरिएको ।
१०५. नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, निजामती कर्मचारी लगायत अन्य विषयहरूमा प्राप्त ९०% गुनासो/उजुरीहरू फछ्यौट गरिएको ।
१०६. हेलो सरकार अनलाइन पोर्टलमा प्राप्त गुनासो/उजुरीहरू शतप्रतिशत फछ्यौट गरिएको ।
१०७. लागू औषध नियन्त्रण कार्यक्रमलाई प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा मूल प्रवाहिकरण गर्ने सम्बन्धमा प्रदेश सरकारका आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय र सामाजिक विकास मन्त्रालयका सम्बन्धित महाशाखा प्रमुख तथा शाखा प्रमुखसँग समन्वयात्मक बैठक चितवनमा सञ्चालन गरिएको ।

१०८. लागू औषध निषेध तथा मदिरा नियन्त्रण एवं बालबालिका माथि हुने हिंसा न्यूनीकरण सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम धनकुटा, पाल्पा, नवलपरासी (पश्चिम) र कंचनपुरमा सञ्चालन गरिएको ।
१०९. लागू औषध निषेध तथा मदिरा नियन्त्रण र अपराध न्यूनीकरण सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम पर्वत, बाँके र सर्लाही जिल्लामा सम्पन्न गरिएको ।
११०. रासायनिक पदार्थ आयातका लागि ६९ वटा आयात इजाजत पत्र जारी गरिएको ।
१११. लागू औषध उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रहरूलाई अनुदान वितरणका लागि कार्यविधि तर्जुमा गरी ३ वटा उपचार केन्द्रलाई अनुदान वितरण गरिएको ।
११२. देशभर संचालनमा रहेका लागू औषध उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रहरूलाई पुरस्कृत गर्न मापदण्ड तर्जुमा गरी प्रदेशस्तरबाट उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गरेका ४ वटा केन्द्रहरूलाई नगद र प्रमाणपत्रबाट पुरस्कृत गरिएको ।
११३. ५ वटा भाषामा लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतनामूलक श्रव्य दृश्य सामग्री निर्माण र प्रचारप्रसार गरिएको ।
११४. ६८ वटा औषधी उद्योगलाई विभिन्न औषधि उत्पादनमा आवश्यक पर्ने नियन्त्रित लागू औषध तथा सहायक रसायनको आयात अनुमति प्रदान गरिएको ।
११५. विभिन्न आयोजनाहरूलाई १०८ वटा आयात इजाजत पत्र प्रदान गरिएको ।
११६. देशभर रहेका मौखिक प्रतिस्थापन उपचार केन्द्रहरूको सहभागितात्मक अनुगमन पश्चात मौखिक उपचार पद्धति सुधार कार्ययोजना-२०७७/७८ तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिएको ।
११७. लागू औषध प्रयोगकर्ताहरूको लागि संचालित उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रहरूको नियमित अनुगमन गरिएको ।
११८. जिल्ला प्रशासन कार्यालयको सिफारिस अनुसार नयाँ स्थापना भएका ८ वटा उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रहरूलाई मन्त्रालयमा आवद्धता गरिएको ।
११९. गाँजा तथा गाँजाजन्य पदार्थको वैज्ञानिक प्रयोग र औषधि उपयोगका सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धानका लागि सम्बद्ध निकायहरूसँग समन्वय गरिएको ।
१२०. लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी वार्षिक कार्यक्रमको कार्यान्वयन कार्ययोजना (माइलस्टोन) तयार र सोही बमोजिम कार्यान्वयन गरिएको ।
१२१. २७ वटा नेपाली नागरिकता रद्द गरिएको ।
१२२. मन्त्रालयमा रहेका विगतमा वितरण भएका सबै अंगिकृत नेपाली नागरिकता सम्बन्धी अभिलेखहरूलाई CIMS मा प्रविष्टी गरिएको ।
१२३. नागरिकता सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (CIMS) मा रहेका त्रुटीपूर्ण Data को Purification गरिएको ।
१२४. शाखाबाट नागरिकता वितरणसम्बन्धी हालसम्म भएका निर्देशन/परिपत्रहरूको संगालोको मस्यौदा तयार गरिएको ।
१२५. जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट छानवीन तथा अनुसन्धान हुने नागरिकता सम्बन्धी उजुरीहरूको Tracking गर्न Citizenship Complaints Management System (CCMS) को Prototype तयारी गरिएको ।

१५. गृह मन्त्रालयको वेबसाइट

गृह मन्त्रालयको आधिकारिक वेबसाइट www.moha.gov.np रहेको छ ।

१६. वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग र सम्झौता सम्बन्धी विवरण

१७. सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगति प्रतिवेदन

बुँदा नं. ९ मा उल्लेख गरिएको ।

१८. वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि

१९. सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिइएको विषय

क्र.स.	सूचना माग मिति	निवेदक	विषय	कारवाही मिति	कैफियत
१	२०७८/१०/०७	राष्ट्रिय महिला आयोग	महिला प्र.जि.अ. को विवरण		
२	२०७८/०९/२९	रुक्शाना कपाली	विवाह सम्बन्धी	२०७८/१०/१३	
३	२०७८/१०/२४	दीपक राज बोहरा	व्यक्तिगत सुरक्षाकर्मी सम्बन्धी	२०७८/१०/२६	
४	२०७८/११/०९	प्रधानमन्त्री तथा म.प. कार्यालय	सूचना वर्गीकरण	२०७८/११/०९	
५	२०७८/११/०९	रुक्शाना कपाली	यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक समुदाय सम्बन्धी	२०७८/११/१३	
६	२०७८/११/०३	राजेश भण्डारी	तिब्बतियन नागरिकको विवरण	२०७८/११/०३	
७	२०७८/१२/२१	ओम प्रकाश गुप्ता	उजुरी सम्बन्धी कारवाही विवरण	२०७८/१२/२५	

२०. सूचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सो को विवरण